

A scenic view of a stone terrace with a waterfall and a building in the background. The terrace is built on a hillside and features a small waterfall cascading down a stone wall. In the background, there is a large building with a prominent dome, surrounded by lush greenery and trees. The overall atmosphere is peaceful and natural.

TERRASSEN OG BRUPARKEN

FREMTIDIG BRUK OG MULIGHETER

"og i det øyeblikket du legger
til rette for noen enkle aktiviteter,
da ... blir det folk her,
og blir det folk her, så blir det igjen
mer attraktivt å gå her.

*Og kanskje da ser du mer
kvalitetene som ligger her."*

"Terrassen –
for Lillehammers befolkning –
*er noe med hjertet
til lillehamringen."*

"forbindelsen med elva er avgjørende,
den er altfor dårlig i dag.
Det å ha en så flott elv rennende
igjennom byen med så flotte partier
som vi har her, og så liten kontakt
med den, det er veldig trist
... å ikke utnytte den forbindelsen."

SO
—
LA

www.so-la.no / www.hil.no

Innhold

A. Introduksjon	6
B. Medvirkning	14
Hva har folk vært med på?	16
Hva ønsker folk?	28
Tidligere innspill	38
C. Analyse	40
Det store bildet	42
Området	56
D. Mulighetene	70
Grunnlag for mulighetsstudien	72
Idéworkshopen - resultater	74
Nærhet til vannet	80
Tilgjengelighet - Et sted for alle	86
Aktiviteter og Multifunksjon	94
Fasiliteter	100
Identitet	106
Bynatur	110
Opprydding og oppgradering	114
E. Anbefalinger	118
Hovedfunn	120
Scenarier	134
Veien videre	144

A. Introduksjon

OPPDRAGET

8

Terrassen ble kjøpt av Lillehammer kommune i 2014 etter å ha ligget mer eller mindre ubrukt siden begynnelsen av 1990-tallet.

Kommunen ønsker å utvikle Terrassen og Bruparken til det beste for byen, og sørge for at det blir den ressursen det har potensiale til å være.

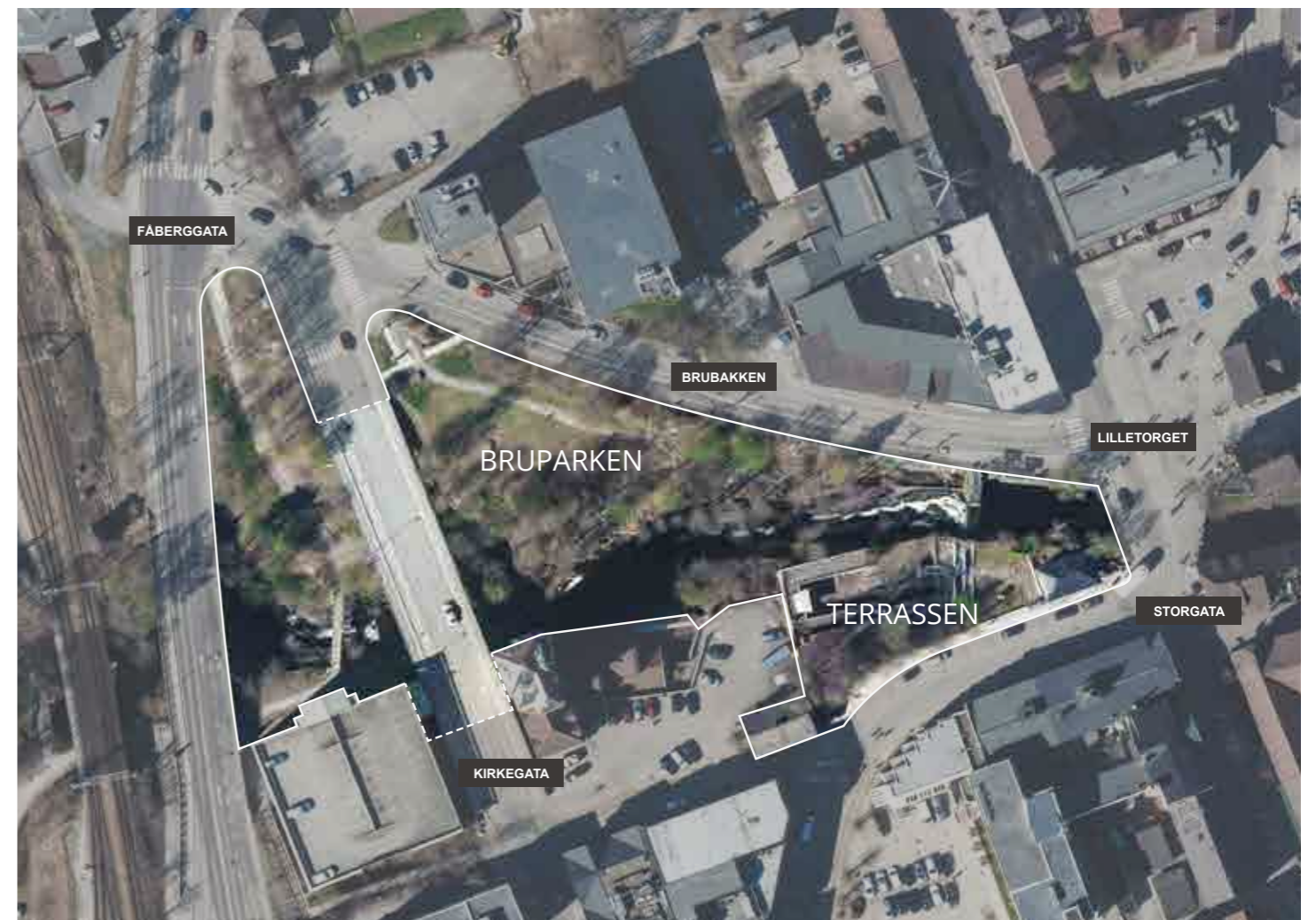
Terrassen og Bruparken er viktige byrom som bør ses i sammenheng med et større geografisk område; Lilletorget, Mesnavassdraget nedstrøms med gangmulighet ned til Strandtorget og til Lurhaugen - Busmoen.

Kommunen ønsket en mulighetsanalyse basert på en bred brukervedvirkningsprosess, med innspill fra miljøpsykologi og landskapsarkitektur. Analysen skulle presentere ulike ideer om tiltak og aktiviteter. På grunnlag av analysen er det utarbeidet konseptskisser for ulike scenarier og anbefalinger for det videre arbeidet.

I kommuneplanens arealdel av 2012 er ikke Terrassen behandlet spesielt. Området er markert med «sentrumsformål» sammen med resten av sentrum.

I reguleringsplanen for sentrum av 2010 er Terrassen-området regulert til forretningsformål. Kommunen har til hensikt å omregulere dette til friområde. Mulighetsstudien kan gi grunnlag for å utforme reguleringsmessige rammer for utvikling av området.

Rapporten er utarbeidet av Studio Oslo Landskapsarkitekter (SOLA) og Miljøpsykologimiljøet ved Høgskolen i Lillehammer (HiL).

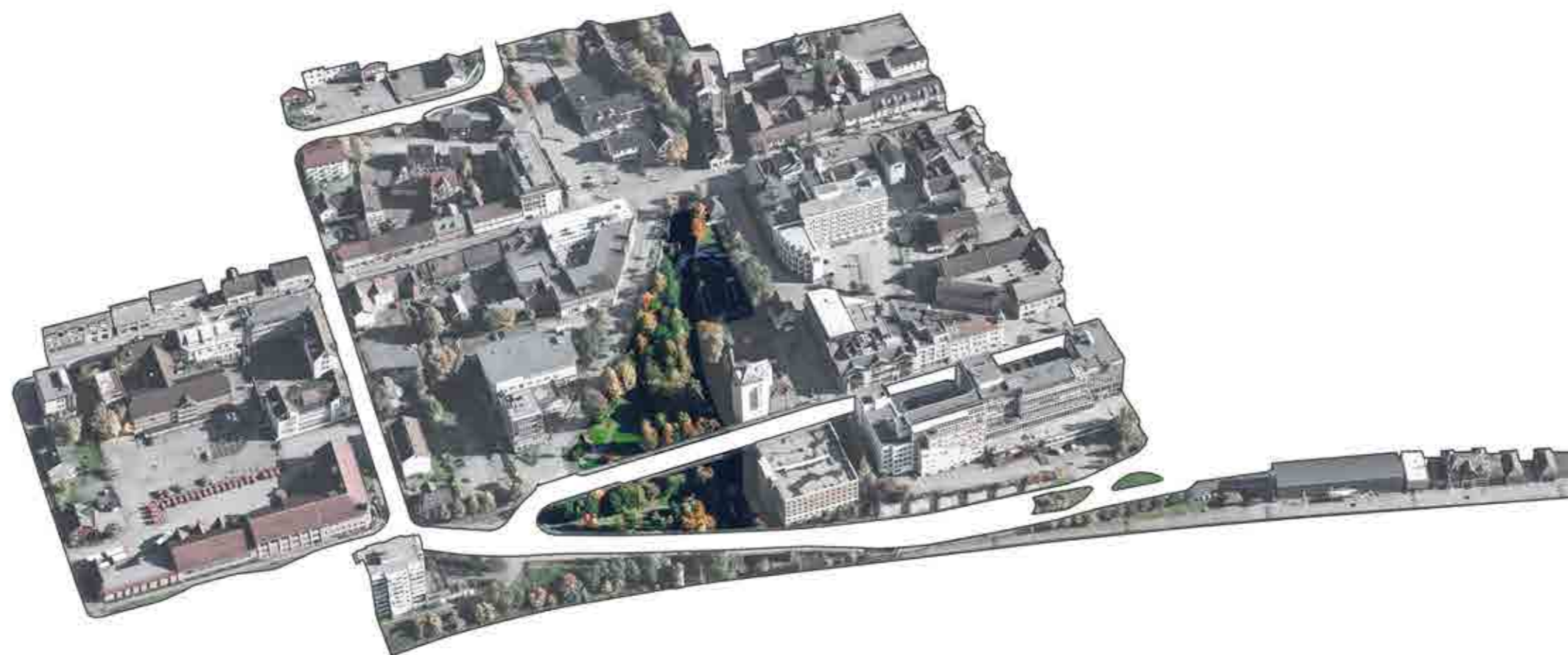
OMRÅDET

Bruparken og Terrassen ligger midt i hjertet av Lillehammer sentrum, kun få meters gange fra Lilletorget og Storgata. Allikevel er det få som bruker dette området i dag.

TERRASSEN er i dag lukket og avstengt, men var på 50-tallet og frem til 90-tallet et populært utested, med servering og musikk på sommertid. Kontrasten mellom hvordan stedet ser ut i dag og hvordan det var på sin storhetstid - med yrende folkeliv og blomster, har ført til frustrasjon over at en så viktig del av byens identitet har blitt glemt. Flere gir i brukermedvirkningen uttrykk for at de synes det er både provoserende og flaut på byens vegne.

BRUPARKEN på sin side ligger lukket og nesten like avstengt til på nordsiden av elven, og fortøner seg stort sett som en egen liten verden der den ligger flere meter nedenfor sentrum. Med fossen, elva og naturkvalitetene ligger det et stort potensiale i området, et område som de fleste karakteriserer som lite tilgjengelig, til og med skittent og belasta.

De kommende år er det forventet en befolkningsvekst, og det legges opp til fortetting og en mer kompakt byutvikling. Det ligger også føringer for at biltransport skal reduseres og at økt transportbehov skal dekkes ved gange og sykkel. Utvikling av Bruparken og Terrassen med sin unike og sentrale beliggenhet må dermed også ses innenfor disse rammene.

HISTORIEN

10

Området har en rik historie, og ligger i tillegg akkurat der hvor byen historisk sett har hatt sitt absolutte midtpunkt.

Brofoss Mølle ble bygd i 1836 av gründeren Knud Mørtnerud. Denne ble revet i 1922, bortsett fra grunnmuren som fortsatt står i dag.

Serveringsstedet Terrassen ble anlagt av Victoria Hotel ved direktør Odd Becker på grunnmuren etter den gamle mølla. Den ble åpnet i 1937. Det ble bygd en disk for servering og noe areal lå under tak, og det var ofte levende musikk i helgene.

Under krigen ble Terrassen tilholdssted for tyskerne. De anla tunnel under Elvegata som fluktveg mellom Terrassen og Victoria Hotel. Hele stedet ble i denne perioden rustet opp og bygd om under byggmester Oluf Olsens ledelse og fikk den formen vi kjenner i dag.

Vannspeilet ved Lilletorget var tidligere inntak for Nedre Mesna kraftstasjon, og en rørgate gikk nedover langs elven gjennom området.

Terrassen har vært stengt siden midten på 90-tallet, og mangelen på vedlikehold merkes godt. Kommunen kjøpte tomte i 2014.

Kilde:

Registreringsskjema for vurdering av verneverdige bygningere - Terrassen. 01.12.08

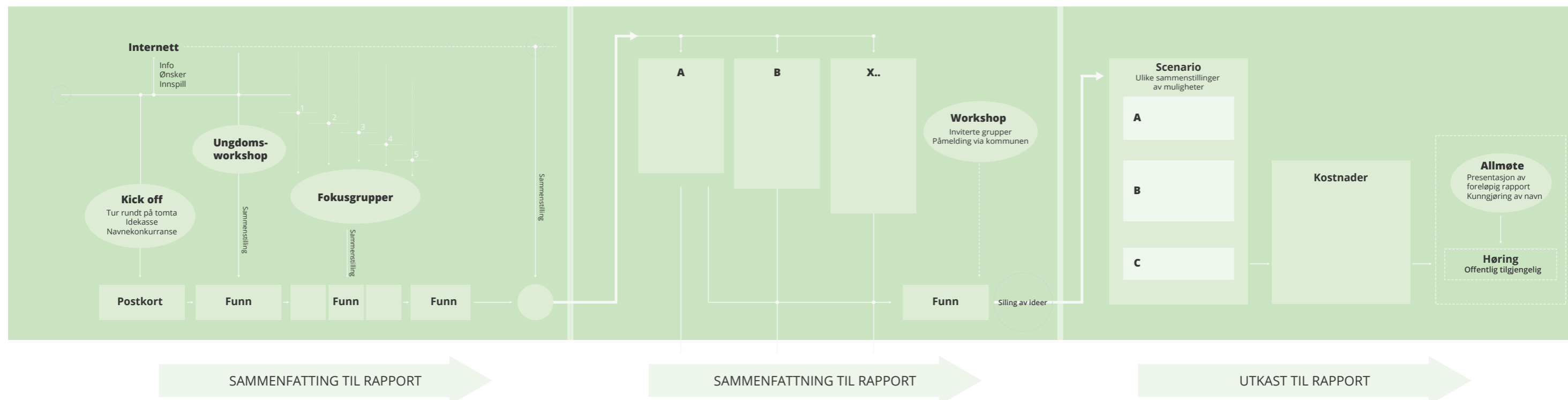

METODE

A. MEDVIRKNING

B. TESTING AV MULIGHETER

C. ANBEFALINGER

FORMÅLET MED MULIGHETSSTUDIE

En mulighetsstudie er et verktøy som brukes for å utforske muligheter og definere retninger for utvikling av en tomt eller et område. Mulighetsstudier skaper merverdi ved å samle trådene rundt utviklingen av et område for å sette søkelys på områdets potensiale, og ved å utforske mulige retninger i det videre arbeidet.

Denne mulighetsstudien er en systematisk gjennomgang av området Terrassen og Bruparken, basert på brukermedvirkning.

I dette prosjektet har det vært viktig for kommunen å basere arbeidet på innbyggernes ønsker for, og tanker om området. Det har derfor blitt gjennomført en bred brukermedvirkningsprosess, hvor mange ulike deler av befolkningen har vært involvert i alle sentrale faser av prosjektet.

I tillegg til brukerprosessen er det også blitt utført en analyse av kontekst, historie og fysiske forhold.

Til sammen danner resultatene fra brukermedvirkningen og analysen grunnlaget for utforskningen av hva området kan og bør være i fremtiden, hvor befolkningens ønsker og tanker har vært grunnlaget og sentrale forutsetninger i arbeidet.

A. MEDVIRKNING

FORMÅLET MED BRUKERMEDVIRKNINGSPROSESSEN

Å avdekke ønsker og behov innenfor ulike grupper i befolkningen

Sikre reell påvirkningsevne gjennom brukermedvirkning i tidlig planfase

Bidra til å endre diskurs i befolkningen slik at en i større grad er inneforstått med at endringsprosessen er ment å omhandle både Terrassen og Bruparken, ikke bare Terrassen, slik det har vært en tendens til.

Behandle og analysere alle innspill slik at de kan danne utgangspunkt for det videre arbeidet med mulighetsstudien.

Det er blitt utført en bred brukermedvirkningsprosess, der en har forsøkt å legge til rette for at alle skal få en reell mulighet til å formidle sine innspill.

Brukermedvirkningen startet opp 28. mai med en kick-off i sentrum der ordfører sto for åpningen, og hvor de fremmøtte fikk informasjon om prosessen og ble invitert til en vandring i området. På Lilletorget var det i perioden 26. mai – 31. juli oppført en idèkasse der alle kunne poste sine idéer. Det har kommet inn omkring 20 postkort. Idèkassen har hatt to funksjoner, både å være en postkasse der de som ønsker har kunnet poste sine innspill, men også for å gi synliggjøre brukermedvirkningsprosessen og mulighetsstudien.

Det har også kommet idéer og innspill til kommunen på mail. For å sikre brukermedvirkning blant barn og unge ble det i juni utført en befaring med en 9. klasse ved Åretta ungdomsskole. 26 elever ble tatt med rundt i området og besvarte oppgaver underveis. I første del av juni ble det utført fire fokusgruppeintervju der representanter fra til sammen 28 lag og foreninger ble invitert. Disse intervjuene er transkribert og analysert i analyseprogrammet MAXQDA.

Det siste arrangementet var en workshop som var åpen for alle lag, organisasjoner og foreninger i byen, hvor de fikk mulighet til å kontrollere at alle relevante innspill var plukket opp, samt å arbeide kreativt med idéer til program og utforming innen de ulike kategoriene.

Denne rapporten er basert på innspillene fra alle disse arrangementene og vil presenteres i den videre teksten. I tillegg til at brukermedvirkningen har gitt verdifulle innspill har prosessen også hatt som mål å øke eierskap til prosessen, styrke autonomi og bidra til at representanter fra grupper som utad kan virke til å ha motstridende interesser har fått anledning til å møte hverandre i en felles dialog.

B. TESTING AV MULIGHETER

VURDERINGSGRUNNLAG

De ideene som kom fram gjennom prosessen ble grovsortert og supplert med idéer fra prosjektgruppa basert på analysen av konteksten, historien og de fysiske forholdene. De utsilte idéene ble vurdert etter blant andre følgende hensyn:

- Elvedalen som åpent rom i bylandskapet - sammenhengen med byen forøvrig

- Elvedalen som naturområde - sammenhengen med elvekorridoren

- Gangforbindelse gjennom prosjektområdet:

- til og fra sentrum og langs elven, både oppover gjennom sentrum fra Busmoen / Lurhaugen med ev. bru over jernbanen og fra Strandtorget / elvedalen. Gangforbindelsen på tvers av området har også vært viktig.

- Terrassen og Bruparken som:

- kultur-arena
- som aktivitets-område
- som «pusterom» i byen

- Områdets attraktivitet

- Områdets estetiske kvaliteter

- Kulturminner og kulturmiljø

C. ANBEFALINGER

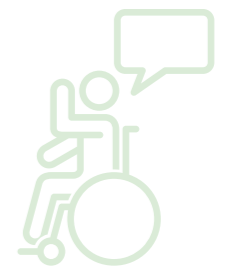
På dette grunnlaget gis anbefalinger om tiltak i prosjektområdet i to deler, grunnleggende prinsipper og viktige suksesskriterier. Til sammen danner disse kategoriene den retningen vi mener området bør utvikles, basert på arbeidet som er gjennomført i rapporten.

Disse anbefalingene blir så testet i ulike scenarier, med forskjellig fokus. Scenariene utforsker hva området kan være med forskjellig vektning av viktige kriterier, og undersøker potensialet i forskjellige måter å utvikle området på. Et av disse scenariene blir så anbefalt som hovedfokus i det videre arbeidet.

Til slutt er det listet opp anbefalinger for viktige punkter i den videre prosessen.

B. Medvirkning

Brukermedvirkningen viser at det er særlig fire kriterier som fremstår som essensielle for den videre utviklingen av området. Vi har kalt disse for: «Nærhet til elva», «flyt og gjennomgang», «et sted for alle» og «multifunksjon & aktiviteter».

Det har kommet inn mange ulike forslag og innspill, men det er likevel enkelte momenter som virker til å kunne danne grunnlag for en felles plattform for den videre utviklingen.

Det er unisont krav at **området skal være tilgjengelig for alle byens innbyggere i fremtiden**, samtidig som det også skal være et fint område for turister og besøkende.

Nærhet til elva er et tilbakevennende tema i alle gruppene vi har vært i dialog med.

Området må ikke lukkes og gjøres utilgjengelig for enkelte brukergrupper. Både barn, unge, barnefamilier og eldre skal ha tilgang til området og det bør ikke koste penger.

Multifunksjon og helårsdrift er et annet kriterium. Området ønskes utviklet slik at det kan brukes hele året og tilby en rekke aktiviteter, alt fra idrettsarrangement og julemarked til mer vanlige parkfunksjoner som muligheter for aktivitet, restitusjon, gjennomgang, toalett, benker og bord.

Det unike ved områdene må ivaretas og utvikles med varsomhet. Enkelte elementer bør vernes eller danne utgangspunkt for det helhetlige inntrykket området skal gi. Her nevnes spesifikt Mesnaelva, naturen i seg selv og Terrassen-muren.

Det siste kriteriet er "byidentitet" og stolthet. **Det ønskes at stedet bygges opp omkring byens identitet** som kultur og arrangementsby og at det historiske aspektet med Mesnaelva som selve grunnlaget for byens eksistens fremkommer tydeligere enn i dag.

På spørsmål om det er behov for et bygg i området er det en klar tendens til at natur, fri tilgang og muligheter for aktivitet vurderes som vesentlig viktigere enn en bygning.

De på forhånd antatt sterke holdningene om at Terrassen må restaureres til sitt tidligere utseende og funksjon har i brukermedvirkningen fremkommet som i stor grad å handle om fortvilelse og frustrasjon over at området har blitt neglisjert over så mange år og de nostalgiske minnene som mange har fra Terrassens storhetstid.

I prosessen om hvordan Terrassen nå skal utvikles er det kanskje ikke så store motsetninger som det har blitt gitt uttrykk for.

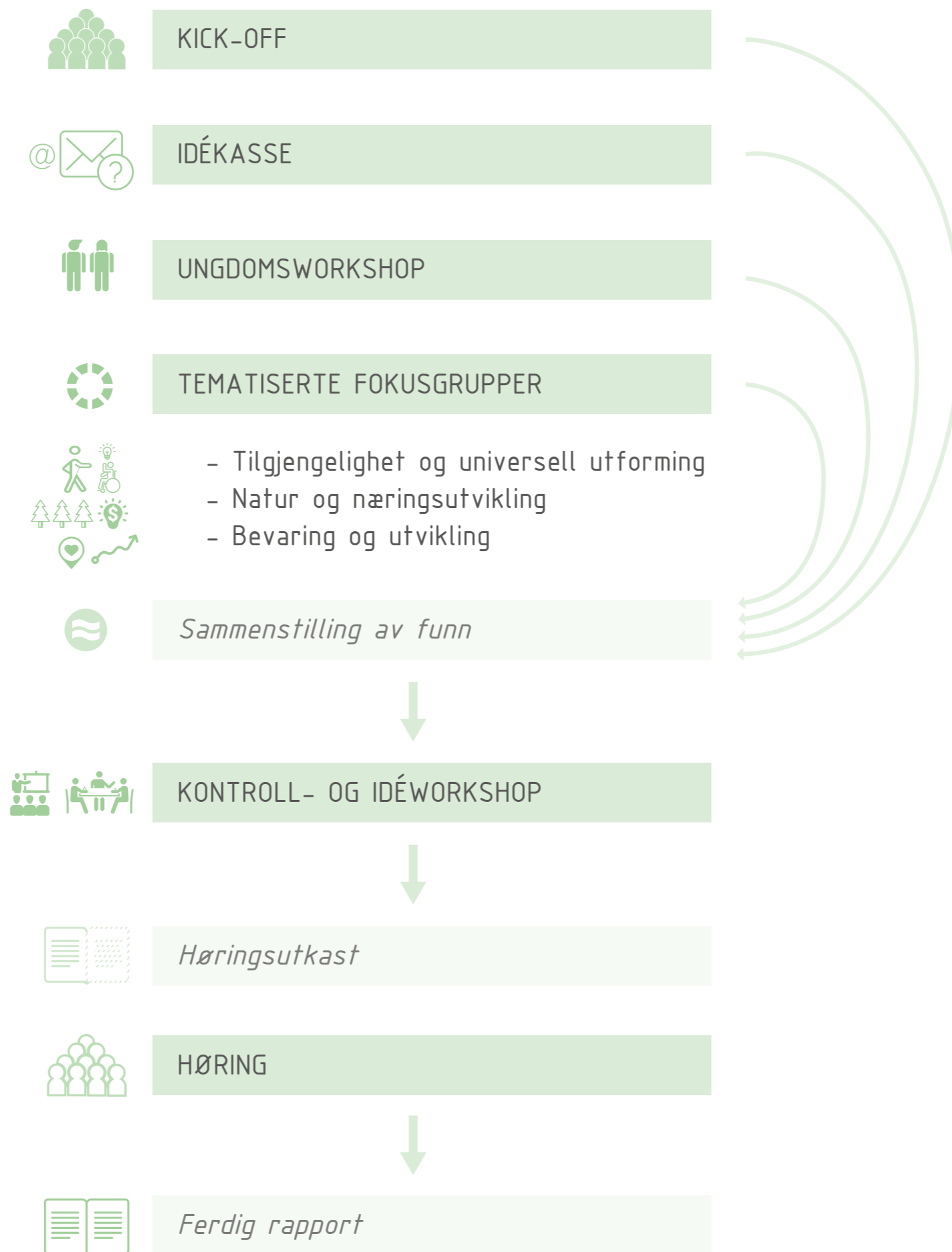
Samtidig fremstår manges oppfatning av Bruparken og Terrassen som vidt forskjellige. Mens Terrassen er et sted mange har et sterkt engasjement for å gjøre noe med og å bringe tilbake til den attraksjonen det engang var, er Bruparken mer et «ikke-sted» og et område som assosieres med negative hendelser og egenskaper.

Dette funnet er tydelig på tvers av alder og kjønn. Det har derfor vært en viktig del av brukermedvirkningen å bidra til at byens innbyggere i større grad implementerer at Bruparken er en viktig del av området som nå skal utvikles og at en i større grad klarer å se potensialet for også dette området.

Det har gjennom en årrekke har kommet ulike innspill på hva området kan brukes til og engasjementet blant mange av byens innbyggere er sterkt. Kommunen har signalisert at de ønsker å benytte det folkelige engasjementet som en ressurs.

Hva har folk
vært med på?

KULTURLOYPE

Malhaugen & olympisk museum
 Olympiaparken
 Åkerbakke

... i stadiet
 Livemusikk
 Livemusikk
 Livemusikk
 Galleri

Fabrikken kunst & kultur

Sone

Gågate

VIS HENSYN!
 NÅR DU SYKLER

Ordføreren introduserer mulighetsstudien for de fremmøtte under kick-off

KICK-OFF

KICK-OFF

"Kick-off"-arrangementet markerte starten på brukermedvirkningsprosessen og avdukingen av idékassen. Den ble avholdt lørdag 28. juni i flott vær, med introduksjon av ordfører, prosjektgruppen og historielaget.

Hensikten med arrangementet var å introdusere innbyggerne for prosjektet og skape engasjement for prosessen og området. I tillegg var det et ønske om å vise frem alle de kvaliteten som ligger i hele området, og flytte noe av fokuset vekk fra Terrassen og over på en helhet.

Etter at prosjektet ble introdusert i Gågata, ble de fremmøtte tatt med på en omvisning i området. Her ble de guidet rundt og fortalt om forskjellige aspekter rundt kvaliteter, utfordringer og muligheter.

Omvisningen ble avsluttet på Lilletorget, hvor de fremmøte ble oppfordret til å skrive ned sine tanker og idéer til idékassen.

Deltagerne får en orientering av kommunens Øyvind Nyfløt
Bilde: Knut Storvik / GD

Trompetisten Trond Sagbakken spilte under Kirkegatebrua, og musikken ga en helt annen opplevelse av rommet
Bilde: Knut Storvik / GD

Ruten for omvisningen i og rundt prosjektområdet

IDÉKASSEN

INNSPILL TIL IDÉKASSE OG MAIL

Innspillene som er postet i idékassen tar i stor grad for seg Terrassen-området og hvordan de ønsker at dette området skal utvikles.

Mange av innspillene bærer preg av et nostalgisk forhold til området og ønsker om at det skal gjenoppstå slik som det en gang var.

Spesielt nevnes egenskaper som servering og mulighet for dans og musikk. At blomsterkassene kommer tilbake nevnes også av flere som viktig for å bringe tilbake nostalgien. Også i innspillene som er innsendt på mail er det mange som ønsker Terrassen tilbake til «sin fordums prakt», med musikk, dans og servering.

Men det flere som også ser området i en større helhet og inkluderer Bruparken-området i sine fremtidsvisjoner. Her nevnes et sted for «ikke-handlende», utekino, muligheter for grilling, bading og spiselig beplantning. Det fremkommer også et konkret forslag om «den komplette vinterbyen» med bob-, curling- og skøytebane m/servicebygg og julemarked slik at området også kan benyttes vinterstid.

Flere av innspillene har et noe snevrere syn på brukergrupper sammenlignet med innspillene fra andre deler av brukermedvirkningsprosessen. For eksempel skrives det «danse-restaurant for folk på 70+» «for voksne folk», mens andre ønsker en noe bredere tilnærming og foreslår «for familier på dagtid og at det lett kan gjøres om for voksne på kveldstid».

Idékassen på Lilletorget

Postkortene

UNGDOMMENS INNSPILL

UNGDOMMENS INNSPILL

Ungdommene som var på befarings fikk utlevert spørsmål de skulle besvare underveis. Det var fint vær denne dagen og ungdommene fremsto som engasjerte og ivrige etter å komme med innspill. Deres tilbakemeldinger bærer preg av at de ikke har en relasjon til Terrassen, slik mange av de eldre deltakerne har. Dermed tok de lett til seg at det er hele området som skal utvikles og de har viet Bruparken og plassen under brua like mye oppmerksomhet som selve Terrassen.

I likhet med mange andre innspill ønsker de mer nærhet til vannet, ikke bare anledning til å se det, men også mulighet for å bade, kjøre zip-line over og eventuelt til å fiske, altså tilgang til å oppleve vannet på forskjellige måter. Fisk er et tilbakevendende tema fra alle gruppene vi har vært i dialog med, enten det er snakk om å fiske, lage akvarium eller anrette en fiskedam. Forslagene fra ungdom bærer i stor grad preg av at de ønsker muligheter for aktiviteter, året rundt. Det nevnes for eksempel skøytebane, paintball, løpebane, fotball, volleyball, utekino, klatrepark, lekestativ, sandkasse eller bare mulighet for ro.

Flere foreslår lys i trærne og at det lages «fine stier». Et av spørsmålene var «hva skal til for at området skal oppleves som trygt». Svarene handlet i stor grad om lys, overvåkning, ikke tagging, klippe gresset og «male under brua».

Ungdommen er også opptatt av estetikk og mange nevner at det må pyntes opp med blomster for eksempel «blomsterslynger på brua over elven». Det må ryddes og plenen må klippes. Tagging må vekk og en må «klippe skogen» og «få inn sola, åpne opp».

Ungdom er også opptatt av at andre skal kunne bruke området og foreslår for eksempel «fuglekasser og annet for dyr» og «plantbar der en kan plukke tomater, agurk osv.» Denne ungdommen hadde en konkret idé om et sted der kommunen planter spiselige planter og at innbyggere også kan dyrke mat og at alle som ønsker kan forsyne seg. Hun var inspirert av et lignende prosjekt i Oslo.

Området under brua nevnes som spennende av ungdommene, men fremstår litt skummelt i dag

Sandkasser og lekestativ foreslås til små barn, sammen med hekker og gjerder for å beskytte dem fra farlige situasjoner.

Benker til de gamle, aktiviteter for de som vil gjøre noe og mulighet for ro til de som vil slappe av. Flere påpeker at en må ha støyskjerming ut mot Kirkegata og gjerder og hekker for å gjøre det sikkert for mindre barn.

På spørsmål om «hva skal til for at du skal få lyst til å være her?» var muligheter for aktiviteter et klart gjennomgående tema, slik som hinderløype, fotballmål, klatrepark, badedam. I tillegg nevnes også funksjoner som café, toalett, benker, bord og grill. Estetiske kvaliteter som blomster, fuglefontene, statuer, isskulpturer og åpenhet til området ble også trukket frem.

FOKUSGRUPPENE

FOKUSGRUPPENE:

TILGJENGELIGHET OG UNIVERSELL UTFORMING

NATUR OG NÆRINGSUTVIKLING

BEVARING OG UTVIKLING

Representantene som stilte til fokusgruppeintervju representerte et bredt utvalg av lag, foreninger og utvalg som ble vurdert til å kunne gi viktige bidrag inn i prosessen. Det ble satt sammen tre grupper for å belyse følgende tema: "*universell utforming*", "*naturbevaring og næringsutvikling*" og "*nyskaping og bevaring*". I følgende avsnitt gis en oppsummering av innspillene fra disse gruppene.

TILGJENGELIGHET OG UNIVERSELL UTFORMING

Fokusgruppen besto av representanter fra Lillehammer rehabiliteringssenter, Seniorrådet, Utvalg for mennesker med bevegelsesutfordringer og Barnetreffet, til sammen syv representanter

Gruppen var opptatt av tilgjengelighet for alle brukergrupper, og at alle, også de med bevegelsesutfordringer skal ha tilgang til størst mulig del av området.

For eksempel ønskes en universelt utformet bro, tett mellom benkene, støyskjerming og at området i større grad får noen store flater slik at en lettere kan bevege seg uten å møte barrierer som fører til at en må gå tilbake. **Det finnes i dag få naturområder som er reelt tilgjengelige for mennesker med en begrenset bevegelsesradius i Lillehammer** og et universelt utformet naturområde vil tilføre byen noe den i dag ikke har. Søndre park oppleves av flere som langt unna bykjernen, inngangspartiet er bratt, veien heller og det er for noen vanskelig å komme inn i bygningen med servering og toaletter.

Økonomisk tilgjengelighet er også viktig, slik at det ikke må være et krav om at en må kjøpe noe for å få tilgang til området.

Tilgang til elva vurderes som svært viktig og endringer med elva må gjøres med ydmykhet samtidig som det ønskes en større tilgang til vannet. Vann er en attraksjon i seg selv for alle aldersgrupper og utnyttes dette elementet som den ressursen det er, trenger en ikke nødvendigvis dyre lekeapparater. Vanninstallasjonen på Sigrid Undsets plass nevnes som et godt eksempel.

Aktiviteter for alle er viktig og det foreslås for eksempel boccia, treningsapparater (Tuftepark), men også mulighet for restitusjon og opplevelse av å «komme bort». Tydelige innganger, toaletter og stellerom er viktige funksjoner og i stedet for nye bygninger foreslås det å helle anvende eksisterende bygg, slik som at kiosken på Lilletorget kan fungere som et servicebygg.

Andre tema som denne gruppen var opptatt av var at universell utforming må utformes mest mulig naturlig og ikke virke konstruert og kunstig.

Tilgjengelighet, både til vannet og Terrassen er viktige kriterier

NATUR OG NÆRINGSUTVIKLING

Denne fokusgruppen besto av representanter fra Lillehammer næringsforening, Litteraturfestivalen, Visit Lillehammer, Mølla/Egon og Naturvernforbundet i Lillehammer. Lillehammer sentrum drift hadde ikke anledning til å delta på den aktuelle dagen, og det ble derfor foretatt et eget intervju med to representanter uken før og innspillene er tatt med inn i analysen for denne gruppen. Senter for reiselivsforskning var også invitert, men hadde ikke anledning til å stille.

Det var slående hvor enige disse representantene var om at området ønskes utviklet som et naturområde som skal være tilgjengelig for alle.

Særlig fremheves at det må være attraktivt for barn og barnefamilier, men også for de som jobber og bor i byen, besøkende og turister. En sentrumsnær mulighet for arrangement i størrelsesordenen 500-1000 personer er også noe som kunne tilført byen noe den ikke har i dag, men det vurderes til å være lite sannsynlig med behov for en permanent stående scene.

De ønsker å utvikle det unike ved området slik at det kan vises frem med stolthet. En god utforming skal føre mer liv til byen og gi noe byen pr. i dag ikke har og noe en ikke finner på et kjøpesenter.

Næringsrepresentanter ønsker at flere mennesker oppholder seg i byen og mennesker som oppholder seg i byen trenger noen mer enn butikker. Summen av Lillehammer sentrum skal med andre ord bli til noe mer enn det den er i dag.

Siden byen allerede har en «dressert» park, kan området gjerne være mer vilt, samtidig som trygghet må skapes for at det skal tas i bruk. En trygghets-skapende faktor er at jo flere som tar området i bruk jo mer trygghet vil dette generere noe som igjen vil skape mer bruk. Utvikles det som en ekstra hage, vil det gjøre byen mer attraktiv å bo i. For eksempel foreslås det at noe av beplantningen kan være spiselig.

Møllstua foreslås som fremtidig servicebygg, istedenfor et nytt, fordyrende bygg.

De "ville" naturkvalitetene er en unik egenskap ved dette området som ønskes beholdt, men "ryddet" litt i.

Gruppen ønsker ikke næringsutvikling i området, men mener at det å ivareta den blågrønne strukturen er viktig og kan bidra til næringsutvikling i allerede eksisterende handel i sentrum.

Aktivitet betegnes som en nøkkel for vellykket utforming, da det både vil generere bruk og forhindre utryggheten som deler av området bærer preg av i dag.

Flere hadde konkrete forslag om hvordan Møllstua kan benyttes til funksjoner som servering, toaletter og stellerom, noe som gjør at en sparer de store kostnadene ved å bygge et nytt bygg.

Gruppen mener det er kommunens ansvar å gå foran som et godt eksempel og gjøre det området attraktivt og samtidig forplikte seg til å sørge for et godt vedlikehold. Vedlikehold fremheves som like viktig som selve utviklingen.

BEVARING OG UTVIKLING

BEVARING OG UTVIKLING

Denne gruppen var satt sammen med representanter fra Estetisk råd, Oppland kunstsenter, Havang brukerstyrt senter og Fabrikken. Hedmark og Oppland arkitektforening og Historielaget var også invitert, men hadde av forskjellige årsaker ikke anledning til å stille.

Gruppen ønsket at utforming tar utgangspunkt i hva som er verdt å ta vare på og at det bygges ut fra det. De er opptatt av at naturprosesser synliggjøres, slik som mikroprosesser i elva, fisk, frysing og tining.

Artsmangfold og viktigheten av å ivareta dyreliv - også i byer - bør vektlegges, og biotoper til for eksempel fossefall og insekter må ivaretas. I likhet med de andre gruppene var det også her et tilbakevendende tema omkring fisk og muligheter for å fiske og lære om fisk i for eksempel et historisk perspektiv.

Denne gruppen hadde en noe annen oppfatning omkring økonomisk satsning og mente at **kommunen må tørre å satse. Ikke gjøre noe halvveis og sparsommelig, men tørre å satse fullt og helt.**

Det gis konkrete innspill om tilskuddsordninger der for eksempel KORO gir tilskudd til det de kaller «signalprosjekter», prosjekter som viser vei. **Gruppen ønsker at kommunen gjør nettopp det, utvikler et signalprosjekt som viser et bærekraftig fremtidsfokus.**

Statens vegvesen foreslås også som potensiell samarbeidspartner.

En fremheving av de naturlige sesonsvariasjonene nevnes som et spennende element

KONTROLL OG IDÉWORKSHOP

Til kontroll- og idéworkshopen ble det sendt ut en invitasjon til lag, foreninger og organisasjoner i byen for å sikre at et bredt utvalg av interesser ble representert og fikk mulighet til å sikre at befolkningens ønsker var hørt og tolket riktig, og mulighet til å diskutere sine idéer og innspill med andre særinteresser.

Kontroll- og idéworkshopen ble gjennomført på et sent tidspunkt i prosessen, for å kunne presentere sammendrag og funn fra medvirkningen, slik at man kunne sikre at oppgaven og ønskene i befolkningen er blitt tolket riktig.

Denne workshopen var i tillegg en anledning til å sikre brukermedvirkning også i sluttfasen av arbeidet, en fase av prosjekter som befolkningen vanligvis ikke blir tatt med i.

Gjennom gruppearbeidet fikk deltagerne komme med tolkninger og svar til temaene og problemstillingene som ligger til grunn for mulighetsutforskningen. Slik får brukerne også komme med viktige idé- og utformingsinnspill.

Foreløpige funn presenteres

Skisse fra gruppearbeid

En av gruppene i arbeid

Hva ønsker folk?

NÆRHET TIL ELVA

TILGJENGELIGHET - ET STED FOR ALLE

SKAPE ET OMRÅDE MED MULTIFUNKSJON OG ULIKE AKTIVITETER

ENDRE OPPFATNINGEN OG OPPLEVELSEN AV OMRÅDET

HYGGELIGERE FYSISK MILJØ

FREMHEVE TERRENGET, ELVA OG DET GRØNNE

GJØRE NOE MED TERRASSEN

TILFØRE BYEN NOE NYTT, FREMHEVE DET UNIKE

SKAPE BYIDENTITET OG STOLTHET

EN OPPLEVELSE AV EN HELHET

ESTETIKK - ET INNBYDENDE OG INVITERENDE OMRÅDE

ØKONOMISK ANSVARLIGHET - MEN EN SATSING

FREMHEVE VERDIER - VIKTIGHETEN AV Å KNYTTE DET TIL NATUREN

FOLK ØNSKER:

Å ØKE NÆRHETEN TIL ELVA

«forbindelsen med elva er avgjørende, den er altfor dårlig i dag. Det å ha en så flott elv rennende igjennom byen med så flotte partier som vi har her, og så liten kontakt med den, det er veldig trist ... å ikke utnytte den forbindelsen».

Slik de fleste opplever elven i dag - flott, men kun en liten del av hva den kan tilby

Elva og nærkontakt til vannet er det temaet som har sterkest tilknytning til alle de andre temaene. Man kan dermed si at Mesnaelva binder hele området sammen både konseptuelt og fysisk.

Elva er både knyttet til byens identitet og historie. Den blir vurdert som et estetisk og spennende element både å se og høre på, og bidrar til at området oppleves som noe annet enn resten av byen. Elva skaper forbindelse til områdene rundt, og er et sted for liv i naturen.

Aktiviteter knyttet til elva fremkommer som konkrete forslag i alle fokusgruppene og hos ungdomsrepresentantene og jo flere måter vannet og elva kan oppleves jo mer appellerende vil området være.

Estetikk handler ikke bare om visuelle inntrykk, men også om lyd. Dersom området skal ha en restituerende effekt, er det viktig å skjerme seg mot bilstøy. Samtidig nevner mange den behagelige lyden av fossen og elva.

En uttrykker det slik:

«Man kan jo utnytte den på den måten at når man er i det området her, så har man følelsen av at man ikke er i byen»

Om elva og tilgjengelighet for alle

“Hvis du ser inn i Valldalen, der er det jo sånn. Der er det en elv, og noen fosser, og Jettegryter. Og der er det laget et brusystem over, og jeg har vært der med dattera mi som sitter i rullestol. Og hun kjørte og fór rundt der. Og der var det glass, og noen plasser var det glass sånn at du så under deg – du satt og kikket ned – det var jo så fascinerende! Det var kjempefint!”

Om å fremheve elva

“Tilgjengeligheten som K sa, altså flyt og gjennomgang både for vannet, men også ... det at bevegelsen ikke stopper under fossen der... At du ikke får god nok kontakt med elva ... at du bare blir stående og så ned på den, altså en eller annen form for terrassering som gjør at du ... får mye bedre kontakt, nærhet til vannet.”

Om elva og aktiviteter for barn

“Det med barn og vann – at det kanskje kunne være mulighet for å kjenne på vannet og – ta litt på det, sprute litt ... og da trenger det ikke være så mye leker i nærheten, for da holder det i lange baner, det kan jo godt være et eller annet å svinge seg på eller klatre litt på, det jo virkelig ikke mye som skal til ... egentlig”

FOLK ØNSKER:

Å INVITERE TIL GJENNOMGANG – OG SKAPE ET STED FOR ALLE

«den gjennomgangen er veldig
... tilgjengelighet og gjennomgang er helt avgjørende»

Gjennomgang og flyt er et tema som en stadig kommer tilbake til.

Det må åpnes opp og gjøres tilgjengelig og synlig i mye større grad enn det er i dag. Noen foreslår å fjerne gatekjøkkenet og sørge for at området blir mye mer synlig fra Lilletorget, mens andre er opptatt av en bro-overgang fra parkeringsplassen til Mølla og over til Bruparken, både for å skape en helhetsopplevelse av området, men også for å skape flyt og gjennomgang i en større sammenheng som når man inkluderer områdene rundt selve Bruparken og Terrassen.

I forbindelse med utbyggingen på Lurhaugen blir det pekt på muligheter for grønne passasjer:

“og da er det koseligere å rusle opp i byen på en fin bru [i] grønt og sånn, koseligere enn å sette seg i bilen og reise til Strandtorget.”

Noen forteller at de opplever parkeringsplassen ved Mølla som et hinder for flyt og gjennomgang: *“Det er helt forferdelig at den bare skal ligge der, for den er veldig viktig for å få en helhet i området. Den på en måte stopper bevegelsen helt, så den må bare ryddes og tas ... tas inn i en helhetsplan».*

I dag er fremstår både Terrassen og Bruparken som lukkede områder og ikke som gjennomfartsområder: *“første bud nå er at det er tilgjengelig – og det er det ikke i dag. Og det har det ikke vært på veldig mange år. ”*

Gjennom intervjuene kommer det fram at å ta betalt for å sitte ned ved et serveringssted, på noen måter står i motsetning til at området skal være tilgjengelig for alle. Det fremkommer i alle gruppene at det å ha muligheten til å sette seg ned på en benk eller ved et bord i et grøntområde uten å måtte betale for eventuell servering er noe som savnes i sentrum.

Det blir også pekt på viktigheten av å kunne gå gjennom området uten å treffe på barrierer. Dette er også et viktig tema under tilgjengelighet og universell utforming.

“nå har jo dette vært en sperre på en måte – hvis du skal derfra til dit, så går du rundt ... hvis det hadde vært innbydende ville veldig mange gå en sti i det grønne i stedet for. ”

FOLK ØNSKER:

Å SKAPE ET OMRÅDE FOR MULTI- FUNKSJON OG ULIKE AKTIVITETER

Det er gjennomgående i alle grupper at man ønsker å skape et levende område med mye aktivitet og forskjellige funksjoner for mange ulike grupper. Det har kommet en rekke forslag til mulige funksjoner og aktiviteter som området kan brukes til. Aktivitets- og idrettsfunksjoner er noe som har gått igjen, men også mulighet for arrangementer og lekeområde er nevnt ofte.

Det er også viktig å bevare det grønne på nordsiden av elva, og konsentrere eventuelle plasskrevende funksjoner, for eksempel et multifunksjonbygg, på sørsida av elva.

Det fremkommer i intervjuene at en ny bygning ikke er nødvendig for fremtidig suksess, og at åpenhet og tilkomst er viktigere. Et nytt bygg vil både fordyre utviklingen, ta bort naturområder og det god utforming er ikke avhengig av et bygg, slik det fremkommer i dette sitatet:

“Det er ikke det at ... noe dårlig forslag det, absolutt ikke, men jeg tror det bare vil koke bort, fordi det blir vanvittig dyrt. Hvis vi ser såpass realistisk på det [med] budsjettene fremover, så kommer det her til å bli beintøft. Og det kommer til å settes opp mot primærbehov, og det er derfor jeg tror at ... det skal ikke koste, vi trenger ikke ha den dyreste løsningen.”

Et åpent areal som lett kan brukes til ulike funksjoner som bondens marked, mataukefestival, utekino, lavterskelhappenings for barn og ulike arrangement er noen ønsker som er tydelig prioritert foran lukkede bygg.

Kreative løsninger på hvordan man kan bruke eksisterende bygninger og fasiliteter er mange. Blant annet blir det snakket om at Møllstua kan trekkes inn mot Terrassen, og fungere som et service-bygg med toaletter og enkel servering i tilknytning til et åpent amfi der hvor Terrassen ligger i dag.

FOLK ØNSKER:

Å ENDRE OPPFATNING OG OPPLEVELSE AV STEDET

32

"og i det øyeblikket du legger til rette for noen enkle aktiviteter her, da ... blir det folk her, og blir det folk her, så blir det igjen mer attraktivt å gå her. Og kanskje da ser du mer kvalitetene som ligger her."

SOSIALT BELASTET OMRÅDE

Området oppleves som utrygt og utrivelig, og blir beskrevet som et "ikke-område", som "spøkelsesaktig", et område man unngår, og som ungdommer har fått beskjed av foreldre om å holde seg unna. Flere oppga at bruparkenområdet ble kalt «gessel-parken» på folkemunne, med henvisning til et visst klientell. Dette gjelder Bruparken, men spesielt området under Kirkegatebrua og ned mot stasjonen.

Det fremkommer to hovedårsaker til at man unngår området. Den ene grunnen er sosial (eller man kalle det usosial), og den andre grunnen er det fysiske miljøet.

Noe av den negative energien som folk snakker om at de opplever, tilskrives det sosiale aspektet. På den ene siden blir stedet blir omtalt som et "belastet område" med et klientell som man ikke ønsker kontakt med. På den andre siden snakkes det om at området er helt folketomt, det er ingen andre mennesker der, og derfor føles det utrygt.

Mange snakker om at det ligger en negativ energi i hele Bruparkområdet, og at den henger sammen med det sosiale aspektet - de folkene som pleier å være der. Parken i seg selv er fin, om enn litt kjedelig og ustelt, men det er det sosiale eller kan man kalle det "ikke-sosiale" som oppleves skremmende. Det er ikke vanlig å oppsøke et sted er ingen andre mennesker er, fordi det føles utrygt eller utrivelig.

"det er jo litt sånn høna eller egget, jeg tror at det må være folk her for at jeg skal føle meg trygg. Og da tror jeg for eksempel at en lekeplass kunne bidratt til det. For det er mye barnefamilier ute og går, og de ville nok benyttet seg av en lekeplass, og da ville man [tenkt] med en gang - okey det er barn her som leker - da er det trygt, da føler jeg meg trygg. Da vil jeg også bruke det"

Et tomt område midt i byen. Vi kan se innspillene i sammenheng med det vi kaller sosiale normer. Det er også interessant å observere at all den tiden vi har tilbragt på området gjennom intervusjonen, ikke har møtt mennesker som gjør noe ulovlig eller som kan passe inn i det bildet som blir snakket om.

Det kan også virke som om deltakere i medvirkningen som ikke kjenner til "snakken om klientellet i det belastede området" ikke opplever stedet like ubehagelig som de deltakerne som er godt kjent med denne "snakken". Det reflekteres ikke over om dette er sosialkonstruert i gruppene, men måten det blir snakket om, kan tyde på at det finnes et element av dette.

"... men du må rydde opp i hele området, og da ikke bare fjerne, altså rydde [fysisk], men også rydde oppe i hodet til folk, for det er et område som i veldig liten grad brukes i dag! Og det er jo flott sånn det er, men de som frekventerer her er ikke noen som man ønsker å være for mye rundt, da. Det er et belasta område."

Det er en oppfattelse om at området er sosialt belastet. Mangel på aktivitet, mørke soner og elementer som søppel og grafitti bidrar til dette.

FOLK ØNSKER:

ET HYGGELIGERE FYSISK MILJØ

Det fysiske miljøet under brua oppleves som både ekkelt, skittent og mørkt, men også som pent og med stort potensiale. Elementene som blir satt pris på er gangbrua over elva, og naturelementene generelt; det grønne og vannet. Det som ikke blir satt pris på er de menneskeskapte elementene – betong, tagging, søppel, tilgriset benker og søppelspann (spesielt skolebarna reagerte på dette).

Det kan også virke som om klientellet som vanligvis er der, eller oppfatningen om klientellet som vanligvis er der, kan bidra til å farge oppfatningene om det fysiske miljøet.

FOLK ØNSKER:

Å FREMHEVE TERRENGET, ELVA OG DET GRØNNE

Terrenget har relativt store nivåforskjeller og dette blir omtalt både som en utfordring og som en kvalitet. Det er nettopp terrenget som gjør stedet spennende og unikt, med elven som renner gjennom og som er vakker både å lytte til og se på sammen med det levende, grønne terrenget som står i kontrast til byen og det bygde miljøet rundt.

Den grønne plenen oppleves som kjedelig, og det blir etterspurt noe å hvile øynene på. Den grønne plenen ved Bruparken egner seg for «flatmarks»- aktiviteter slik som fotball eller boccia, sier noen, mens andre ser for seg at her kan det være arrangement hele året, skøytebane på vinterstid eller rett og slett være en park.

FOLK ØNSKER:

Å GJØRE NOE MED TERRASSEN

Nostalgi kan vurderes både som en kvalitet og en utfordring. Nostalgi er definert som "lengsel tilbake til en tidligere del av ens liv eller en tidligere tid; romantisering av det forgagne". I intervjuene kommer det fram at det er knyttet sterke følelser til det stedet som Terrassen har vært, og det blir uttrykt en slags omsorg for stedet.

Vi kan trekke sterke linjer til stedsidentitet. Stedsidentitet henger sammen med både tid og sted. Dette kan for eksempel observeres hos mennesker som bor i områder rammet av krig eller naturkatastrofer, hvor man kan miste en del av sin stedsidentitet ved at stedet har endret seg fra hva det var før, fra det kjente.

De dramatiske naturkvalitetene oppleves som en flott ting ved området

FOLK ØNSKER:

Å TILFØRE BYEN NOE NYTT OG FREMHEVE DET UNIKE

Representanter for næringslivet snakket om at området må tilføre byen noe nytt, og at det må være et område som "trekker folk til byen". De er dermed ikke opptatt av at det skal foregå næring på området per se, men at et område som folk ønsker å oppsøke, vil generere aktivitet og stimulere de omkringliggende næringene. Aktivitet generer i seg selv næring.

Det samme temaet dukker opp i andre grupper, men fra etterspørselssiden. Det savnes et grøntområde som ligger mer sentralt enn Søndre og Nordre park.

Det savnes også et sted hvor barn kan leke, hvor man kan ta en pause fra handleturen uten at man må betale for å sette seg ned. Det blir pekt på at avbrekk for voksne er annerledes enn avbrekk for barn, og at området må kunne møte ulike grupperes behov for avbrekk.

*"Avslapping og avkobling i yngre alder er jo gjerne aktiviteter.
Mens det for foreldre vil være fysisk - å sitte rolig.
Så det må jo favne alle disse gruppene på etter annet vis."*

"men jeg må jo si at ... ganske sånne enkle ting kan skape liv her, for eksempel hvis man hadde bygd et ... stellerom. Det finns ikke på Lillehammer."

Det savnes toaletter og stellerom i sentrum. Ansatte ved hoteller og serveringssteder gir uttrykk for at det er noe belastende å ha stor pågang av toalettgjester som egentlig ikke ønsker å kjøpe noe.

FOLK ØNSKER:

Å SKAPE BYIDENTITET OG STOLTHET

TERRASSEN

Gjennom intervjuene blir det tydelig at Terrassen er noe som den voksne generasjonen fra Lillehammer knytter til byens identitet.

*"Terrassen - for Lillehammers befolkning - er noe med hjertet til lillehamringen.
Og hvis Lillehammer Kommune gjør dette her riktig nå, så tror jeg også at den dugnadsinnsatsen fra Lillehammers befolkning, den er fullstendig tilstede.
Hvis vi gjør det riktig."*

"ARRANGEMENTSBYEN" "KULTURBYEN" "IDRETTSBYEN" "ELVEBYEN" - BYENS IDENTITET, KONSEPTUTVIKLING

*"En sånn raushet, altså tenke ... raushet. At byen byr på seg selv.
Raus på natur, raus på kultur. Altså ... det her området på en måte
har den energien og muligheten.."*

FOLK ØNSKER:

EN OPPLEVELSE AV HELHET

For å oppleve området som en helhet, ble det forslått å ha gjennomgående design på benker og søppelspann. Det vil gi en følelse av at området henger sammen. Det ble også etterspurt et navn på hele området. "Byparken" ble nevnt som forslag.

Også det å kunne se bort til Terrassen og det gamle møllebygget, og se ned til elva blir pekt på som viktige for å oppleve området som en helhet. Når man sitter i Bruparken i dag, kan man bare se "en grønn vegg", og kan ikke sanse hele området.

FOLK ØNSKER:

ESTETIKK – ET INNBYDENE OG INVITERENDE OMRÅDE

Et fremtredende tema i intervjuene er behovet for å "åpne opp", "rydde" og generelt vedlikeholde. Ved å rydde og åpne opp får man tilgang til de estetiske elementene som både naturen og det bygde miljøet har å by på. Elva og historiske elementer som den vernede muren og det gamle møllebygget trekkes frem som viktige. Ved å få tilgang til disse unike elementene som allerede ligger i området, vil området oppleves som spennende og interessant.

"Da jeg begynte på Mølla for elleve år siden, da tok vi et bilde i gata oppå der, og da så vi hele hotellet! Og nå skulle ha en som skulle ta bilde, og han "hæ?" liksom "hvor skal jeg ta bilde fra? "for en ser jo ikke, det er jo gjengrodd."

Det blir trukket fram mange positive konsekvenser av å åpne opp og rydde området. Ett poeng er at det øker nærheten til elva. Slik som området fremstår i dag, er det ikke mulig å se elva fra Bruparken. Et annet poeng er å se det gamle flotte møllebygget, der Egon holder til, og Terrassen-området. Det er heller ikke mulig å se så mye av området når man går langs ferdslårene rundt, og innsyn og synliggjøring av både området og innganger er noe som blir trukket fram i intervjuene.

"en må se – en må være på utkanten, så må man tenke at "oi, her kunne det være litt spennende å gå", sånn at en ser noen stier – ja at det er litt innbydende. Ikke en grønn plen og et stort grønt stengsel."

Ved å tynne i skogen vil derfor området fremstå mer som en helhet, og innby til utforsking på begge sider av elva.

Vegetasjonen blir beskrevet som "gjengrodd" og "ustelt", og bidrar til opplevelsen av utrygghet og uoversiktighet.

En bonus av å ta i bruk dette området er at selve Lillehammer sentrum vil bli større, fordi området i dag oppleves som et "ikke-område". Det vil bli nye kvadratmeter midt i byen, og byen vil på den måten utvides.

"Det er jo.. utrolig sterk tradisjon i Oppland å jobbe stedsrelatert og.. det å kunne tenke det parallelt med alle de andre prosjektene og utvikling av området.. syns jeg jo er ganske viktig ... det vil kunne være med å forsterke, fremheve kvaliteter og.. tilføre kontraster dersom det er nødvendig og.. at det er med som en tanke i utgangspunktet det vil jeg vel se på som ganske naturlig, da. Ja."

Området må være attraktivt fra utsiden, ikke stenge folk ute.

FOLK ØNSKER:

ØKONOMISK ANSVARLIGHET – MEN SATSING

Mange innspill fra unge, voksne, næringsliv og mange mener at utvikling av området bør være nøktern og realistisk.

De mener at et bygg vil trolig fordyre utvikling, og vedlikehold er viktigere enn kostbar utvikling.

Kunstnere mener derimot at kommunen må våge å satse. Ved å tørre å tenke innovativt og bærekraftig er det muligheter for å søke nasjonale tilskudd hos for eksempel KORO.

Brukermedvirkningen viser at mange er opptatt av økonomi og flere påpeker at den videre utviklingen bør være nøktern og realistisk. Fremfor å bruke store summer på utvikling, bør kommunen avsette midler til vedlikehold. Vedlikehold poengteres av mange som helt essensielt for at området skal bli brukt. Som en postkortinnsender skriver:

«Gjør det ikke vanskeligere enn nødvendig uten enorme investeringer og utredninger. Pengene trengs i eldreomsorgen!!»

Det er et ønske om at det skal lages en plan der vedlikehold er like viktig som opprusting/utvikling. Denne planen må være så nøktern og enkel at den blir stemt fram i bystyret, og ikke blir oppfattet å ta ressurser fra de store primærinvesteringene som kommunen står foran i nærmeste framtid.

I gruppeintervjuene dukker økonomi opp i to hovedsammenhenger; nøkternhet til utforming, og det sosiale aspektet med en åpen plass for alle der det ikke skal koste penger å sitte ned og kose seg.

Representanter fra næringslivet mener at den allerede eksisterende næringen rundt området er tilstrekkelig til å dekke behovet for servering, men at det som kunne tilføre noe nytt er å utvikle de grønne områdene med aktiviteter for barn, og rekreasjon for voksne.

“Det som jeg tror er viktigst er at det skal være et serveringstilbud, men at det skal gi meromsetning til de som allerede er i området framfor at de skal ha en målsetning om at de skal skape ny business, for det tror jeg er for krevende.”

Det legges likevel fram et helt motsatt syn også; nemlig at en ikke må sikte for lavt, men søke om penger fra nasjonale fond og instanser for å støtte ulike deler av utviklingen. Folkehelse, miljøperspektivet og kunst knyttet til stedet er eksempler på områder der det kan søkes om midler, og hvor kommunen ikke står for regningen.

Jeg tenker at det er en ... krevende oppgave og derfor så er det ...muligheten til at det kan bli noe helt unikt, ordentlig, ordentlig flott. Men det krever at en ... ikke bare ser på den sånn “ja, ja, vil skal ikke bruke så mye penger, vi kan gjøre det enkelt og greit”, men de må ta steget fullt ut ... legge lista høyt.

FOLK ØNSKER:

Å FREMHEVE VERDIER – KNYTTE OMRÅDET TIL NATU- REN

Å beskytte miljø i den videre utformingen av området er viktig. Det er viktig å engasjere kompetansegrupper fra starten, slik at disse hensynene blir tatt gjennom hele prosessen.

Jeg tenker at det er en mulighet til å markere dette her med miljøet. Altså at vi tar ansvar for det ... fokuserer på det ... hvis vi legger til rette for eksempel for en del fuglearter som er utsatt, for humlene og såne ting,

For hele ideen om parken så ligger det i bunn en eller annen vilje til å ta det miljømessige ansvaret. En ting er at det er bra for byen ... men det er også et eksempel på at her gjør vi ting ordentlig, helt fra bunnen. Det ligger noen verdier i bunn som ... gir noen føringer, for ... hvordan ting gjøres.

Det pekes på at meningsinnhold i stedet i seg selv er nok, og at det ikke er behov for å falle i “underholdningsfella”. Det er behov for å tenke mer langsiktig og frem i tid over hva dette stedet skal være en bærer av.

“Jeg tror at en skal være litt sånn modig og tenke at det du ikke behøver å havne inni underholdningsbransjen for at det skal være interessant for folk. At det er en periode vi er inni nå der alt må være servert ... Men etter hvert vil en oppdage de verdiene som et sånt sted har i seg selv. [Det er viktig] at du tør å tenke litt lenger frem, tenke hva slags verdi dette her representerer om tredivet år for eksempel”

Og om mening

Gjøre det synlig ... verdsette det som er [og] de elementene som er der. Substans, historiske elementer. Byen bygger jo egentlig på elva i utgangspunktet.

Tidligere innspill

TIDLIGERE INNSPILL

Det har over lengre tid vært diskusjon og mye engasjement rundt hvordan Terrassen og Bruparken skal utvikles. Det har kommet inn en rekke innspill og planer gjennom årene uten at noe har skjedd. Som en del av studien finner vi det viktig å se på disse innspillene som er kommet fra lokale miljøer, for å undersøke hva man kan ta med seg videre i prosessen.

En interessant observasjon er at det gjennomgående foreslås bygninger i de mer bearbejdede innspillene, og da spesielt på Terrassen-tomta. Dette er ikke unaturlig da området har vært i privat eie, og det økonomiske aspektet er viktig i en slik situasjon.

En kort gjennomgang av innspillene følger under.

ULIKE ANDRE INNSPILL

Praktanlegg med velværebade, basseng, badstuer m.m.

Vannhjul som symbol på elvas betydning for byen og industrihistorien, minst 6 meter i diameter og laget i tre.

Folkebad – badeland. Med mulig bruk av fossen. Kafe med utsikt over elven.

Helårsåpent samlingssted rundt gartneri med ølsalg, matservering og underholdning om kvelden. Alle er velkomne, også småbarnsforeldre med barn.

Aksjeselskap for å gi Terrassen et økonomisk løft.

Åpen arkitektkonkurranse for området. – fra arkitekter som er bekymret for et begrenset grunnlag for den videre prosessen ifm. mulighetsstudie

Kunstprosjekter

Akvarium, fiskedam og fiskerestaurant/bar og fiskebutikk.

PROSJEKTFORSLAG

BLACK BOX

Nytt kulturbygg i Terrassen, med en plass og amfi nederst, og ny plass mot Storgata, utarbeidet som et innspill til hva området skal brukes til.

SVEIN KLAUSEN FOR MØLLA HOTELL

Forslaget ble utarbeidet i sammenheng med kjøpesenterplaner og utvidelse av Mølla hotell. Amfiscene mot elva og Mølla hotell, plass til ca. 1000 tilskuere. I tillegg var det planer om en utbygging av Mølla hotell og Terrassen. Ekstra møterom/parkeringsetasjer under bakken. I tillegg kom det et senere forslag om flytting av Møllstua inn i Terrassen.

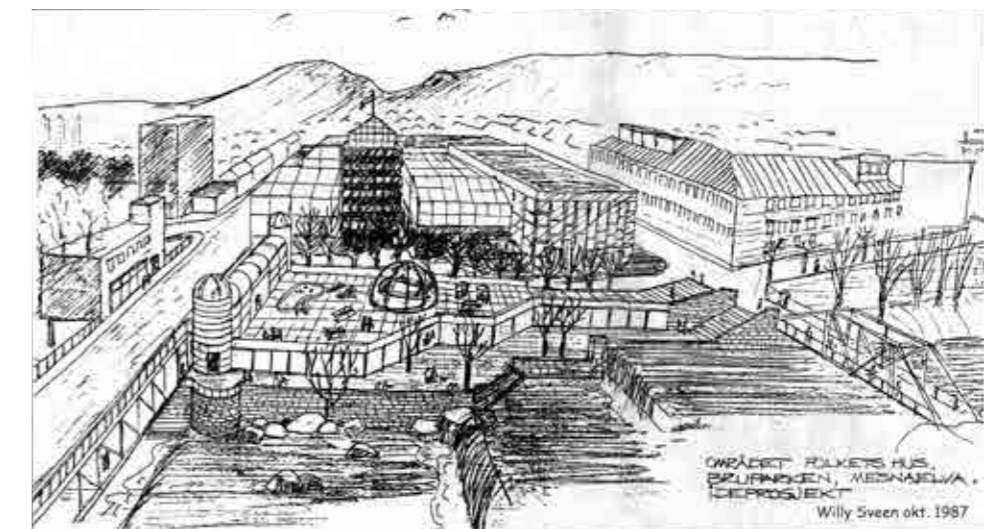
BEARBEIDET FORPROSJEKT - PLAN & PROSJEKT

Bygg på terrassen-tomta med ny plass på oversiden mot Storgata. Uteservering nederst i terrassen, mot elven.

WILLY SVEEN – BADEANLEGG I BRUPARKEN

Hele Bruparken fylt opp med badeanlegg. Elven demmet opp i flere steg, og ny bro mot Terrassen.

C. Analyse

Det store bildet

Terrassen og Bruparken har en **sentral og viktig plassering i byen**. I enden av Gågata, der Mesnaelva møter byens hovedgate ligger området som en **naturlig forlengelse av Lilletorget**, et av byens viktigste byrom.

I dette møtet mellom sentrum og en relativt lite utnyttet landskapsressurs ligger det et **stort potensiale**. Et grunnleggende hensyn i arbeidet må være å hele tiden **fokusere på hvordan området passer inn i det store bildet**, og kan styrke sentrum som et aktivt og sosialt møtested, elvekorridoren som natur-, rekreasjons- og opplevelsesområde, og sammenhengen mellom disse. Området skal altså ha **mange funksjoner og dekke ulike behov** for flere grupper av brukere.

ET STED I BYEN

Hvor byen møter elven
Lillehammer Kommune, 2006, p.1

Terrassen og Bruparkens plassering i byen gir den både en viktig posisjon og mange muligheter.

BYENS ROM - DE GRØNNE

Lillehammer sentrum har i dag to parker, Nordre park og Søndre park, hvor Søndre park er den største og klart mest aktive.

De to parkene ligger langt unna hverandre, og de oppleves også som langt unna de områdene i sentrum hvor folk oppholder seg mest.

Søndre Park:

Byens desidert viktigste park. Mange mennesker oppholder seg her, spesielt på fine dager. Har et serveringssted, Park Café'n som tiltrekker mange folk og er et samlingssted. Parken ligger langt sør i sentrum, og litt langt unna aktiviteten i gågata.

Nordre Park:

Ligger et stykke nord i sentrum, på grensen mellom den tettere bykjernen og villabebyggelsen mot Rosenlund. Er i dag preget av støy fra Fåberggata og er lite brukt. Parken er ikke et naturlig målpunkt eller sted man oppholder seg når man besøker sentrum.

BYENS ROM - DE URBANE

Sentrum er konsentrert rundt Gågata, og har tre sentrale torg - Lilletorget, Stortorget og Sigrid Undsets plass.

Gågata:

Gågata er sentrums hovedpulsåre. Det er denne som er stoltheten i byen, og det er også det aller meste av aktivitet skjer. Gågata er en flott bygata med mye handel og aktivitet, som strekker seg nesten fire hundre meter fra Lilletorget til Bankgata.

Lilletorget:

Lilletorget er i dag en åpen plass med kjøring og noe parkering. Det er noe handel rundt torget, samt en café. Lilletorget fungerer som et viktig ankomstpunkt i sentrum, som inngangsporten til Gågata, samt gangforbindelse inn til Mesnasenteret. Plassen i seg selv genererer lite aktivitet.

Stortorget:

Stortorget er avgrenset av viktige bygg i byen, som Norges Bank, som huser en restaurant, og kunstmuseet, og i nærhet til både biblioteket, kinoen og Skysstasjonen. Denne plassen er i utgangspunktet det mest urbane og sentrale byrommet i Lillehammer. Det er sporadisk torghandel på Stortorget, men den brukes i all hovedsak til parkering i dag. Torget genererer derfor lite byliv, og er lite attraktiv for opphold.

Sigrid Undsets Plass:

Sigrid Undsets plass er den minste av de tre sentrale torgene i byen, men også det som er best utnyttet i dag. Torget har aktive, publikumsvennlige fasader på alle sider, og flere serveringstilbud. Plassen tjener noe på plasseringen i Gågata, men er også blitt aktivisert på en god måte. Sigrid Undsets plass ligger kun få meter fra enden av Gågata, og markerer på mange måter det sydlige tyngdepunktet i gata.

BYEN MANGLER ET ORDENTLIG TYNGDEPUNKT

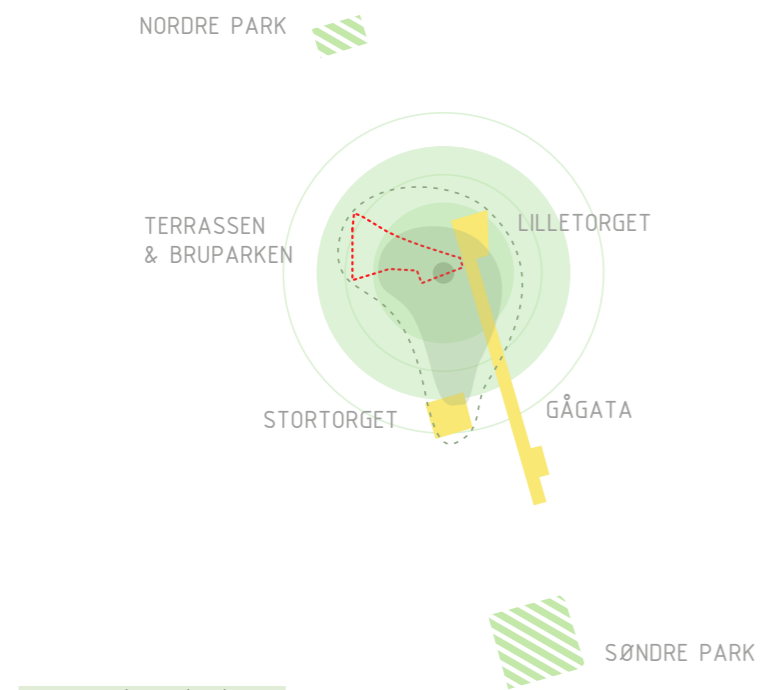
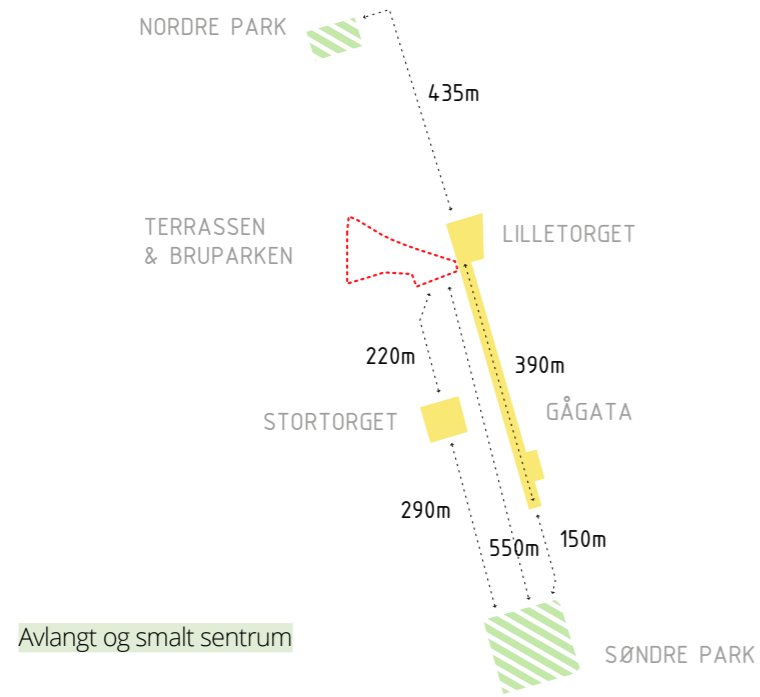
Terrassen og Bruparken ligger inntil Lilletorget, og i relativt kort avstand fra Stortorget.

Sentrum i byen er avlangt og smalt, med mesteparten av aktiviteten konsentrert rundt Gågata. Dette skaper lange avstander mellom sentrale funksjoner, og sprer besøkende tynt rundt istedenfor å konsentrere de.

Ved å skape et større tyngdepunkt nord i sentrum, mellom Lilletorget, Terrassen og Bruparken, Elvegata og Stortorget kan man skape et tettere aktivitetssentrum som samler mange mennesker og aktivitet i et mindre område og som gir større grunnlag for flere funksjoner.

I dette bildet kan Terrassen og Bruparken også bli en katalysator for å skape mer aktivitet i kvartalene rundt, og skape flere lag i sentrum i tillegg til gågata.

TERRASSEN OG BRUPARKEN
- SENTRUMS FREMTIDIGE TYNGDEPUNKT?

ET STED LANGS ELVEN

46

MESNAELVA - BYENS KJERNE

Mesnaelva har vært et av de viktigste elementene i byens utvikling, og er fortsatt en viktig identitetsmarkør i Lillehammer. Mange av byens viktigste funksjoner ligger i dag langs Mesnaelva.

Allikevel har byen mistet litt av sitt forhold til elven. Det er få steder inne i bykjernen man har tilgang til den.

Samtidig har elvekorridoren en rekke kvaliteter som hverken blir mye brukt eller sett. I denne elvekorridoren har byen et unikt potensiale, en flott elv som renner midt gjennom sentrum.

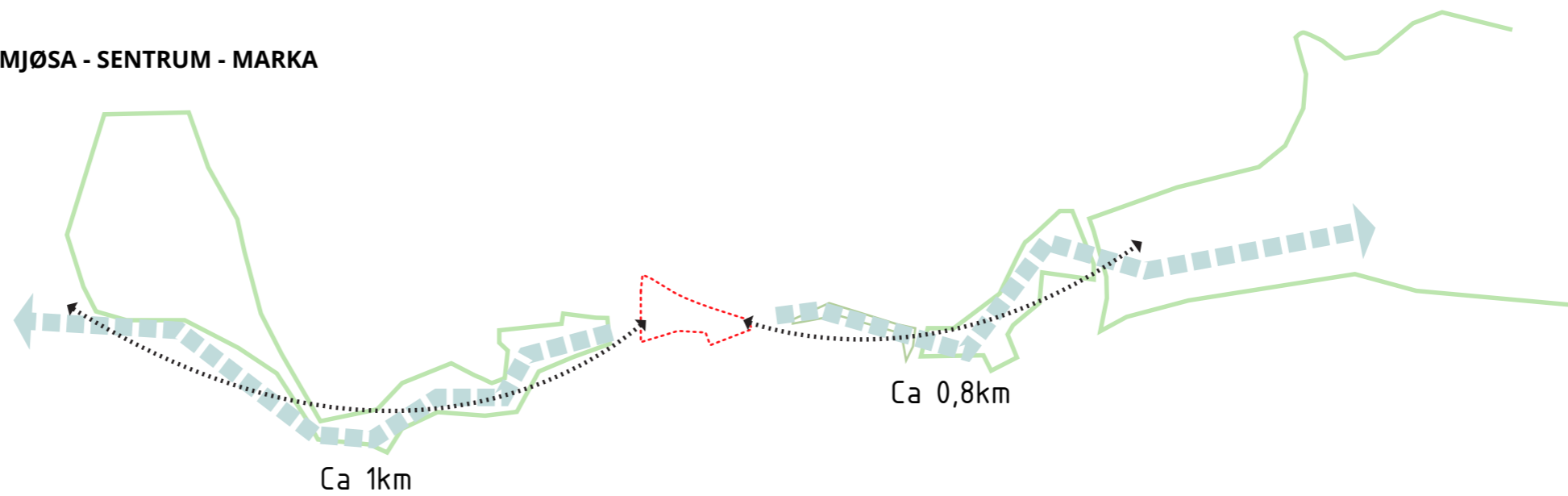

TERRASSEN OG BRUPARKEN - UTGANGSPUNKTET FOR EN ELVEPARK

Terrassen og Bruparken har et perfekt utgangspunkt for å være startskuddet for en prosess med å gjenoppdage elva, og integrere elvekorridoren i byen som en elvepark.

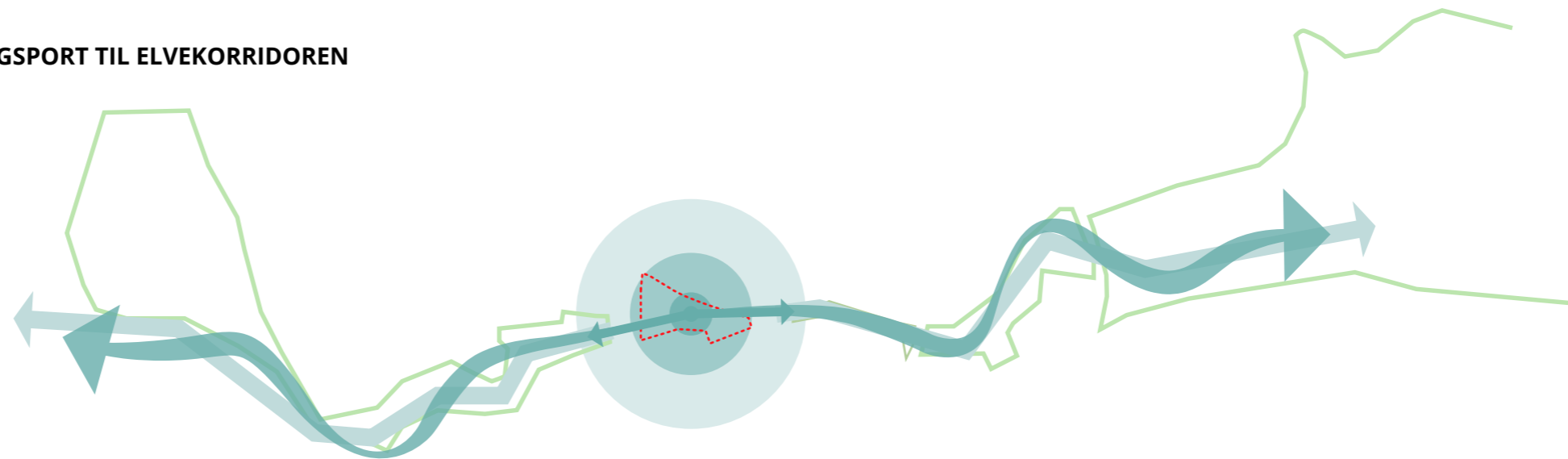
Ved å skape en bedre forbindelse mellom sentrum og elven i dette området vil man også gi folk en mulighet til å oppdage elvekorridoren på ny, og gjenskape forholdet til elva. Dette vil kunne skape en optimisme og få flere til å se potensialet som ligger i en mulig elvepark.

SAMMENHENG MJØSA - SENTRUM - MARKA

Terrassen og Bruparken ligger omtrent midt mellom Mjøsa og marka

EN NY INNGANGSPORT TIL ELVEKORRIDOREN

Kan dette bli det nye tyngdepunktet i en elvepark langs Mesnaelva?

ANDRE PROSJEKTER I NÆRHETEN

Lurhaugen

Stort potensiale i nærheten av Terrassen og Bruparken

MIDT I BYENS NYE UTVIKLINGSOMRÅDE

Rundt Terrassen og Bruparken skjer det mye spennende.

Det er en rekke utviklingsprosjekter med mange nye boliger og nytt næringsareal i denne delen av sentrum.

Blant annet er det planlagt i overkant av 80 leiligheter i nærområdet, i tillegg til den store utbyggingen i Mesnasenteret.

Man har også store fremtidige utviklingsområder som Lurhaugen og Ullvare-tomten rett i nærheten, og med tilkomst gjennom eller forbi området for å nå sentrum.

I tillegg har stasjonsområdet stort potensiale, ikke langt unna.

Dette gir økt befolkningsgrunnlag og flere potensielle brukere i området, men det stiller også større krav til at området blir et godt sted for de nye beboerne i den forttede byen.

"Lillehammer Taarn"

26 leiligheter

Næringsareal i 1. etasje mot Kirkegata/Fåberggata

"Nordre Have"

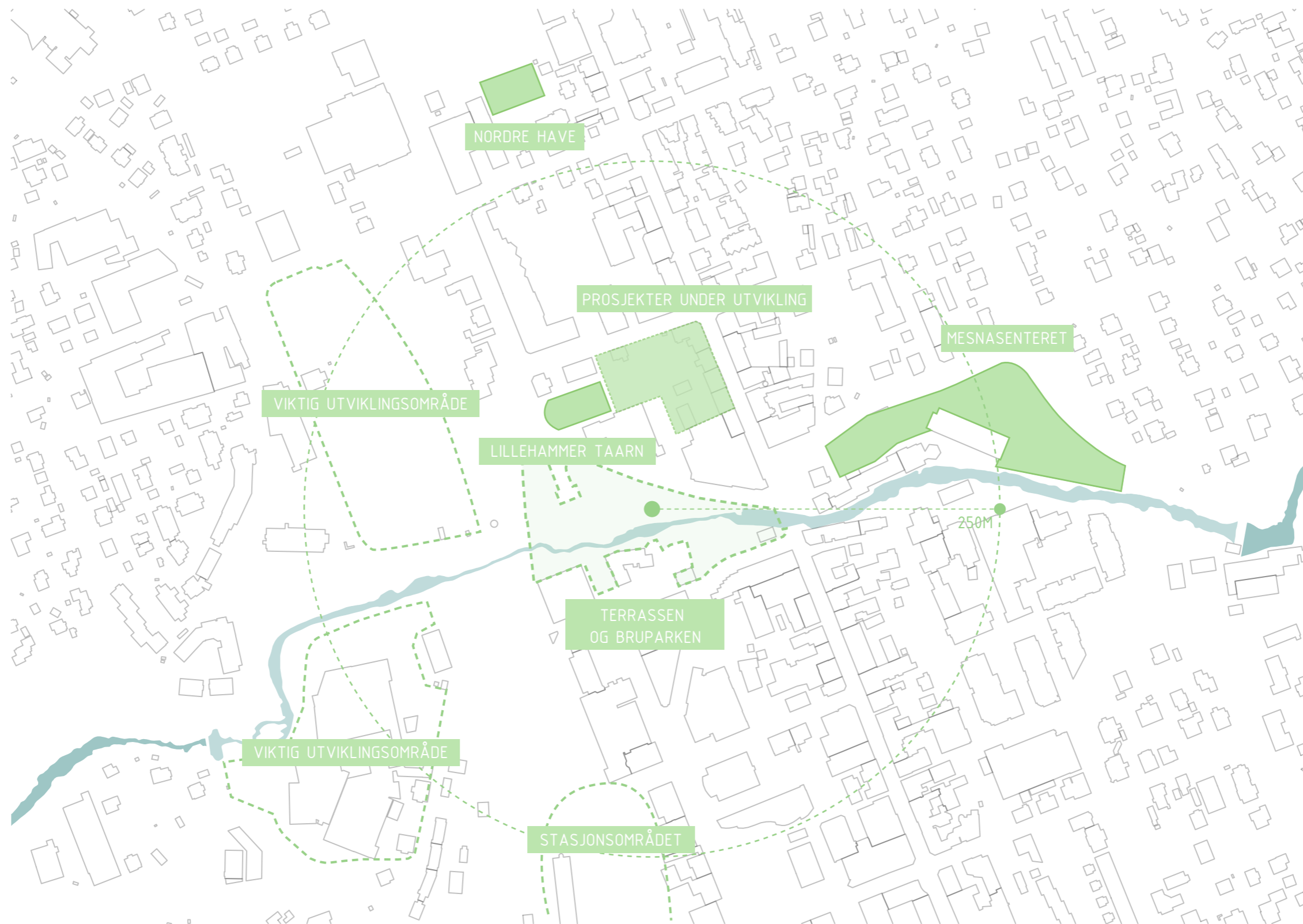
42 leiligheter

"Jul Pettersens gate 11"

14 leiligheter

MÅLSETNING FOR ORMÅDET

50

TERRASSEN, BRUPARKEN OG LILLETORGET SOM EN NY BYALLMENNING

Om man ser sammenhengen med Lilletorget kunne dette området blitt en grønn halvdel av en byallmenning som blir byens desidert viktigste offentlige rom.

Dette rommet kan og bør ta tak i omgivelsene og være en katalysator for videre utvikling.

I DAG: HVER FOR SEG

De tre områdene Lilletorget, Terrassen og Bruparken ligger i dag hver for seg og med dårlig integrering i byen forøvrig.

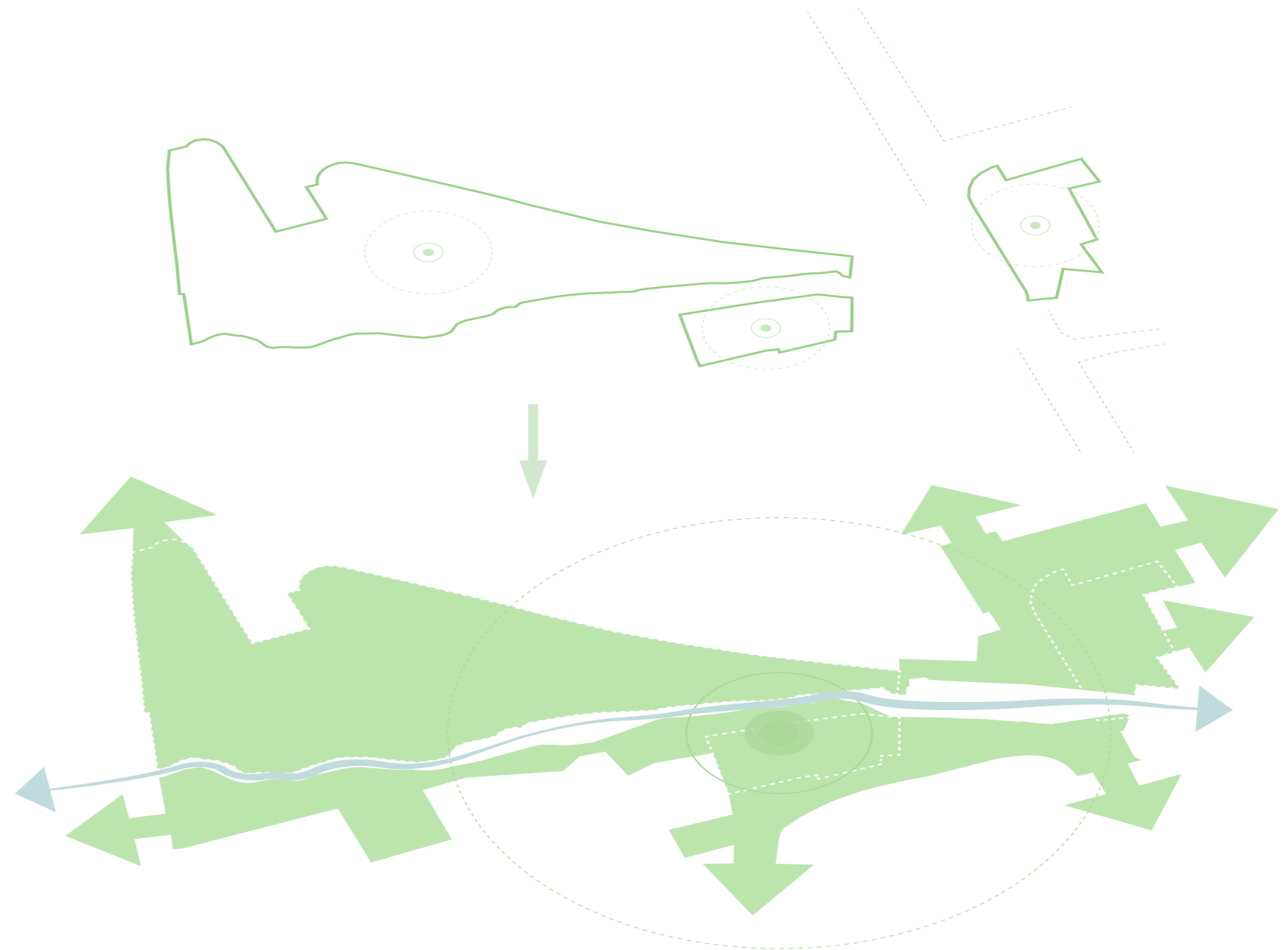
Terrassen er avstengt og utilgjengelig, Bruparken er overgrodd og føles langt unna og lite attraktiv, mens Lilletorget er lite aktivisert og ikke forbundet med Gågata på en god måte.

POTENSIALET: EN STØRRE SAMMENHENG SOM BYENS MEST SENTRALE BYROM

Hvis man klare å utnytte potensialet i dette byrommet kan man knytte sammen deler av sentrum som fungerer godt i dag med områder som er i utvikling, og deler av sentrum hvor det er mindre aktivitet.

Som en ny storstue i byen kan dette binde sammen og drive en videre utvikling i aktivitet og investering, skape et absolutt tyngdepunkt i sentrum, og revitalisere Lilletorget og området rundt.

Det kan bli et sentrum for byliv, rekreasjon og aktivitet i byen, og komplementere den langstrakte Gågata med Søndre park i den andre enden på en flott måte. Samtidig kan man bygge videre på kafé, bar- og byliv som allerede eksisterer i denne delen av sentrum.

MÅLSETNING FOR ORMÅDET

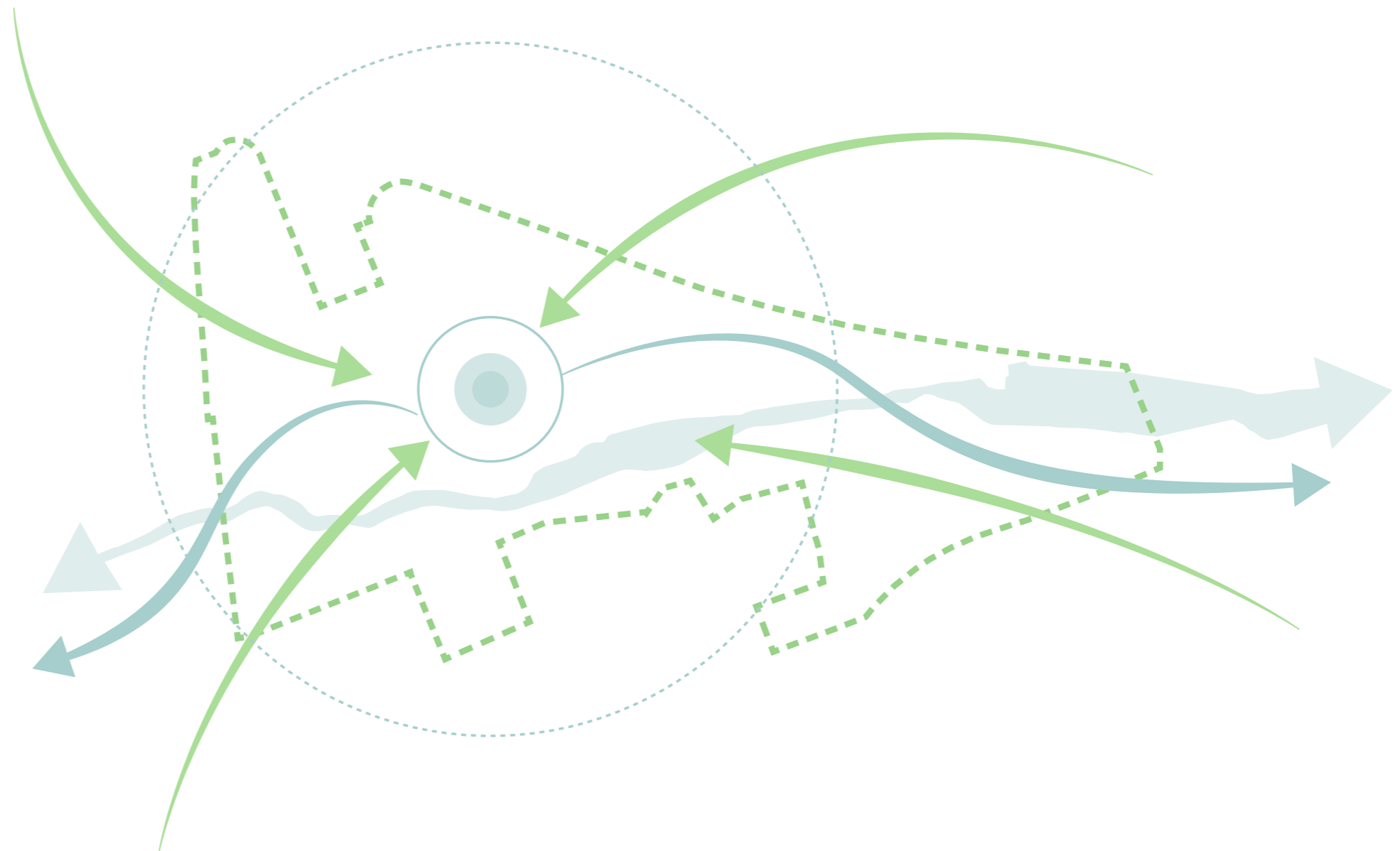
INNGANGSPORTEN TIL ELVEN – OG TIL EN ELVEPARK

Tilgangen til Mesnaelva i sentrum og bykjernen generelt er lite tilrettelagt og attraktiv.

Terrassen og Bruparken er et av få steder i sentrum hvor man kan skape en god forbindelse til elvekorridoren.

Terrassen og Bruparken kan og bør utnyttes til å bli en portal til Mesnaelva hvor man **kan reetablere byens forhold til elven i den urbane konteksten. Denne tilgangen til elva og vannet vil skape nye opplevelser og kvaliteter i sentrum** som vil skape ny attraktivitet og vitalitet i byen.

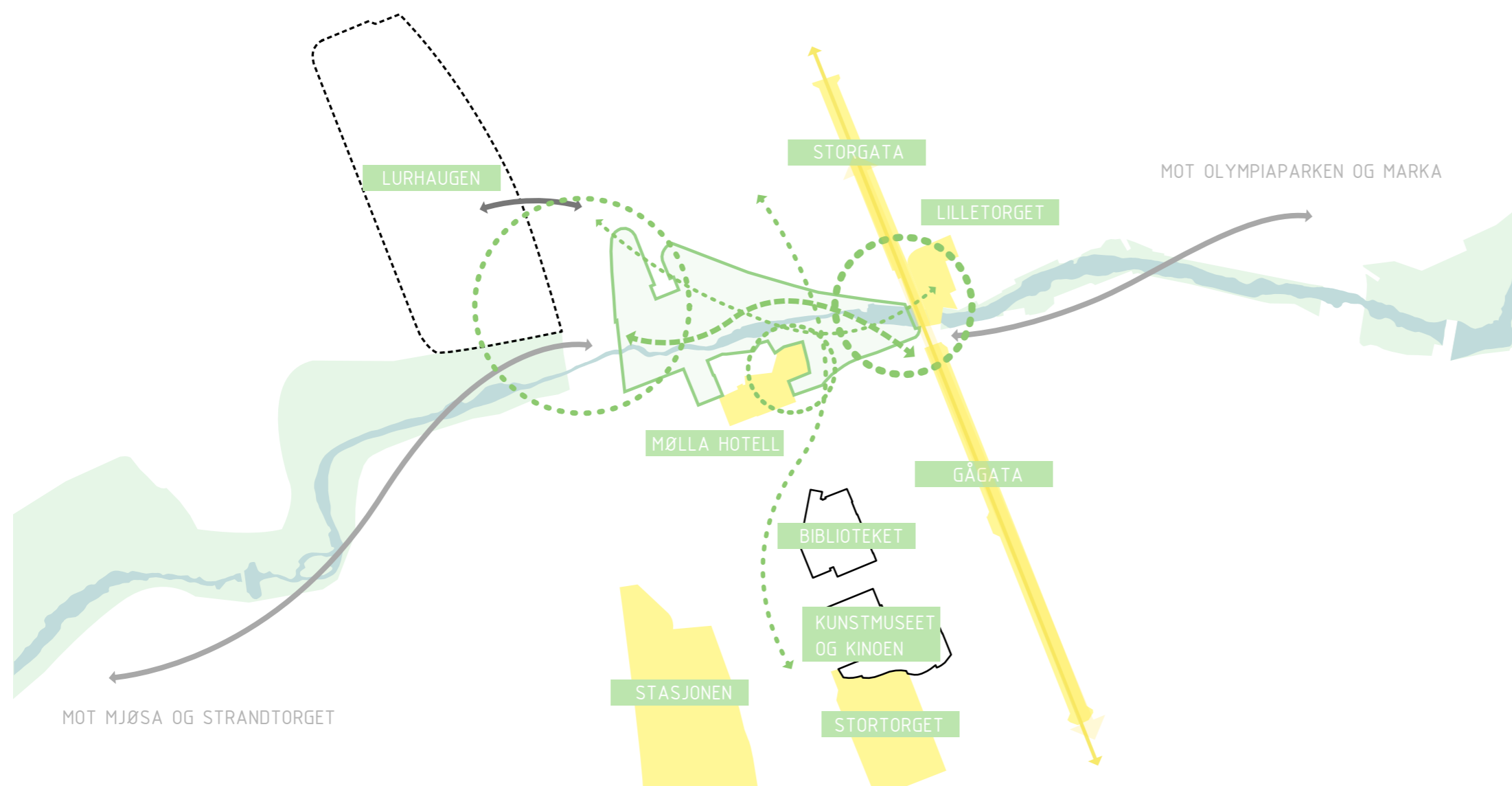
Ved å skape et attraktivt område som reintroduserer elvekorridoren til byens befolkning kan man skape et første steg på veien mot en sammenhengende elvepark som kan strekke seg fra marka til Mjøsa. En slik elvepark kan åpne opp et flott natur- og rekreasjonsområde for byen og befolkningen.

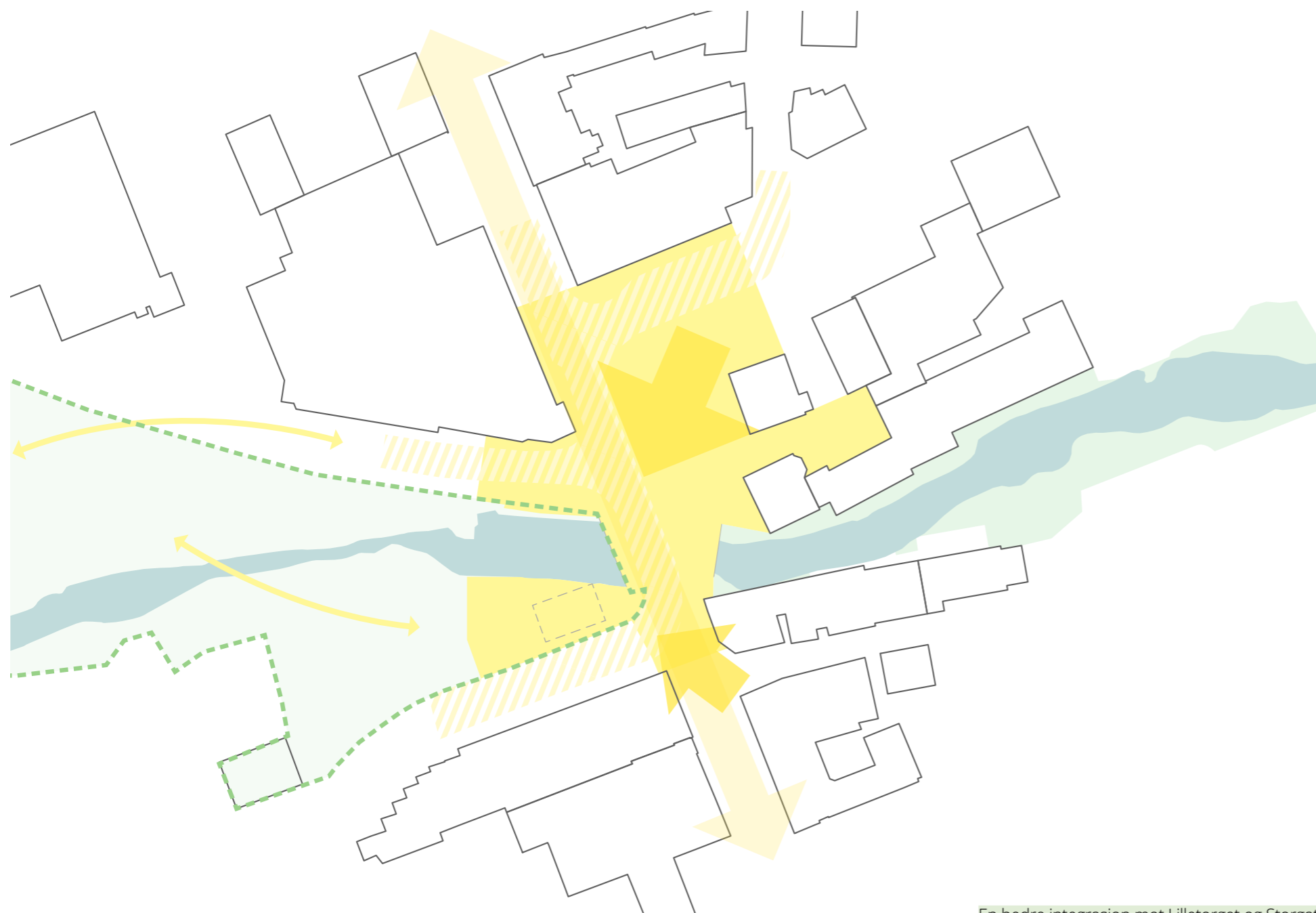

SAMSPILLET MED KONTEKSTEN

For å kunne oppnå disse målsetningene er man en del viktige sammenhenger i konteksten rundt prosjektområdet.

For å legge til rette for at dette området skal oppnå sitt potensiale både som byallmenning og som inngangsport til elven må man møte byen rundt på en god måte, og sikre viktige forbindelser.

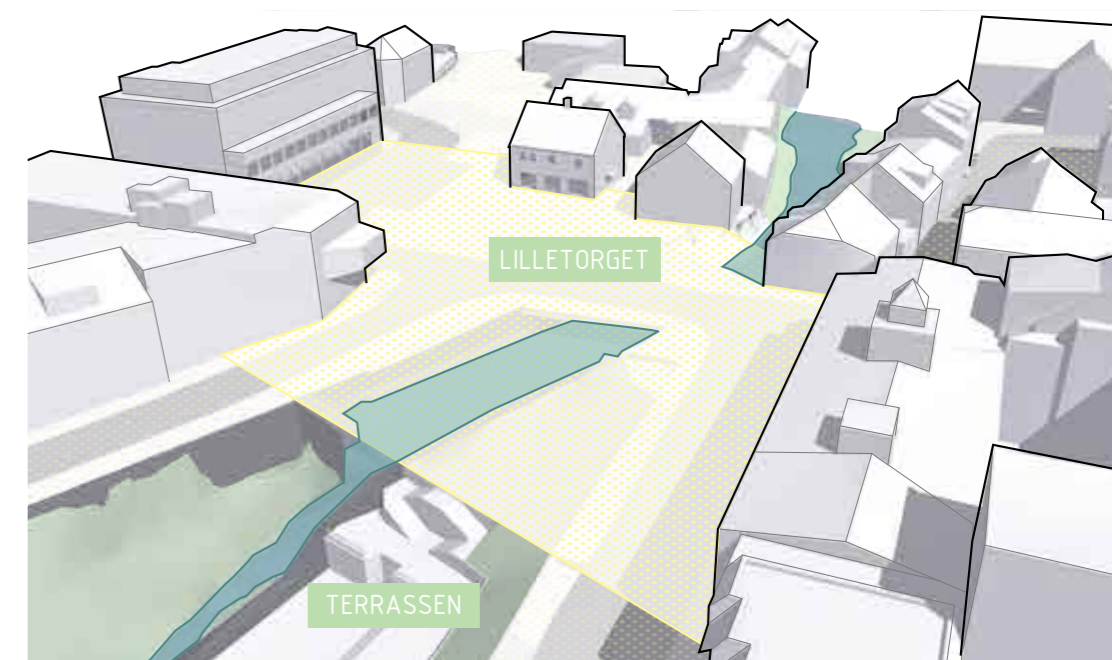
En bedre integrasjon mot Lilletorget og Storgata

LILLETORGET OG STORGATA

Terrassen og Bruparken behøver en bedre integrasjon mot Lilletorget og Storgata. Spesielt området rundt vannspeilet kan sees som en naturlig forlengelse av Lilletorget, og vil gi opplevelsen av elva en mer sentral posisjon i byrommet. Dette bør ligge som grunnlag for en fremtidig oppgradering av torget.

Ved å binde disse områdene bedre sammen vil man kunne oppnå en sammenhengende "byallmenning" som strekker seg helt fra Mesnasenteret, drar med seg Elvegata og fortsetter gjennom Terrassen og Bruparken ned til Jernbanen. Utviklingen av et slikt byrom medfører et stort potensial for byen og sentrumsutviklingen.

Her er det hensiktsmessig å undersøke trafikkavviklingen over Lilletorget, og hvordan denne kan endres til det beste for torget.

”KULTURAKSEN” MOT STORTORGET

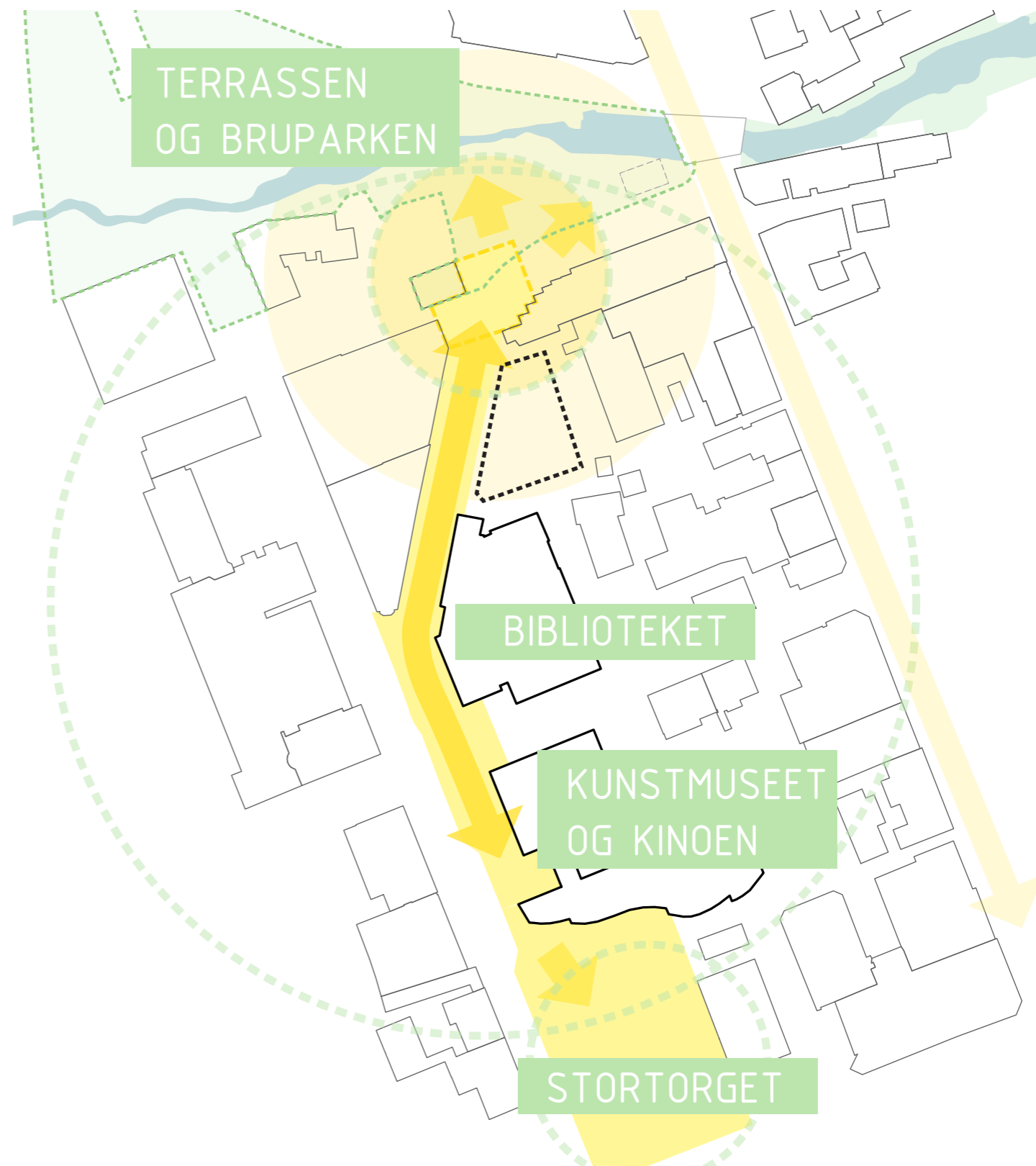
Aksen mot Stortorget blir essensiell for å øke bylivet i flere deler av sentrum, for å skape et tyngdepunkt rundt elven og konsentrere aktivitet.

Ved å skape et attraktivt byrom i kombinasjon med en arrangementsfunksjon i Terrassen og Bruparken, og orientere dette mot Stortorget med de kulturfunksjonene som ligger i denne akse vil området øke betraktelig i attraktivitet. I tillegg vil man få en del utvikling i området rundt, med flere beboere. Dette vil også øke aktiviteten og etterspørselen etter flere urbane tilbud.

Forholdene ligger godt til rette i området. Det er mange arbeidsplasser her, og kort vei til stasjonen. I tillegg er det mange aktive førsteetasjer som i dag ligger litt utenfor områdene hvor folk ferdes og mangler et bredt nok kundegrunnlag for å skape et aktivt byliv. En fremtidig fortetting på parkeringsplassen vil fullføre gateløpet i Brubakken og vil kunne styrke en slik utvikling. I tillegg har man et potensial i bakgårdene Mellom Gågata, Stortorget og Terrassen og Bruparken som kan utnyttes i sammenheng med en vitalisering av denne delen av sentrum.

Brubakken i retning Kirkegata og Stortorget, tatt fra Møllestua

Store muligheter i akse mot Stortorget

PARKERINGSPLASSEN VED MØLLA

Parkeringsplassen som ligger inntil Terrassen er et relativt stort område, rett ved siden av elvekorridoren, Terrassen og Møllestua.

Parkeringsplassen bryter opp «flyten» i området, og det døde arealet skaper en lang avstand mellom Terrassen og Mølla hotell.

Hotellet har tidligere hatt utbyggingsplaner på tomte. Om dette gjennomføres er det viktig å være bevisst på forholdet til Terrassen, slik at et evt. bygg ikke stenger for mye av og skaper en barriere mot elvekorridoren.

Skulle hotellet allikevel ikke ønske å realisere sine planer om utbygging anbefales et samarbeid med kommunen om å se på hvordan dette arealet kan utnyttes bedre. **En utvidelse av Terrassen mot hotellet vil kunne gjøre området enda flottere, og innlemmelsen av hotellets bygninger og Møllestua i et helhetlig byrom vil øke attraktiviteten i og opplevelsen av det historiske bygningsmiljøet langs elven, og samtidig gi store muligheter til hotellet.**

Parkeringsplassen ved Møllestua er en naturlig forlengelse av Terrassen, og en god måte å inkludere Møllestua i det nye byrommet.

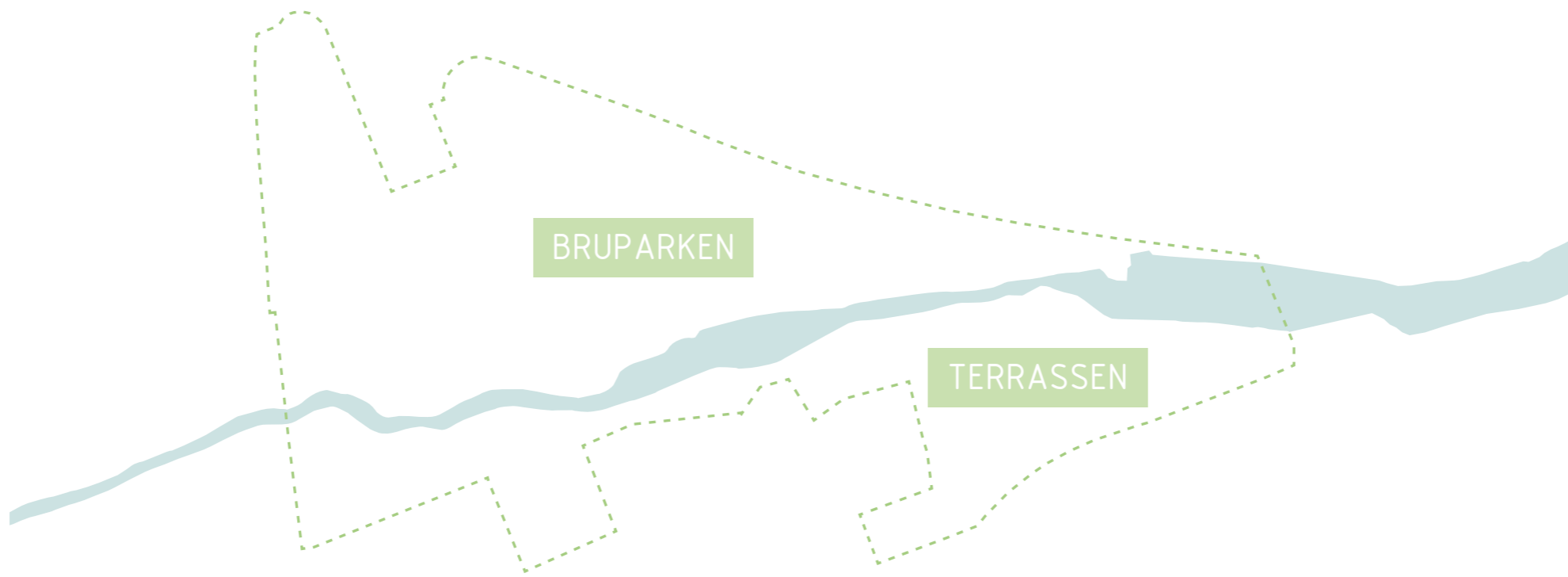
Fremtidig utvikling på Lurhaugen vil ha stor påvirkning på området, og forbindelsen til Terrassen og Bruparken blir viktig

FREMTIDIG UTBYGGINGSOMRÅDE PÅ LURHAUGEN

Lurhaugen representerer et viktig fremtidig potensiale med sitt store areal, korte avstand til sentrum og beliggenhet rett inntil elvekorridoren.

Mellom sentrum og Lurhaugen ligger Terrassen og Bruparken, og nettopp forbindelsen til Lurhaugen vil være viktig å legge til rette for. Terrassen og Bruparken vil få en viktig funksjon både for bruk og opphold, og for gjennomgang til og fra sentrum for eventuelle nye brukere av Lurhaugen.

Området

ELVEN

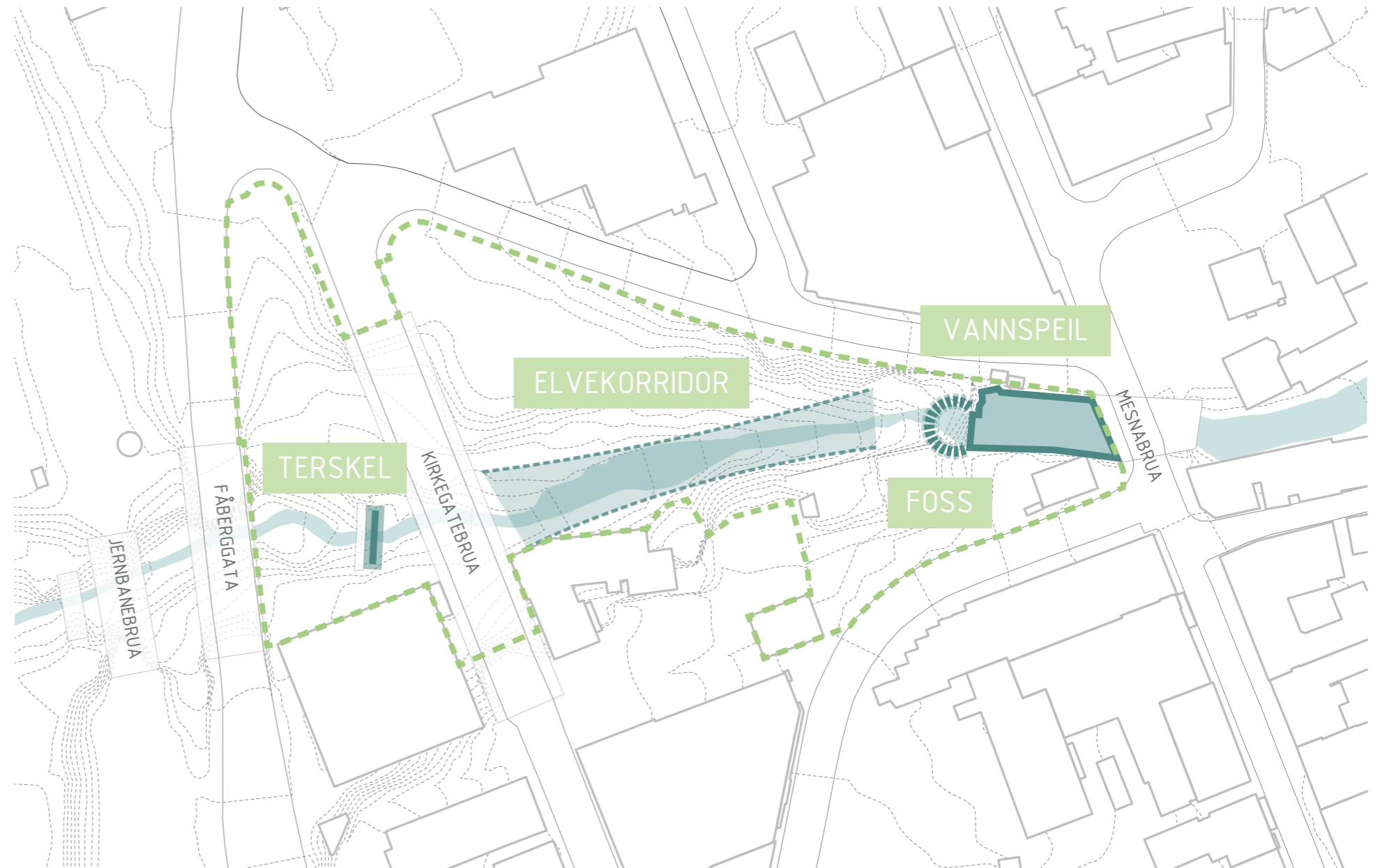
58 Karakteren på elven gjennom området kan beskrives som variert og spennende.

Aller øverst er det et kanalisert vannspeil som åpner seg opp mot Mesnabrua og Lilletorget.

Fra vannspeilet faller elven ned i elvekorridoren i et flott fossefall som er en av hovedattraksjonene i området.

Videre nedover renner elven i et løp som minner om elvens løp i skogsområdene ovenfor byen, der den hopper fra stein til stein over grunnfjellet.

Under broa er det i dag en liten terskel som danner et lite vannspeil, men som ligger litt langt nede i forhold til områdene rundt.

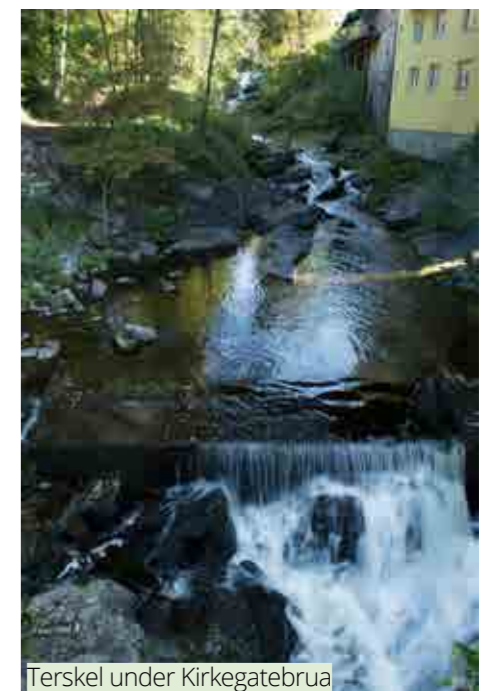
Elven gjennom prosjektområdet

Vannspeilet ved Lilletorget

Fossen

Terskel under Kirkegatebrua

VEGETASJON

Det er i hovedsak tre forskjellige typer vegetasjonssoner i området, **elvedalsvegetasjon, skogskledte skråninger og noe gressplen.** Generelt fremstår området som "naturlig" elvekorridor - overgrodd, litt rotete og lite vedlikeholdt. Dette gir et vilt naturpreg som er en kvalitet i seg selv, men gir også dårlig sikt, vanskelig tilkomst og er for mange mindre attraktivt.

ELVEDALSVEGETASJON

Langs med elven er det en sone med relativt ung elvedalsvegetasjon som har fått lov til å vokse frem etter at industrialiseringen av elvekorridoren tok slutt. Denne karakteriseres av pionéarter som har fått vokse vilt, og fremstår som litt overgrodd og rufsete.

SKRÅNINGER

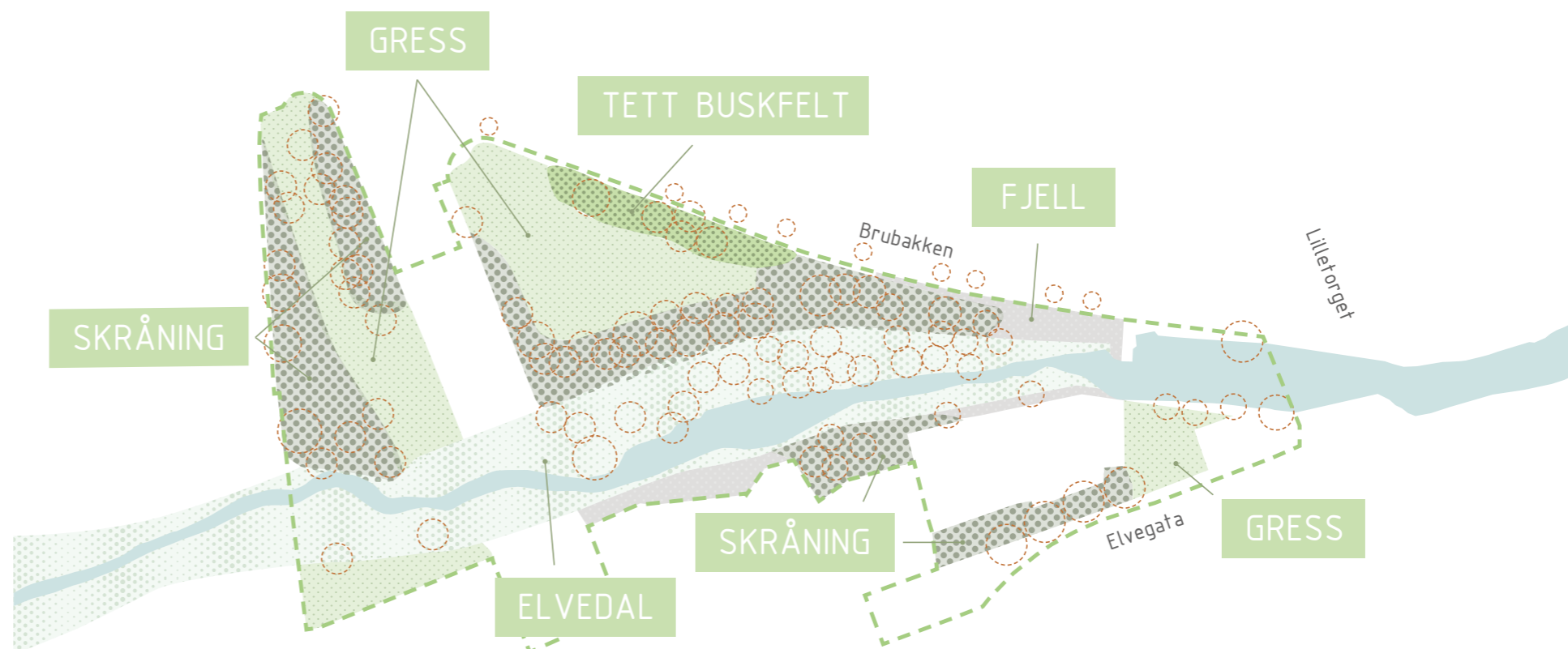
Det er en del skråninger i området, som i all hovedsak er dekket av trær. Disse bidrar til det grønne inntrykket man får av området, men de tette trerekkene sperrer også en del for innsyn og sol, og skaper en distanse til elven fra områdene rundt. I tillegg er det ber gknauser, stein, murer og rester etter mur på begge sider av elva. Dette forsterker høydeforskjellene i området, og fungerer avvisende.

GRESSPLEN

En del av området er i dag gressplen. Dette gjelder "trekanten" mellom Kirkegatebrua og Brubakken, deler av området rundt gangstien ned fra krysset mellom Kirkegatebrua og Fåberggata, samt et mindre område på oversiden av Terrassen

BUSKFELT

I tillegg til de tre hovedområdene er det et felt med tett buskbeplantning mot Brubakken.

Frodig elvedalsvegetasjon

Tett skogsdekke i skråning

Gressplen i "trekanten"

EKSISTERENDE FUNKSJONER

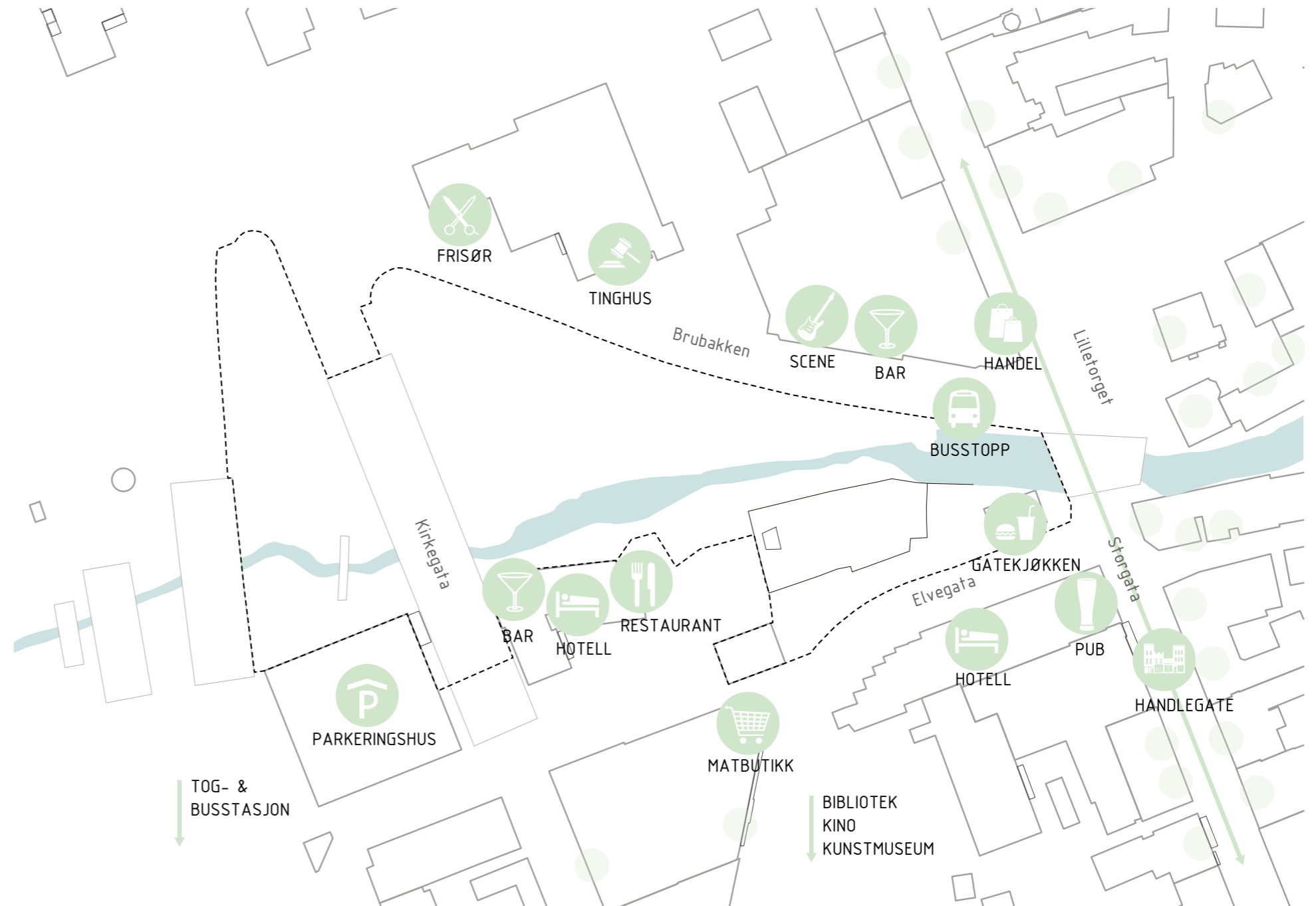
60 Det finnes relativt mange funksjoner i området rund Terrassen og Bruparken. Per i dag bidrar allikevel ingen av de til å skape liv i prosjektområdet.

Øvre del av prosjektområdet mot Lilletorget og Storgata ligger midt i sentrum. Allikevel skal man ikke langt ned før man opplever at man er i periferien, med lite folk og aktivitet. Blant annet oppleves Mølla hotell med bar og restaurant som litt gjemt bort.

Bra andel med aktive fasader rundt området. Dette gir et godt potensial til å øke bylivet ytterligere med et fungerende parkområde.

Med to hoteller rett inntil prosjektområdet er det også mange turister som oppholder seg i umiddelbar nærhet. Dette gir et stort potensiale mot de tilreisende.

Det er allerede et etablert miljø med byliv i form av uteliv, barer, restauranter og caféer rundt området, og dette kan bygges videre på i utviklingen i og rundt prosjektområdet.

FORBINDELSER OG BEVEGELSE

1. Fra Lilletorget inn i Terrassen

Det er lite bevegelse og gjennomgang i området i dag.

Det finnes noe gjennomgang av folk som kommer fra vest under jernbanen, samt noe lufting av hunder på stiene.

Det er mye folk i Storgata og på Lilletorget, men få av disse beveger seg langt vekk fra hovedgaten.

Det er noe gangtrafikk langs grensene til prosjektområdet, og da særlig ned Elvegata og videre ned Nymosvingen, men her kommer man ikke inn på prosjektområdet.

Det finnes fem portaler inn på området, men alle har til felles at de er lite innbydende, og enten er lite synlige fra der folk beveger seg, eller er avstengt.

2. Fra Brubakken

3. Fra gressletta i enden av Brubakken

4. Mellom Fåberggata og Kirkegata

5. Ved parkeringshuset

Det er betydelige høydefordringer i området, spesielt fra elven og opp mot Lilletorget

TOPOGRAFI

Terrassen og Bruparken-området karakteriseres av store terrengforskjeller, som skaper et spennende og variert landskapsrom.

Elven skjærer gjennom området og skaper en dyp kløft i byen, med Terrassen og Bruparken som "hyller" på sidene.

Terrenget skaper et unikt byrom med en spesiell visuell karakter, og er en av de store kvalitetene sammen med elva og fossen.

De store terrengvariasjonene medfører også en del vanskeligheter med å skape en helhet og sammenheng gjennom og på langs i parken. Samtidig vil dette bidra til å skape en spennende gangforbindelser om det gjennomføres på riktig måte.

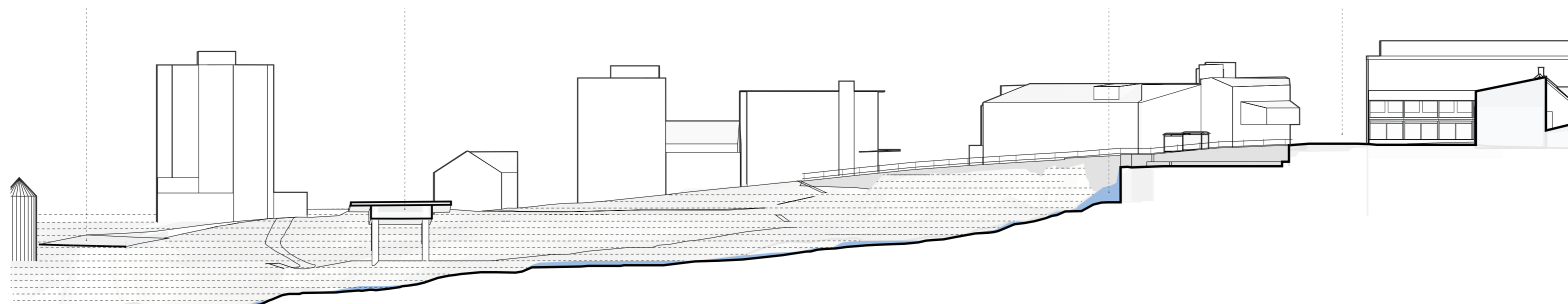
Topografikartet på motstående side viser høydekotene i området med en fargegradering for å synliggjøre de ulike høydenivåene i området.

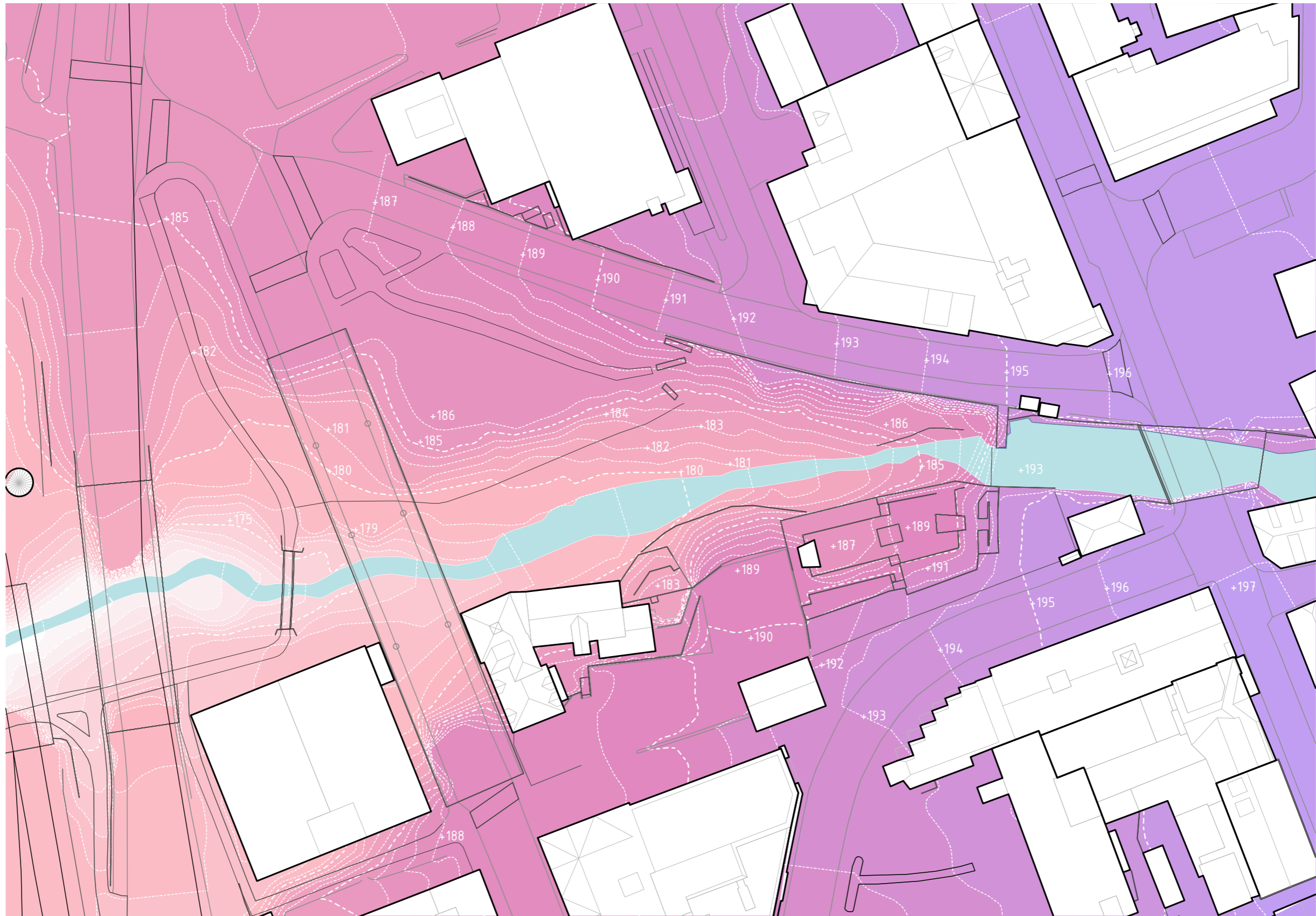
FÅBERGGATA

KIRKEGATEBRUA

BROFOSSEN

LILLETORGET

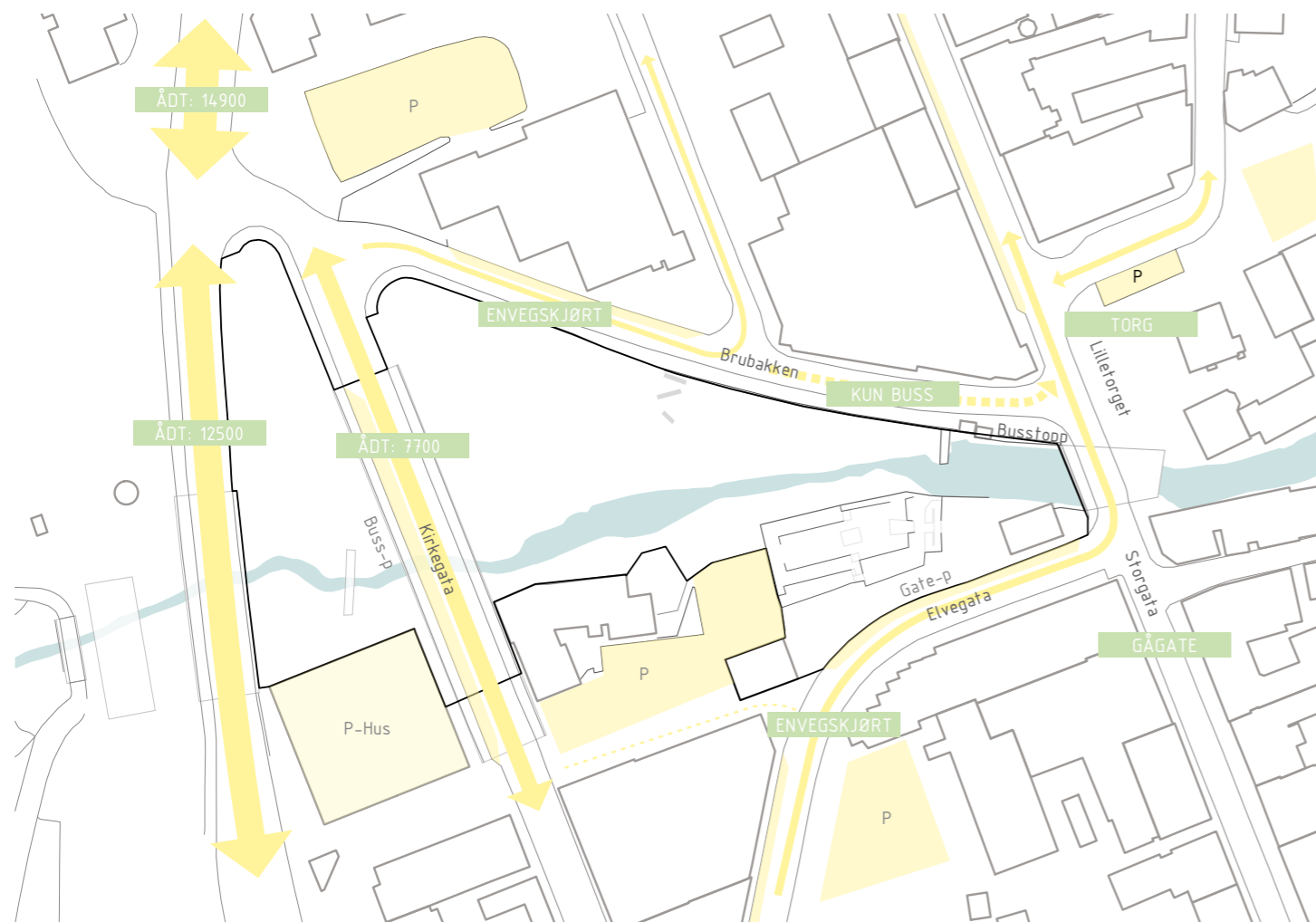

TRAFIKK OG STØY

64 Trafikkbildet rundt området er relativt variert. I vest med Fåberggata, som er en viktig gjennomfartsåre i byen, er det store trafikkmengder med ÅDT opp mot 15000 om dagen. Kirkegata har en noe mer moderat trafikkbeltning på ÅDT 7700. Trafikken i denne delen av området genererer en del støy, som kan sees på støysonekartet. Rød sone strekker seg inn i "Trekantparken", og hele dette området er dekket av gul sone. Vi ser også at området mellom Kirkegatebrua og Fåberggata er støyutsatt.

Det er kjøring også rundt de andre delene av området, men i langt mindre grad. Alle veiene er envegskjørt med lav hastighet, og i den øverste delen av Brubakken er det kun busskjøring.

Det foreligger ingen støymålinger i områdene opp mot Lilletorget, men lydbildet antas å være langt bedre her.

SOL/SKYGGE

Sol/skygge-studien viser et relativt solrikt bilde av området, spesielt Broparken som får mye sol i store deler av året. Solen blir allikevel borte bak de høye trærne som også separerer parken fra elven.

Terrassen har også relativt gode solforhold siden den ligger såpass langt fra de nærmeste byggene. Det ser ut til at det kun er morgensol som kan være noe utfordrende, da landskapet stiger mot øst og sammen med bygningsmassen til Scandic Victoria hotell blokkerer lystilgangen.

Støysonekart, samlet støy
Oppdragsnummer: 1350008521

Viktige beregningsparametre
Beregningsmetode: Nordisk
beregningsmetode
Enhet: Lden (iht T-1442)
Antall refleksjoner: 1
Beregningshøyde: 4 meter
Støykilder: vei og jernbane
Opplysning: 5 x 5 m

Samlet støynivå
Lden dB(A)
55 < <= 65
65 < <= 75

Tegn og symboler
Vegakse
Bebyggelse
Jernbane
Gårdsrom

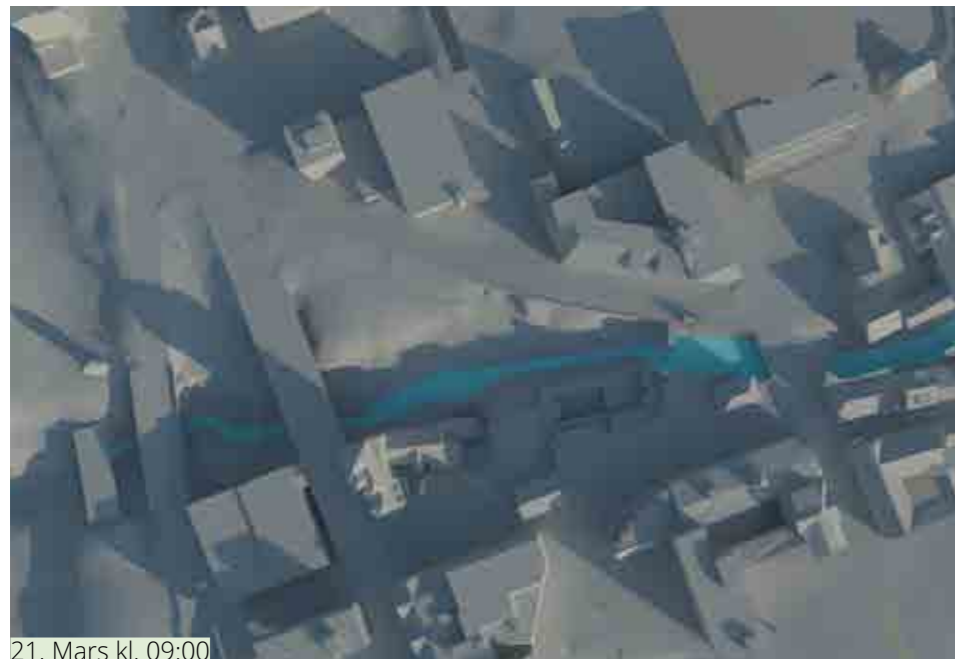
Lengdeskala 1:1500
0 5 10 20 30 40 50
m

Dato: 06.03.2015

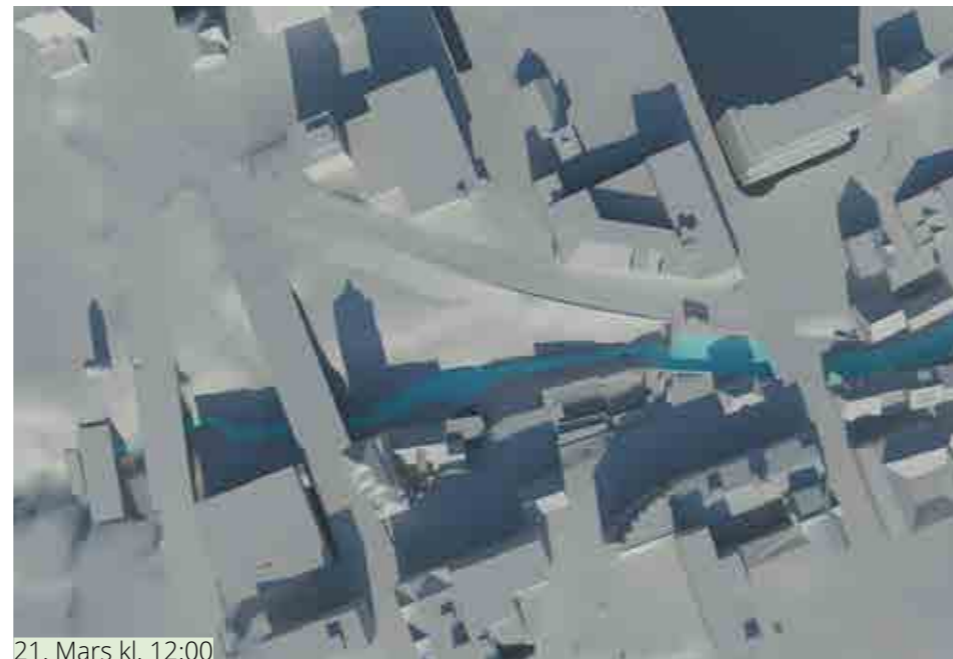
RAMBOLL

Hoffsveien 4, 0213 Oslo
Tlf.: 22 51 80 00, fax: 22 51 80 01

Støysonekart ifm. med reguleringen for "Lillehammer Taarn".
Rambøll, 2015

21. Mars kl. 09:00

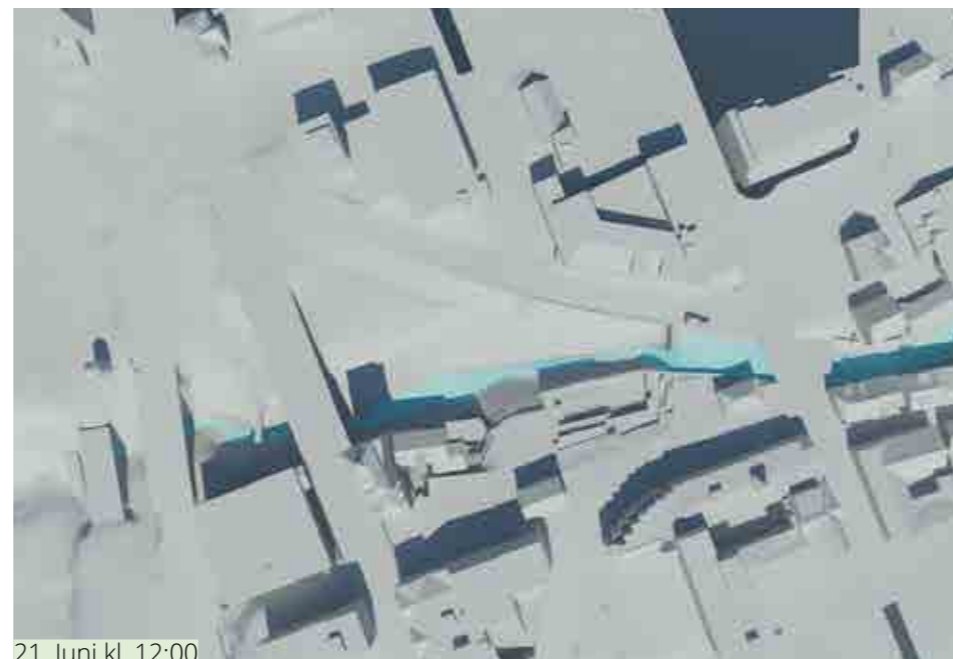
21. Mars kl. 12:00

21. Mars kl. 15:00

21. Juni kl. 09:00

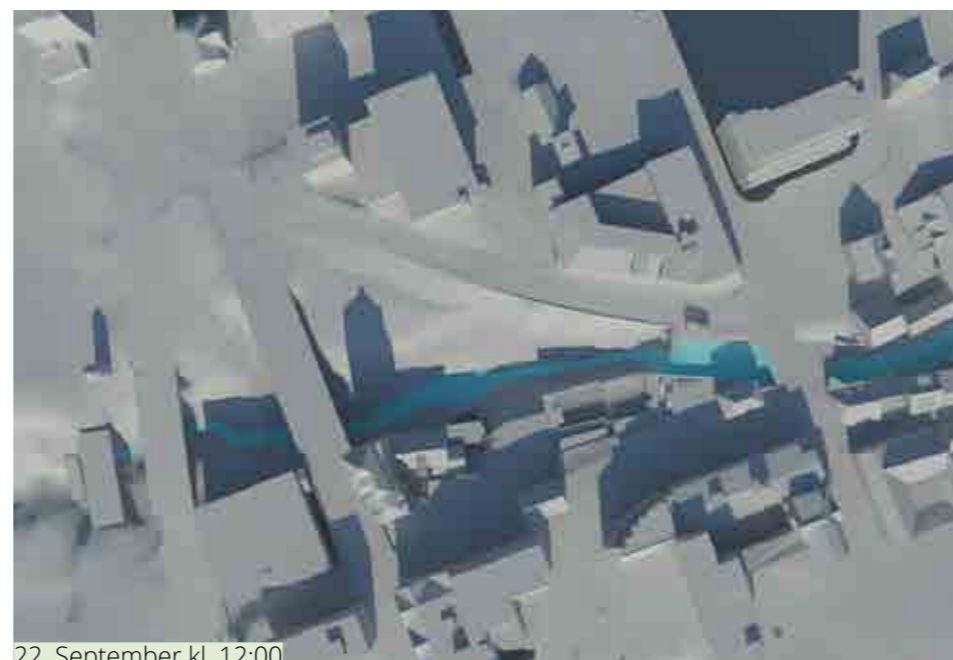
21. Juni kl. 12:00

21. Juni kl. 15:00

22. September kl. 09:00

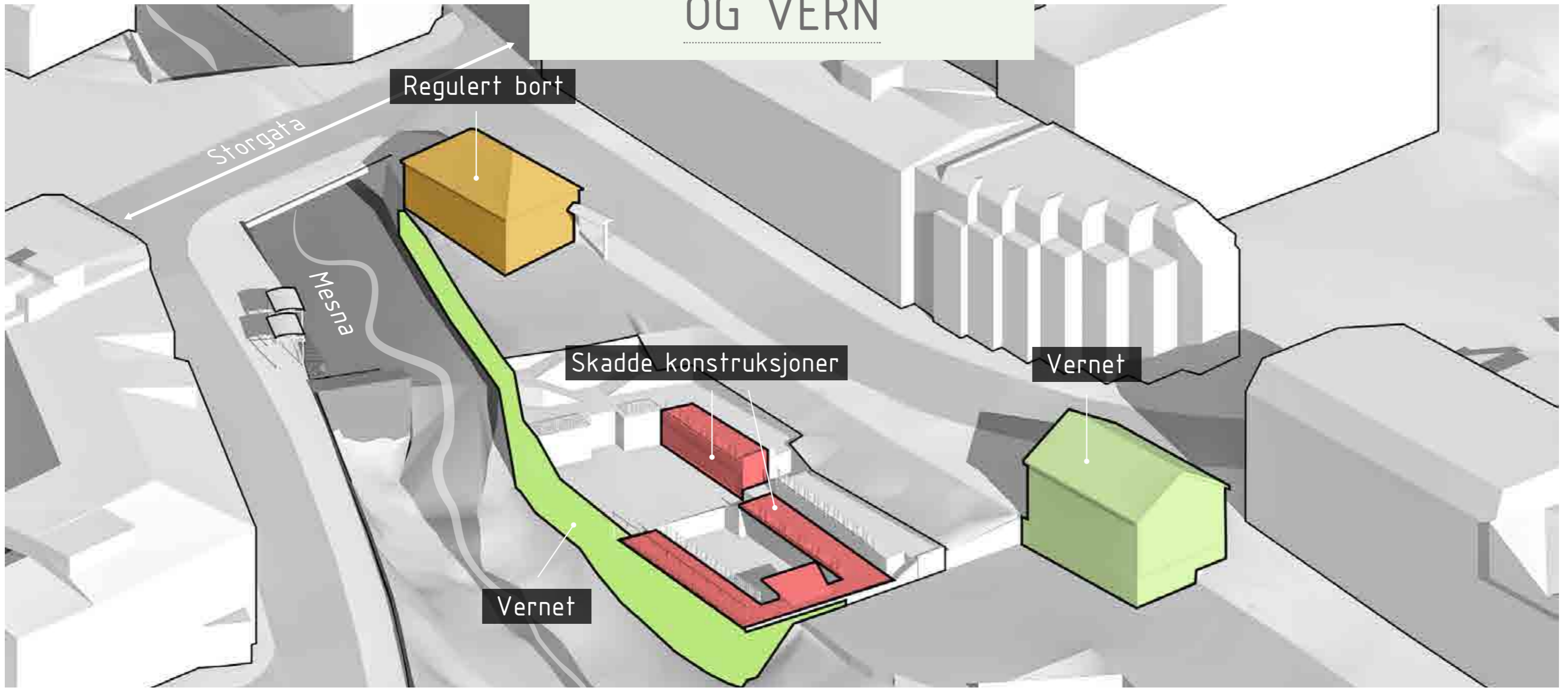

22. September kl. 12:00

22. September kl. 15:00

KONSTRUKSJONER OG VERN

Eksisterende næringsbygg
Regulert bort

Grunnmuren til Terrassen
Vernet

Konstruksjonene i Terrassen
I dårlig forfatning

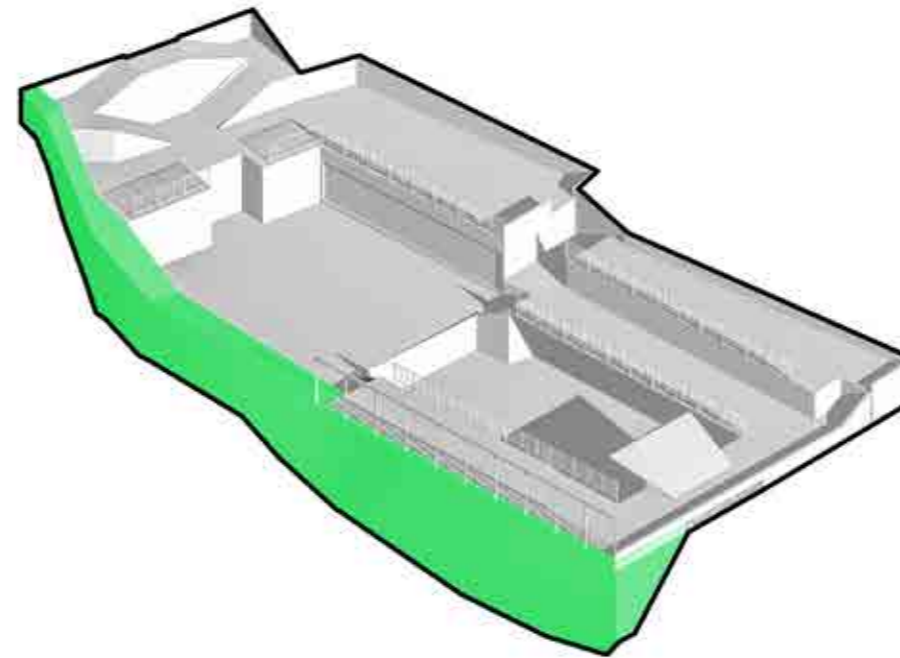
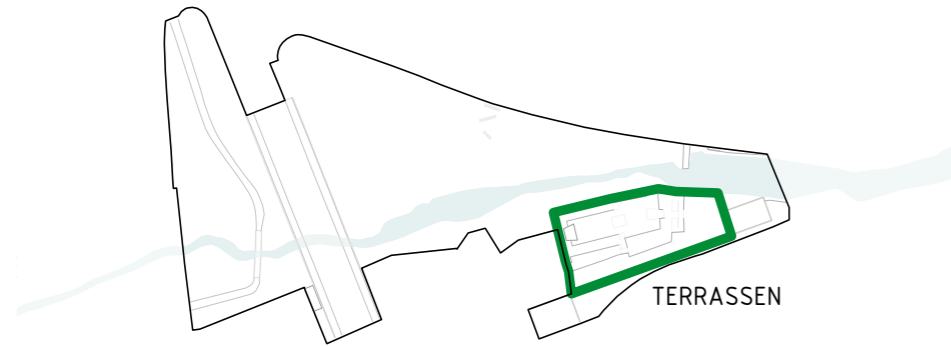

Møllestua
Vernet

TERRASSEN

GRUNNMUREN
SOM ER REGULERT TIL VERN

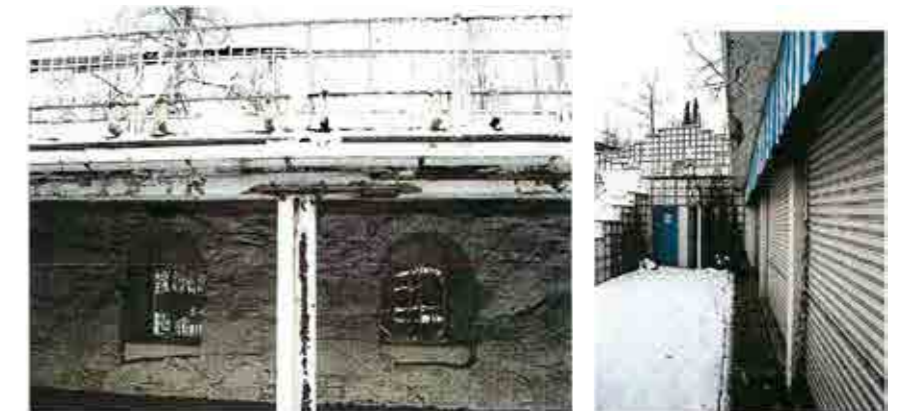
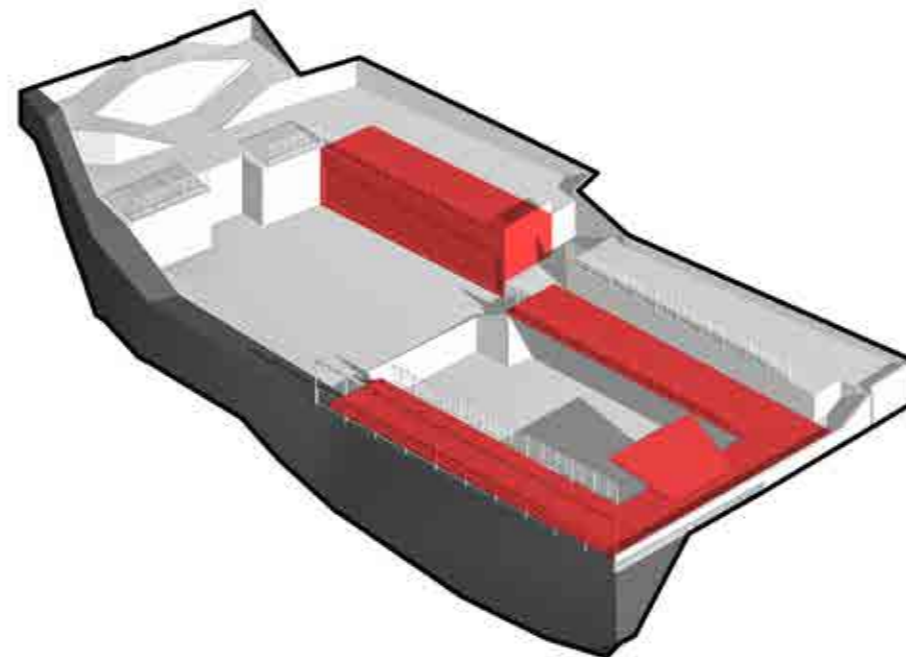
Terrassen bærer preg av å være gammel og å ha stått ubrukt over lengre tid. Ifølge en byggeteknisk rapport utarbeidet av Sweco i 2008, fremstår Terrassen nedslitt og med omfattende skader på betongkonstruksjonene i det meste av bygningsmassen.

Stålsøylene som holder deler av dekkekonstruksjonen oppe er angrepet av rust. I tillegg er det tegn på at flere av fundamentene har manglende bæreevne.

Steinmuren mot Mesnaelva ser ut til å være i god stand, men trenger nærmere undersøkelser i forhold til hvilken bruk som kommer i Terrassen.

Rapporten konkluderer med at det er betydelige skader og vesentlig risiko for lokale sammenbrudd ved økt belastning. Dette medfører en risiko for å oppholde seg der i dag. Disse skadene er mulige å reparere, men dette er kostbart, og med det skadeomfanget man ser her vil det være dyrere enn å gjenoppbygge de aktuelle delene.

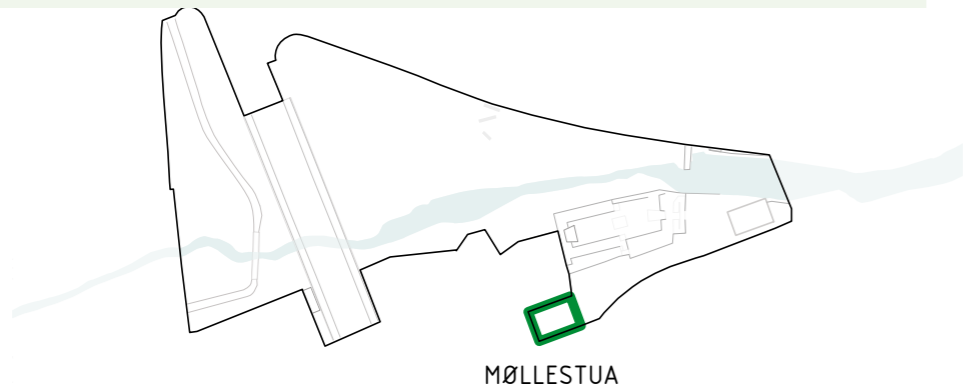
KONSTRUKSJONER SOM MÅ
REHABILITERES ELLER FJERNES

Bilder fra:
Terrassen - Byggeteknisk rapport
Sweco AS for Dagfinn Holsether

MØLLESTUA

68

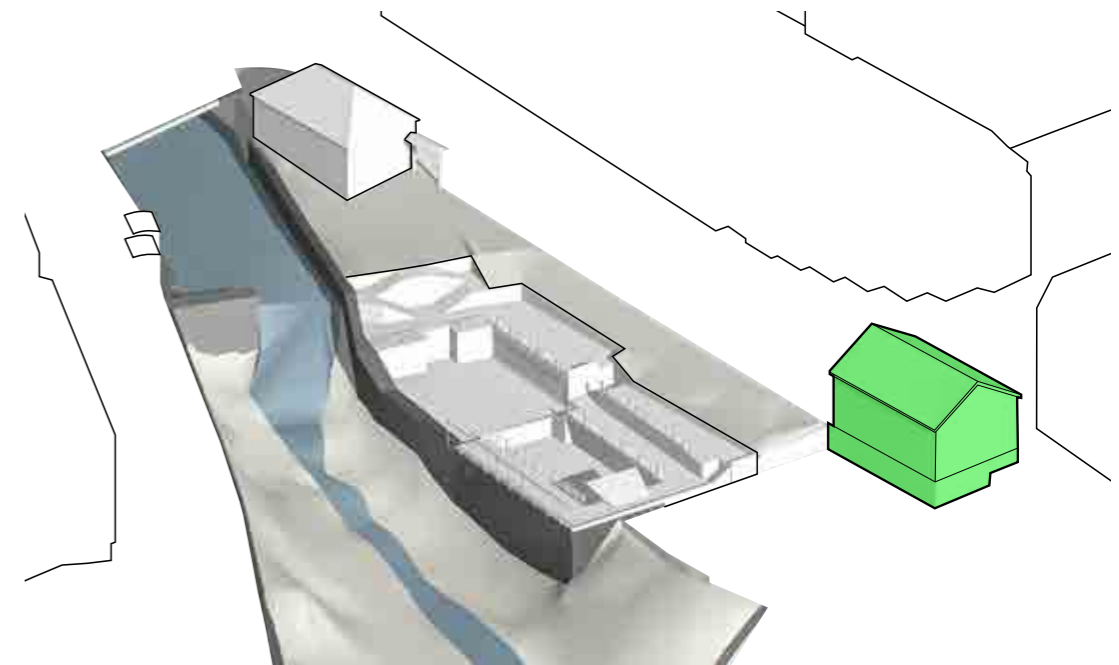

Møllestua står i dag på tomte til Mølla hotell. Det har tidligere vært luftet idéer om å utvide Elvegata mot Kirkegata, noe som i dag hindres av Møllestua. Bygget er foreslått flyttet, og vernemyndighetene har gitt signaler på at man kan flytte bygget innenfor området, men ikke vekk.

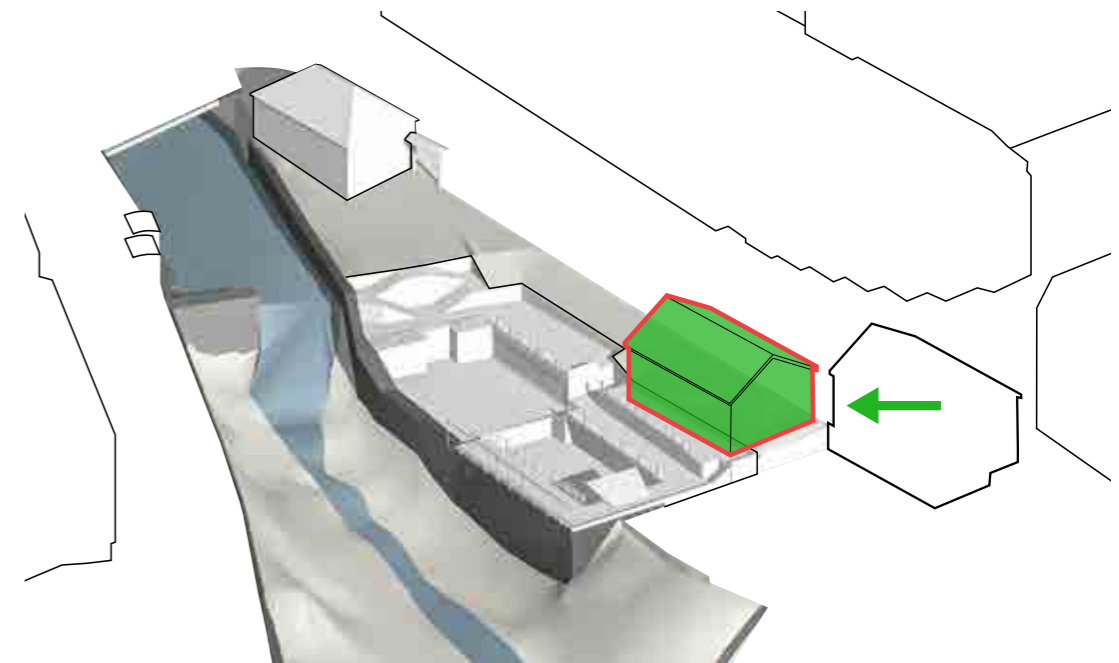
Ett alternativ er å flytte det lenger inn i Terrassen. Dette gir gode muligheter for å utnytte Møllestua som servicebygg, med f.eks. kafé og toaletter. Bygget har også blitt brukt som kafé inntil nylig.

En flytting av Møllestua vil nødvendigvis fordyre prosjektet kraftig. Effekten for Terrassen er heller ikke udelte positiv. Denne rapportens anbefaling er derfor heller å se på utvidelse/rehabilitering som et bedre alternativ for å aktivisere Møllestua som en del av området.

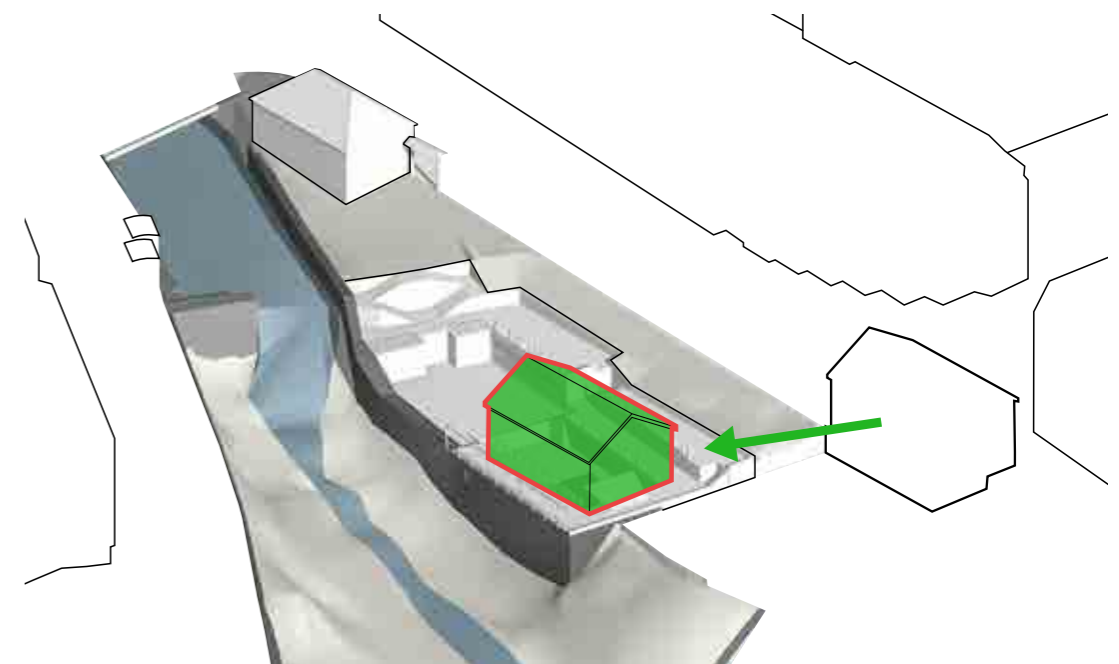
DAGENS PLASSERING

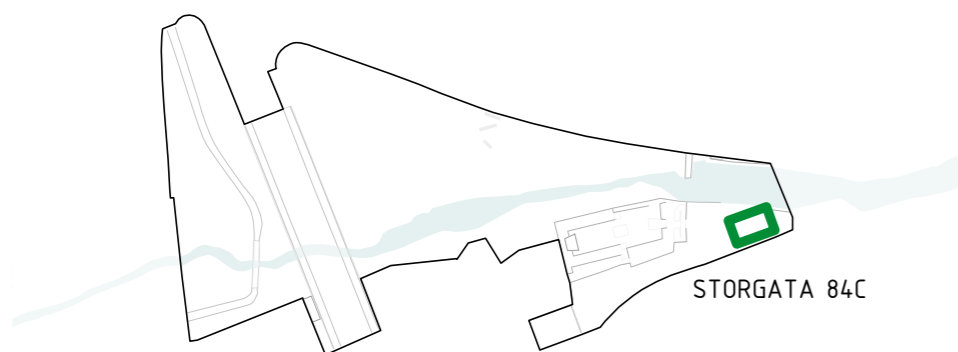
FORFLYTNING INN
PÅ OVERSIDEN AV TERRASSEN

FORFLYTNING INN
I TERRASSEN

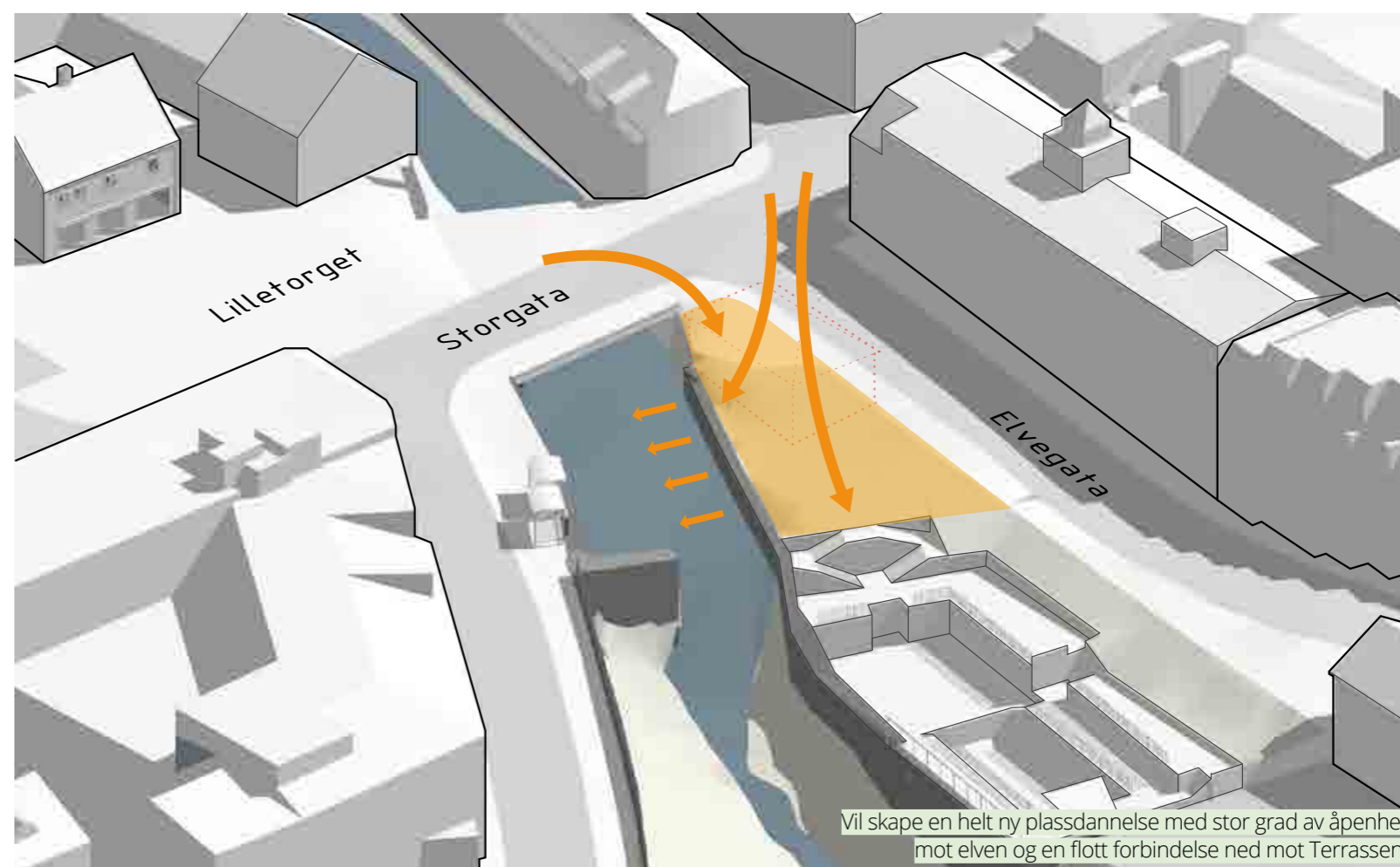
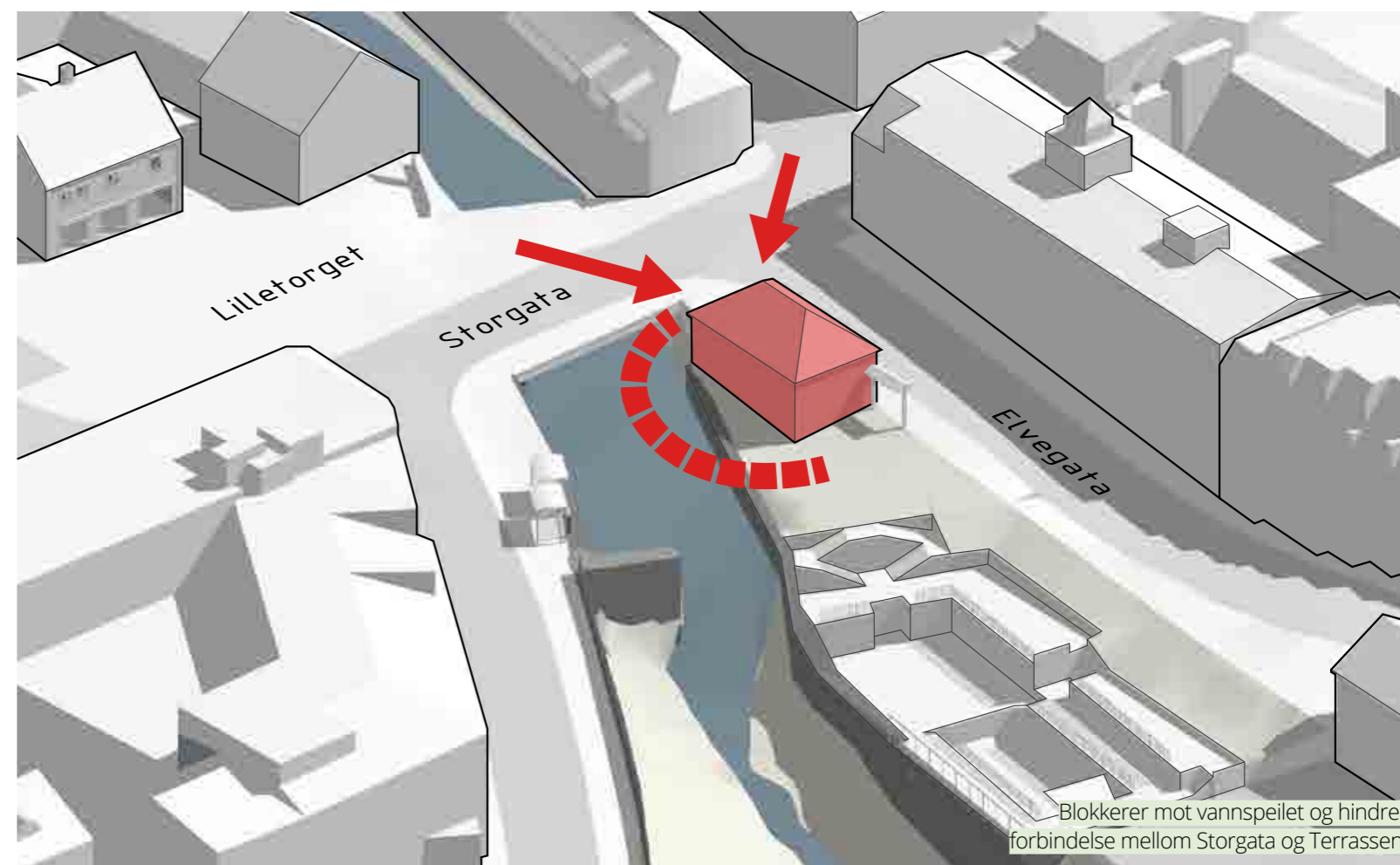
STORGATA 84C

Bygget som huser gatekjøkkenet på hjørnet av Storgata og Elvegata fungerer i dag som en barriere mot Terrassen og vannspeilet over fossen.

Bygget er regulert vekk, og en fremtidig fjerning av dette bygget vil skape en forbedret fysisk og visuell forbindelse mellom Gågata og Lilletorget på den ene siden, og Terrassen og vannspeilet på den andre.

Arealet som blir igjen etter fjerning av bygget vil være svært attraktivt. Som en utvidelse av Storgata/Lilletorget vil det skape en flott overgangssone mot Terrassen, med flott utsikt mot vannspeilet. Her det klare potensialer for å skape et hyggelig rom.

D. Mulighetene

Grunnlag for mulighetsstudien

De ulike kategoriene er:

- **Nærhet til vannet**
- **Tilgjengelighet – «et sted for alle»**
- **Aktiviteter og multifunksjon**
- **Fasiliteter**
- **Identitet**
- **Bynatur**
- **Opprydding og oppgradering**

I brukermedvirkningsprosessen har det kommet inn mange gode forslag. Funnene fra brukermedvirkningen kan organiseres i kategorier, som gjenspeiler hva som gjennomgående har vært viktigst i de innspillene som er kommet inn.

Det har vært viktig i dette arbeidet å ta innspillene som er kommet inn på alvor, og la befolkningens tanker og ønsker styre retningen i prosjektet. Disse kategoriene vil derfor danne grunnlaget for mulighetsundersøkelsene.

Disse kategoriene og deres hovedpunkter ble testet og kontrollert i idéworkshopen for å sikre at innspillene hadde blitt tolket riktig. Deltagerne var positive til denne inndelingen, og mente den fanget mulighetene og problemstillingene på en god måte.

Under hver av kategoriene er konkrete fokuspunkter listet opp. Disse er resultat av en helhetlig vurdering av brukermedvirkningsprosessen og analysen. De ulike fokuspunktene undersøkes som en del av studien, for å se hva slags tiltak som kan og bør gjennomføres.

Idéworkshopen – resultater

I idéworkshopen ble deltagerne presentert for de foreløpige funnene og kategorieinndelingen med de viktigste hovedpunktene.

Etter at de hadde fått kommet med tilbakemeldinger og korreksjoner til kategoriene ble de delt inn i fire grupper med tre til fire deltagere i hver. Gruppene hadde en god blanding av deltagere fra forskjellige organisasjoner for å fremme diskusjon på tvers av ulike særinteresser.

I gruppene ble deltagerne utfordret til å komme med kreative idéer og innspill til tiltak og muligheter i hver kategori. Det ble utdelt kart, pinner og post-it-lapper, slik at gruppene både kunne skrive ned innspill og tegne ut forslag på forskjellige steder i området.

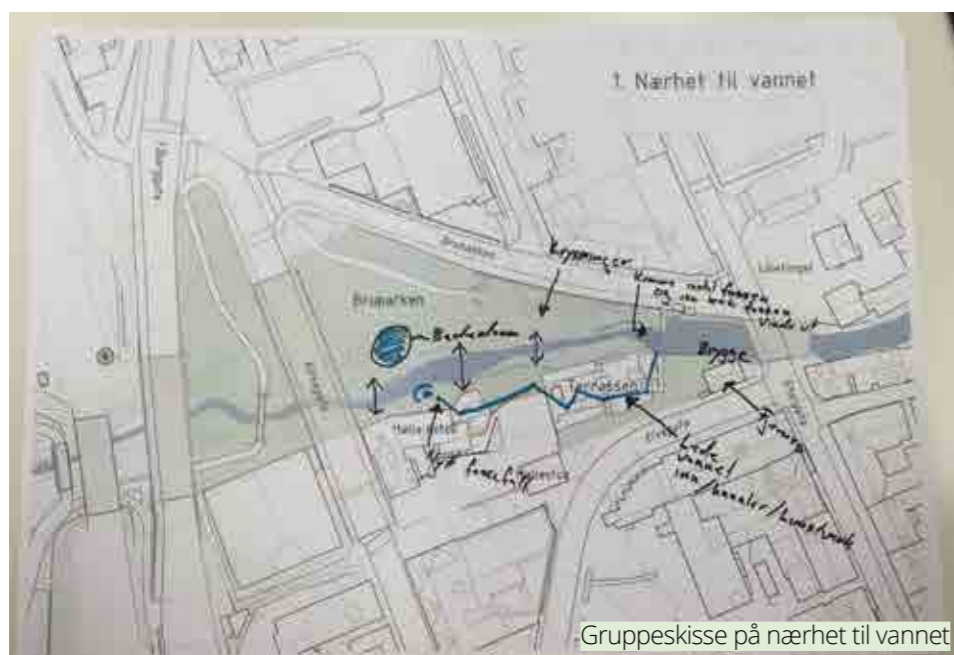
Det var mange gode diskusjoner rundt bordene, og det kom frem mange viktige innspill og hensyn.

Resultatene fra denne workshopen er oppsummert under.

NÆRHET TIL VANNET

76

Kanskje kan man lede vann inn i Terrassen, via kanaler eller kunstverk. Slik kan man også få enda et fossefall der vannet som ledes inn i Terrassen faller ut igjen.

Andre forslag:

- En sti langs med og over elva, gjerne innom Mølla/Egon var én ide.
- En skøytebane ble foreslått - gjerne ved Mesnabrua
- Bedre utsikt fra uteserveringen til Egon
- En fontene ble foreslått som lek og attraksjon
- Et "elvelangs-arrangement" etter modell fra "Elvelangs Akerselva" hadde vært bra.

Det er viktig å oppnå nærkontakt med elva, spesielt fra Bruparken. Det visuelle er viktig, men også lyd og til og med lukt. Samtidig må kontakten virke ekte og autentisk, og området må være trygt og attraktivt for barns lek.

Vannet må kunne være helårsaktivitet, og kunne brukes i forskjellige sammenhenger. For eksempel bad, kultur, snø og spesielt lyssetting er viktig her.

Fossen er et element det er viktig å oppnå nærkontakt med. Man må komme inntil fossen, kanskje til og med bak, med vindu ut. Fossen kan bli et spennende fotomotiv og en attraksjon for turister.

Det ønskes terskler nedover elva fra fossen, slik at det skapes flere vannspeil og mindre fosser, og man må få til flere kryssinger av vannet nedover. En bro fra nedenfor Terrassen og over elva ble foreslått.

Det er også viktig å få bedre kontakt med vannspeilet som ligger bak gatekjøkkenet i dag, og bygget må fjernes. Brygge mot vannspeilet og flytting eller oppgradering av busstoppet i Brubakken ble også foreslått.

Området under Kirkegatebrua er viktig. Et utsiktspunkt oppover elva fra under Kirkegatebrua hadde vært spennende.

TILGJENGELIGHET - ET STED FOR ALLE

Dette må være et sted som er tilgjengelig gjennom alle årstider, og universell tilgjengelighet er viktig. Kanskje kan man finne viktige soner hvor det er spesielt viktig at man i hvert fall kan komme frem til. Universell tilkomst til elven er et punkt som er viktig. Et ønske var fra omtrent midt i Bruparken, fra gressletta. Det bør være en gjennomgående sti fra Kirkegata/Brubakken, innom fossen og opp til Terrassen og Storgata/Lilletorget.

Det må være nok innganger og utganger fra parken, og de må være attraktive. Dette gjelder alle inngangene. Flott design gjør det tilgjengelig gjennom å være attraktivt. Tilgjengelighet = belysning. Dette er viktig for at folk skal oppholde seg her. Det er viktig at det blir ryddet i busk og kratt mot elven.

Det må være tilgjengelig også for barn, med lekeområder og fasiliteter. Dette passer bra i trekantsletta og skråningen mot elva. Skating og klatrepark vil være spennende for de litt eldre barna/ungdommen. Noen aktiviteter passer bra på nedsiden av Kirkegatebrua.

Ett amfi/byscene ble foreslått, som kan brukes til f.eks. skøytebane om vinteren, premieutdeling, konserter, barneshow osv. Det var også viktig for folk at det finnes en tilbaketrukket plass for de som ikke vil synes så godt, men allikevel se på og oppleve parklivet. Tilgjengelighet for rusmisbrukere og andre utsatte grupper er også noe folk mener er viktig.

Noen andre forslag:

Det er en fordel med fremkommelighet fra Lurhaugen, over Fåberggata, gjennom Bruparken og opp i byen.

Ny bro fra Møllestua over til Brubakken som en del av akse fra Søndre park til Nordre park

Ny gangforbindelse over vannspeilet ved fossen

Man bør få til noe skjerming mot Kirkegatebrua

Viktig med skilting, og viktig at det er bra

Fjerne gatekjøkken

Servering i Terrassen

AKTIVITETER OG MULTIFUNKSJON

Av aktiviteter ønskes det **bading og skøytebane** – for eksempel i eksisterende vannspeil ved Lilletorget. Man kan ha **sklier i skråningene** i området opp mot fossen. **Det ønskes en tuftepark og en lekepark.** Lek og klatring er foreslått under brua. Også flere aktiviteter langs med Brubakken.

En langsgående sti – Mesnaelva på langs, med skiløyper, sklier osv. – i vannet og for vinterbruk.

Om vinteren bør det være **is-skulpturer, «ishus», utekino og lyssetting.** Kan til og med ha isklattring. Man kan ha **akebakke fra gressletta i en ny skråning.** Her er det også gode solforhold.

Det ønskes et grillområde. Det trengs også aktiviteter som ikke behøver dagslys.

Man kan ha **fisking.**

Amfi/trapp ned mot vannet, slik som i badedammen. Dette ble foreslått under brua eller ned mot eksisterende vannspeil. Det er også foreslått **amfi i forbindelse med byscene, f.eks i Terrassen** som har ettermiddagssol. Et amfi bør kunne overdekkes. Arrangementsområdet kan også være på eksisterende gresslette. **Store arrangementer burde kunne ha start/ avslutning her, så ikke alt skjer på Stampesletta.**

Det er ønsket et serveringssted, men det må ikke stenge for elva. **Kanskje til og med et bakeri!**

Flere sitteplasser rundt Mølla hotell og Terrassen-området som bør sees i sammenheng. Man bør også integrere plassen som blir til overs etter fjerning av gatekjøkkenet. Kanskje man kan ha aktive sitte-elementer istedenfor benker.

Også funksjonelt for bevegelsehemmede med rampe fra Storgata og ned til elven langs eksisterende bygg.

Gjennomgangstrafikk er et minus, og Elvegata ønskes muligens stengt.

Gruppeskisse på aktiviteter og multifunksjon

FASILITETER

Viktig med fasiliteter for barn og unge. Kan danseskolen ha noe av sin aktivitet ute? Har lokaler like ved. **Skatepark hadde vært spennende.** Vannheis, gondol! Kunstverk med vann. **Må utnytte potensialet under brua.** Også **flott med et torg nede ved elven.** Fuglekasser kan plasseres rundt. Kanskje man kan ha en **fiskefestival**, hvor man setter ut fisk i en ny fiskedam med fisketrapp osv. Kan tiltrekke turister.

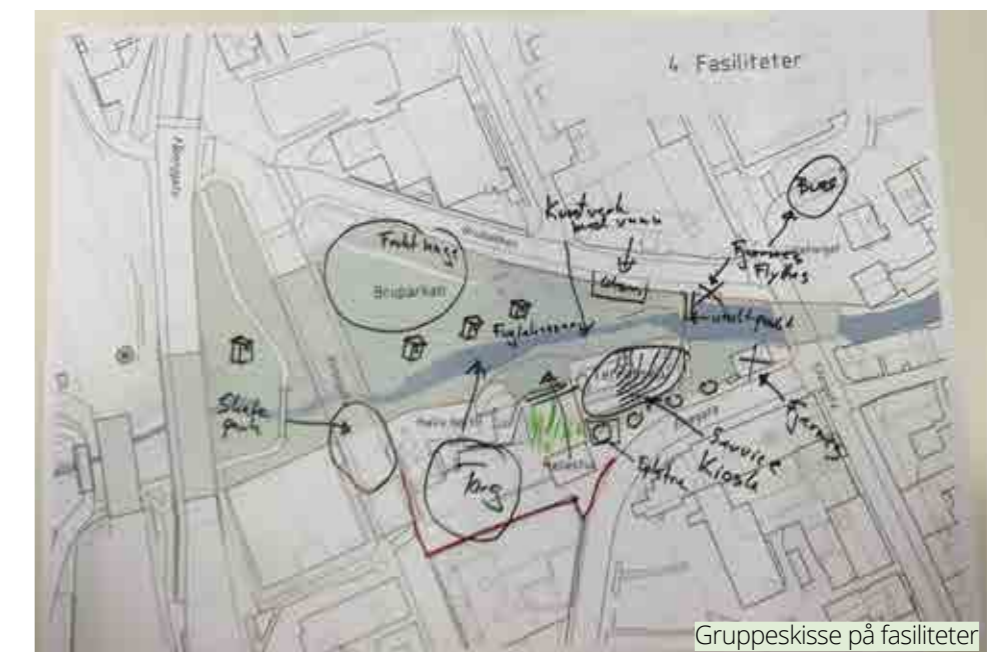
Kultur, serveringsfunksjon. Kanskje en **helårsarena for kortreist mat, eller bondens marked** i Terrassen. Service/kiosk ifm. amfi i Terrassen. Epletrær langs Elvegata, kanskje en frukthage på dagens gressområde. Uteservering for eksisterende næring rundt området, med utsikt mot parken.

Viktig å huske på hverdagsliv og hverdagsbruk. Info-tavler er viktig. Et «Lillehammerkart» kan guide turister og besøkende rundt, og turgåere langs elva. Toalett i forbindelse med ny servering, for eksempel bakeri. Trenger et sted for å sette barnevogn og sykkel.

Trengs en forbindelse mot elverommet, eksempelvis en trapp. Et utkikkspunkt hadde vært bra. Fjerne vegg nederst i Terrassen og utnytte potensialet i parkeringsplassen bedre. Så kan man ha trapp ned fra parkeringsplassen og Møllestua, kontakt med vannet. Men må ta vare på trappa/muren i gamle Terrassen.

Riving/flytting av Møllestua? Eller restaurere den? Kan fungere som serveringssted, WC/stellerom, turistinformasjon.

Åpne busstoppet mot elva og fjerne eksisterende gatekjøkken. Kanskje flytte busstoppet til dagens parkering på Lilletorget.

Gruppeskisse på fasiliteter

IDENTITET

78

Elva er kjernen i stedet. Mesnaelva har hatt stor betydning for byen, viktig kulturhistorie – mer vann i elva er viktig. **Viktig å forsterke og øke bevisstheten av Mesnaelvas betydning.** Fossen bør også forsterkes. Kan ha terskler langs elven for å få mer vann, vannspeil og mer liv i elva. **Kan ha kunst som bruker og synliggjør elva.** Man må inspirere til videre undersøkelse av elva.

Det er et økologisk perspektiv – legge til rette for mer dyr, fisk og fugler, og spesielt truede arter. Fisking er viktig for byen, det er ørret ned til brua. Var tidligere en av Norges beste ørretelver. Bruke stedet for å befeste **Lillehammer som miljøby**, og som inspirasjon til renhet og naturopplevelser og en blanding av natur/kultur.

Historieformidling - byens historie kan fortelles, både med lyd og bilde. **Møllene og industrien som lå her er et viktig historisk innslag.** De gamle murene synliggjør historien og man må også ta vare på minner og Terrassens identitet. For eksempel er trappa og muren som hører til viktige. **Fremme paradigmeskifte som har skjedd her, fra industriell utnyttelse tilbake til naturen og opplevelse.**

Idrettsby og vinterby – potensialer for f.eks. akebakke, skøyter og klatring. Må ta var på OL-utsmykkingen.

Kulturby – arrangementer, amfi og litterære sitater.

Turistbyen. Opplevelseshet for de som besøker. Kanskje et svømme-/spanlegg i Terrasse eller i forbindelse med Mølla hotell. Kan bli et turistanlegg og være med å styrke Lillehammer om turistby og rekreasjonsområde, slik dette stedet har en historie for.

Fremme dugnadsånden som finnes – f.eks. snekring av benker o.l.

Må ha innsyn fra Brubakken, kanskje med utkikkspunkt.

Må bruke naturlige og ekte materialer.

BYNATUR

Må bevare grønne lunger i byen, følelsen av at man fortsatt er i skogen midt i byen er viktig. Samtidig som naturen er viktig må man også tilrettelegge for bruk. Må få en sammenhengende gangvei langs elva så man får mulighet til å oppleve naturen.

Viktig at det er åpent nok, men også grønt nok. En åpning fra gressletta ned i elven kan fungere bra. Man må ivareta stille «rom» og områder, og beholde natur med overraskelser.

Sentrum / Lilltorget er mest naturlig å opparbeide urbant, men må samtidig sikre tilgang visuelt og fysisk til grønne områder rundt.

Man må huske humlene, bevare utsatte arter og få inn passe mengder med farger og blomster. Man bør beholde «urørte» områder langs elven, og vise frem kontrasten mellom temmet og utemmet vann.

En gruppe foreslo at området fra **Storgata med Terrassen, Møllestua og Mølla hotell kan være urbant**, mens **Bruparken bør beholde parkpreget** den har i dag med en frodig overgang mot elven, **og området mellom Kirkegata og Fåberggata bør være «villere»** og mer naturpreget.

Klatrepark i trær kunne vær en spennende måte å oppleve naturen. Dyrking i skråningen mot Brubakken og en hengende hage fra Kirkegatebrua hadde vært interessant.

OPPRYDDING OG OPPGRADERING

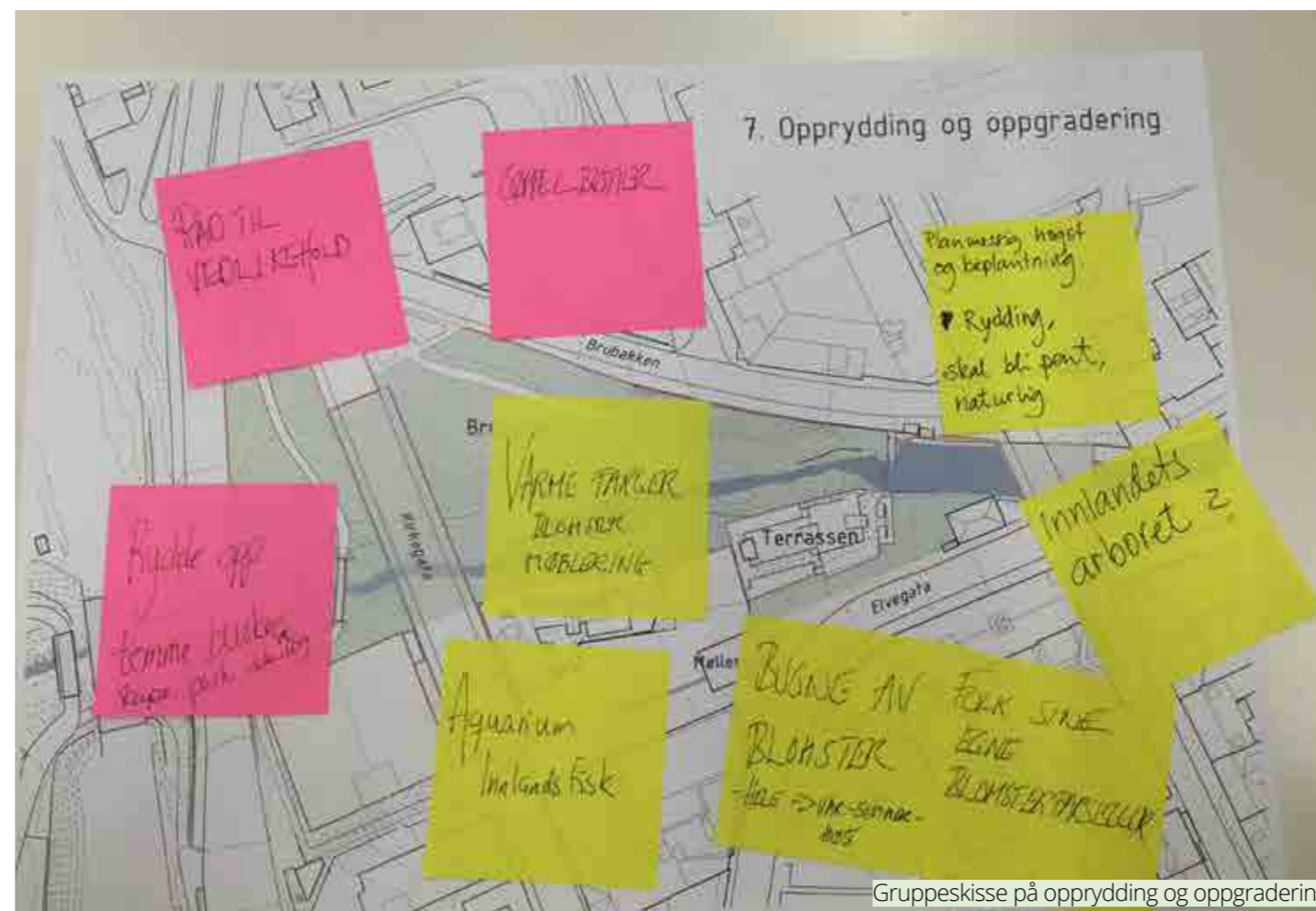
Viktig med både kortsiktige og langsiktige tiltak. Må ha råd til vedlikehold. Søppelbøtter er et viktig innslag. Varme farger i blomster og møblering. Bør bugne av blomster – hele vår, høst og sommer, folk kan gjerne få sine egne blomsterparseller.

Bedre belysning for å øke trygghet. Det kom en kommentar om at belysningen ikke fungerer i dag, og bør fjernes. En ny terrassering langs med eller opp på fortausnivå kan oppnå bedre kontakt fra Elvegata ned til Terrassen.

Parkeringsplassen foran Møllestua bør/må endres.

Tynne/pleie vegetasjonen i skråningen ned mot elva på nordsiden og rydde elvebunnen. Planmessig hogst og rydding – skal bli pent men naturlig. Temme busker og vegetasjon, skal bli park ikke urskog. Trær bør allikevel kultiveres på en ordentlig måte – ikke «allé». Må også rydde i elveløpet ovenfor Mesnaelva.

Rydde langs stien nederst i området.

Gruppeskisse på opprydding og oppgradering

Nærhet til vannet

Nærhet til vannet og tilgang til Mesnaelva er noe av det som er blitt **nevnt oftest gjennom brukerprosessen**. Denne tilgangen er nesten fraværende i sentrum.

Det er åpenbart at folk bryr seg om elva. Dette **gjenspeiler hvor sterkt elva er knyttet til byens identitet, og hvor savnet den er i bybildet**.

Terrassen og Bruparken er **det området i sentrum hvor man har det beste potensialet til å gjenskape en forbindelse med elva**. Dette burde være et av hovedfokusene.

Som flere av næringsrepresentantene påpekte så vil dette styrke sentrum på en god måte. En bedre sammenheng og muligheten til å oppleve elva i et flott parkrom vil være med å **styrke Lillehammers identitet, og gi byen og sentrum en ny attraksjon**.

Om man lykkes med å skape et attraktivt, flerfunksjonelt og lett tilgjengelig byrom her, vil det **gi sentrum en helt ny dimensjon, gjøre det mer attraktivt og behagelig å oppholde seg der, og øke konkurransekraften** mot kjøpesentra og annen bilbasert handel.

En elv er en flott kvalitet i en by. Et estetisk og spennende element man både kan se og høre, og som bidrar til at området oppleves som noe annet enn resten av byen. I tillegg skaper elva en forbindelse til områdene rundt og langs med elva, og er et sted for liv i naturen.

Her er det viktig at man utnytter mulighetene vannet gir. **Jo flere måter vannet og elva kan oppleves jo mer appellerende vil området være**. Det innebærer å ikke bare gi anledning til å se vannet, men også mulighet til å komme ned til det, røre det, bade, fiske osv. – tilgang til å oppleve vannet på flere måter.

Forbilder

Opphold og sittemuligheter som henvender seg mot vannspeil
River Norges / Agence Territoires. Kilde: landezine.com

Enkel sti som gir kontakt med vannet
Storfossen / Geiranger

Flere enkle tiltak for tilgang til elven som skaper mange muligheter
Bottière Chênaie av Atelier des paysages Bruel-Delmar. Kilde: landezine.com

Terskler skaper nye kvaliteter i elven
Hølaløkkka / Link Landskap

Opplevelsen av kraften i fossen
Storfossen / Geiranger

Eksempel på trapper som strekker seg ned i vannet
Zhangjiagang Town River Reconstruction / Botao Landscape. Kilde: landezine.com

TILKOMST TIL ELVEN

TILKOMST TIL ELVEN

Tilgang til elven er noe som savnes i dag, ikke bare i dette området, men i sentrum generelt. En av de viktigste oppgavene i den fremtidige utformingen av parken er å sikre en god tilkomst til elven.

Det er flere ting man må ta hensyn til, blant annet hvor det er mulig, hvor det mest hensiktsmessig, og hvor det er mest effektivt.

På motstående side ser man et diagram av viktige kontaktpunkter, både fysisk og visuelt.

Å oppnå kontakt med elven kan gjøres på mange ulike måter. Noen av de viktigste er illustrert under. Alle disse fungerer hver for seg, men en kombinasjon av disse langs elven hvor de får spille ulike roller vil kunne gi mange og varierte opplevelser av vannet.

KONTAKT MED FOSSEN

Fossen er et av de mest interessante elementene i området, og muligheten til å oppleve den vil være en av de største attraksjonene i området. Her kan man se for seg utkikkspunkt og oppholdssted ved fossen, gjerne kombinert med en gangbro fra Terrassen.

LYD

Lyd er viktig i opplevelsen av elven. Den kraftige brusingen er noe som har forsvunnet sammen med vannføringen, og lyden er noe som savnes. Lyd bidrar også til tilgjengelighet gjennom å fremheve og signalisere elvas tilstedeværelse i byen. Nye terskler i elven vil føre til mer brusing fra vannet, og skape mer liv i elva.

AKTIVITETER I VANNET

Bading

Bading i elva er noe som har foregått i lang tid og som er en viktig del av rekreasjon og friluftsliv i byen. Et nytt vannspeil kan bli en ny, urban badeplass. Det største potensialet for en dam er under broen, hvor elven har et litt slakere parti, og hvor man kan få en relativt enkel tilkomst.

Vann som lek

Vann er attraksjon i seg selv, for alle aldersgrupper. Utnyttes dette trenger man ikke nødvendigvis dyre lekeapparater – vannlekeplass kan være veldig spennende. Dette kan skje eksempelvis ved nytt vannspeil, eller i Terrassen, hvor man henter vann fra fossen.

Fisking

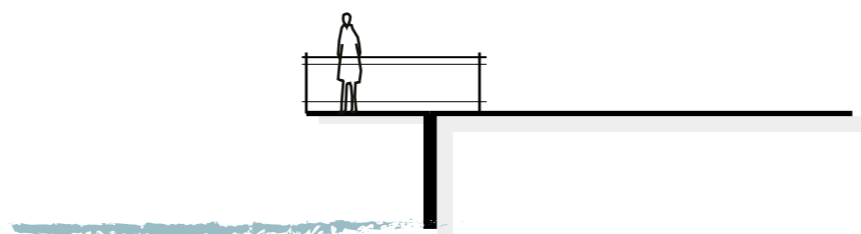
Fisking i Mesnaelva har en lang historie. I dette området er det lite fisk i dag, da dette er en del av elven som ikke gunstig for fisk, da den er bratt, steinete og har lite vann. Et nytt vannspeil kan allikevel fungere som en fiskedam med utsetting og tilrettelegging for fisk.

Ulike måter å oppnå kontakt med elven.

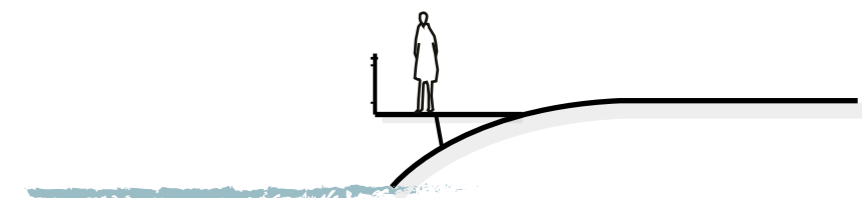
BRYGGE I VANNET

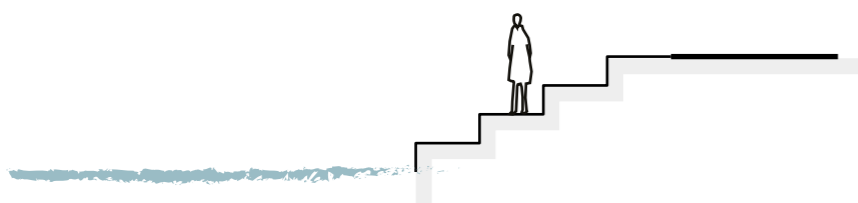
UTKIKKSPUNKT

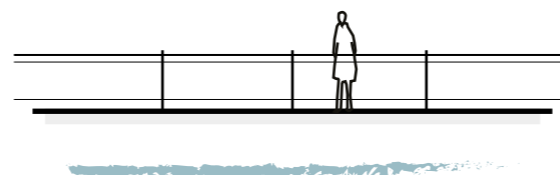
GANGSTI LANGS ELVEN

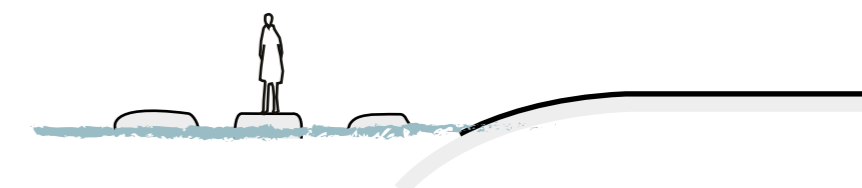
AMFI MOT VANNET

BRO OVER ELVEN

TRÅKKSTEINER I VANNET

VIKTIGE KONTAKTPUNKTER FOR VANN

MER VANN

Mange forteller elven oppleves som lite attraktiv på grunn av den lave vannføringen, som gjør at den fremstår som en liten, sildrende bekk istedenfor en elv. Det er derfor viktig å kunne øke vannmengdene. Dette kan gjøres fysisk ved å demme opp deler av elven for å skape vannspeil. Man kan også fremheve vannet som allerede er der, og gjøre det synlig i bybildet slik at man opplever det vannet som faktisk finnes i dag. På lengre sikt er det viktig å se på reguleringen, og jobbe for at det blir en høyere vannføring i fremtiden.

REGULERINGEN AV ELVEN

Mesnaelva er regulert og utnyttet til kraftproduksjon. I reguleringen er det fastsatt en minstevannføring på 0,2 m³/s, som er grunnen til at elva fremstår som en bekk istedenfor den mektige elven den en gang var (Løvik, 2009).

Det skal være en ny konsesjonsrunde i 2022 hvor man har mulighet til å påvirke minstevannføringen. Det anbefales at kommunen går hardt inn i denne prosessen for å øke minstevannføringen, da dette vil øke opplevelsen av elva og forbedre de økologiske forholdene betydelig.

Anbefalingene i mulighetsstudiene tar uansett høyde for at vannføringen kan økes i fremtiden, samtidig som det undersøkes tiltak for økte vannmengder lokalt.

ENDRINGER I ELVEN

Forsiktede inngrep for å øke verdien av vannet – innføring av nye terskler og vannspeil. Litt større rom for å gjøre endringer enn det folk forespeiler – elva har lite av sin naturlige karakter igjen. Nye vannspeil og økte vannmengder kan øke kvaliteten på elva

Nye terskler under Kirkegatebrua/ved gangbroen

- kan være et godt tiltak for å heve vannstanden, gjøre vannet mer tilgjengelig, og bedre det visuelle inntrykket, samt å skape en ny foss.

FREMHEVELSE AV VANNET I BYEN

Gi hint og signaler om at det her ligger en elv, gjøre det lettere å oppdage den fra byen rundt – spesielt ved eksisterende vannspeil ovenfor foassen. Øke synligheten av elva. Vann i terrassen kan være en god mulighet for økt kontakt.

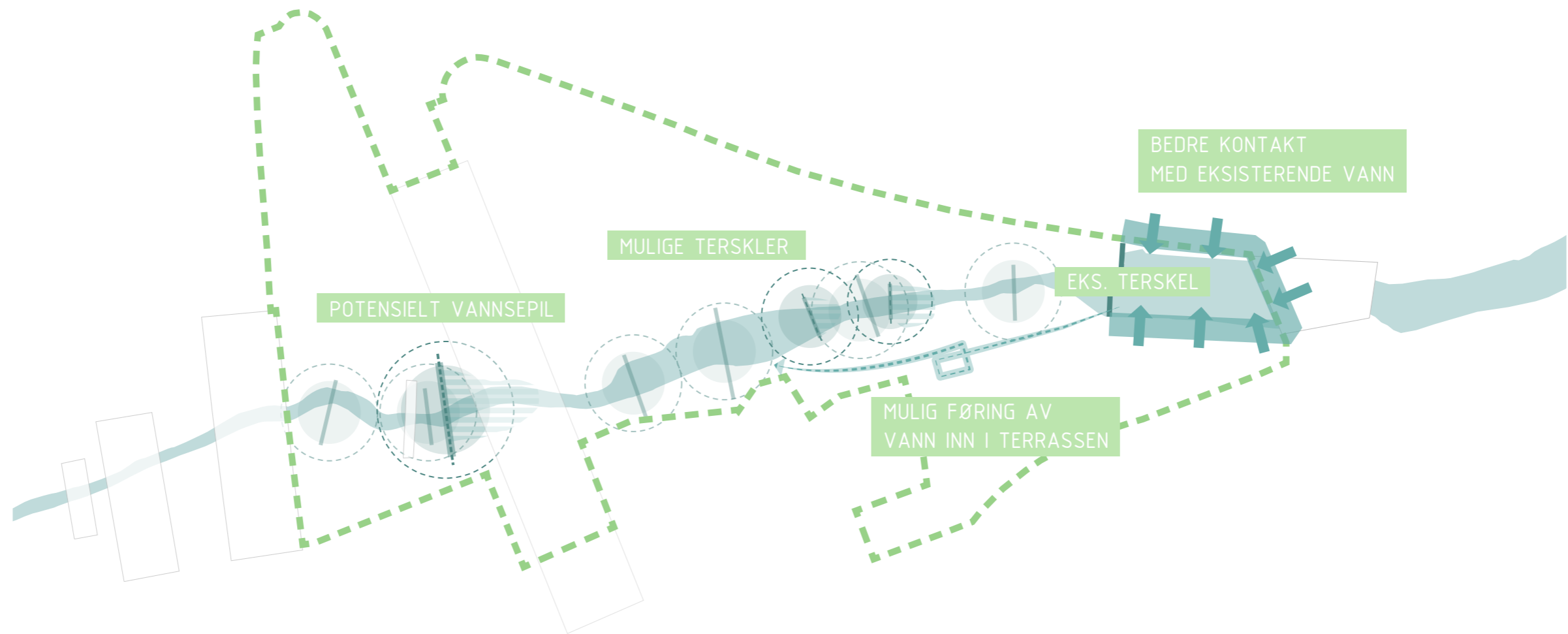

Dagens situasjon under brua

Potensiale med et større vannspeil

MULIGE BEARBEIDELSER AV ELVEN

Steder hvor det er mulig å oppnå økte vannmengder, samt nye måter elven kan utfolde seg, og bedre kontakt med eksisterende vann

Tilgjengelighet – Et sted for alle

For å få nærhet til vannet må man også ha tilgjengelighet, og for at det skal bli et gode for hele byen må alle få mulighet til å oppholde seg der.

Et viktig signal fra medvirkningsprosessen har vært at området skal være **tilgjengelig for alle byens innbyggere**. Dette gjenspeiler utfordringene man møter i dagens situasjon hvor hele området oppfattes som stengt, utilgjengelig og vanskelig å bevege seg i.

Derfor er det viktig at området ikke lukkes og gjøres utilgjengelig for enkelte grupper. Dette innebærer at **alle, inkludert de med bevegelsesutfordringer skal ha tilgang til størst mulig del av området.**

Dette er også et viktig demokratisk prinsipp i offentlige rom.

Forbilder

Eksempel på gangsti som gir god tilgjengelighet og komfort i et vilt naturområde
Storfossen / Geiranger

Opphold og tilgang til naturopplevelser
Schöneberger Südgelände Park / Group Odious. Kilde: landezine.com

Flott oppholdssted i naturomgivelser
Mensa Uhlandstraße Tübingen / Koeber Landscape. Kilde: landezine.com

Tilgang til landskapet og benk, , turistvegprosjekt
Gudbrandsjuvet / Jensen & Skodvin

Enkel sti i flott landskap
Storfossen / Geiranger

Utkikkplattform og tilgang til Gudbrandsjuvet, turistvegprosjekt
Gudbrandsjuvet / Jensen & Skodvin

ÅPENHET

ÅPENHET

Området er i dag avstengt og vanskelig å komme inn i. Området må gjøres mer åpent, og fysisk og visuelt tilgjengelig.

Noen viktige punkter:

- Fjerning av gatekjøkken for å skape bedre sammenheng fra Storgata og Lilletorget
- Strategisk rydding av vegetasjon og andre forstyrrende elementer for å skape mer visuell åpenhet for å vise frem området for forbipasserende og gjøre det attraktivt å bevege seg inn i området. Dette er viktig for alle inngangsportalene til området
- Undersøke muligheten for endring/flytting av bussholdeplass for å gjøre denne siden av vannspeilet mer attraktivt i forhold til Lilletorget og Brubakken.

IKKE BYGGE NED:

For å sikre tilgang til området kan man heller ikke bygge det ned. Dette blokkerer store deler av forbindelsen, tilgangen blir begrenset, og man må gjerne betale.

Et evt. nybygg må ikke blokkere eller hindre tilgang til området på noen som helst måte. Det er også økonomiske hensyn ifm. et nytt bygg, det er gjerne dyrt. Gjenbruk av Møllestua ansees som et bedre alternativ. Om det er ønskelig/nødvendig kan man se på en flytting av Møllestua.

ØKONOMISK TILGJENGELIGHET:

Økonomisk tilgjengelighet er et viktig demokratisk prinsipp for offentlige byrom, og en viktig suksessfaktor for at et sted skal være tilgjengelig for alle. Det å ha et behagelig byrom hvor man ikke trenger å betale for å sette seg ned er en stor kvalitet i en by, og noe som veldig ofte savnes. Det har derfor vært et poeng i denne rapporten å utforske hovedsakelig ikke-kommersielle muligheter. Allikevel er noen kommersielle funksjoner, slik som servering, et attraktivt tilbud for folk, men må komme som et supplement til et fungerende byrom og ikke som dets premiss.

Steder å oppholde seg i byen uten å måtte betale er viktig
Hoxton Square, London / Kilde: visitlondon.com

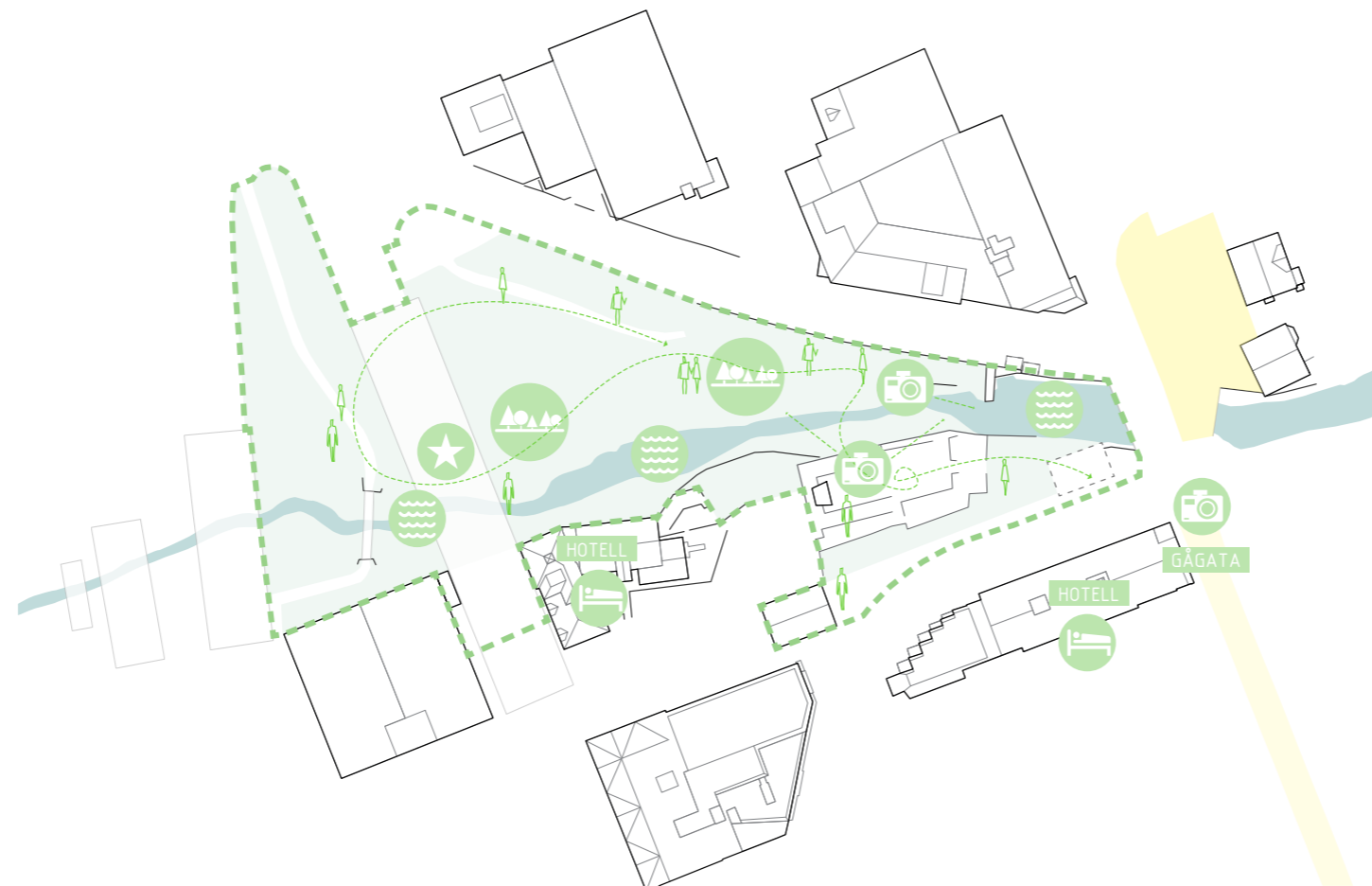
OPPLEVELSER & TURISME

OPPLEVELSER

Ved å åpne området for folk og gjøre det tilgjengelig vil man også åpne for nye opplevelser av de spennende elementene som finnes i dette området. Dette skaper nye attraksjoner som igjen tiltrekker seg folk og utvider opplevelsesspektrumet i området og sentrum forøvrig.

TURISME

Med en gang man åpner opp for disse opplevelsene og gjør området attraktivt for lokalbefolkningen vekker det også interesse hos tilreisende og turister. Tilrettelegging for besøkende i form av informasjon og skilting i tillegg vil gjøre at dette området vil være med å styrke Lillehammer som turistby. Tradisjonelt har området hatt en turismefunksjon gjennom Terrassen, og det ligger to hotell rett inntil området, så turistfunksjonen har et godt potensiale.

Det finnes et stort potensiale i kombinasjonen mellom spennende byopplevelser og flotte landskapsopplevelser

BEVEGELSE

BEVEGELSE OG GJENNOMGANG

For å sikre god tilgang må man ha komfortable, innbydende og lett tilgjengelige gangveier gjennom området, som skaper gode forbindelser til områdene rundt.

Det er blitt identifisert både flere ønsker og behov for ulike bevegelseslinjer igjennom området, for å skape og forsterke viktige forbindelser i byen.

Prosjektområdet byr på mange utfordringer i forhold til forbindelser og bevegelse, blant annet knyttet til topografien. I tillegg er det viktig å gjøre dette området tilgjengelig for alle, også de med utfordringer knyttet til bevegelse.

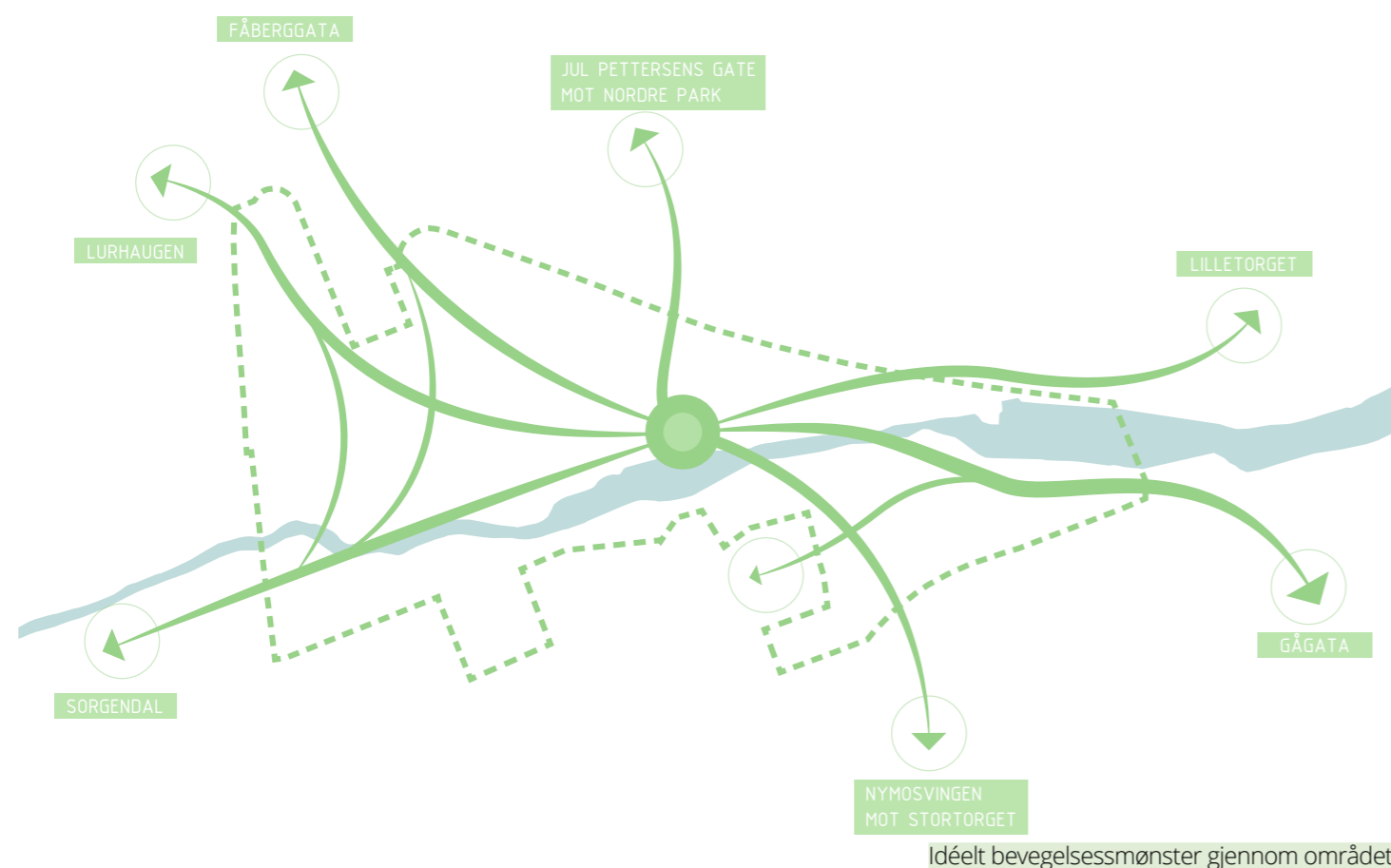
Viktigheten av at gode forbindelser skaper og at området gjøres tilgjengelig for alle betyr at et godt bevegelsesmønster er essensielt for områdets suksess.

UNIVERSELL TILGJENGELIGHET

Det finnes i dag få naturområder som er reelt tilgjengelige for mennesker med begrenset bevegelsesradius i Lillehammer.

Søndre park er for langt unna, og med bratt inngangsparti, lite tilgjengelig vei og det er vanskelig å ta seg inn i bygget med servering og toalett. Terrassen og Bruparken kan derfor bli et viktig «pusterom» i sentrum, med kort avstand til Gågata og Lilletorget. Dette er en viktig funksjon, og da ikke bare for de man tradisjonelt tenker på når det kommer til universell utforming, slik som de som sitter i rullestol. Også for eldre, syke og foreldre med små barn kan avstanden være lang til Søndre park.

Dette er et utfordrende område når det kommer til universell tilgjengelighet. Det er store høydeforskjeller på korte avstander, og mange steder kan være utfordrende å nå. For å oppnå god tilgang i dette området må man utforske ulike strategier for hvordan området/områdene kan nås. I tillegg er det et ønske om at universell utforming må utformes mest mulig naturlig, og ikke virke konstruert og kunstig, slik at man får tilkomst på lik linje for alle.

Idéelt bevegelsesmønster gjennom området

Nivåer og høyder i prosjektområdet

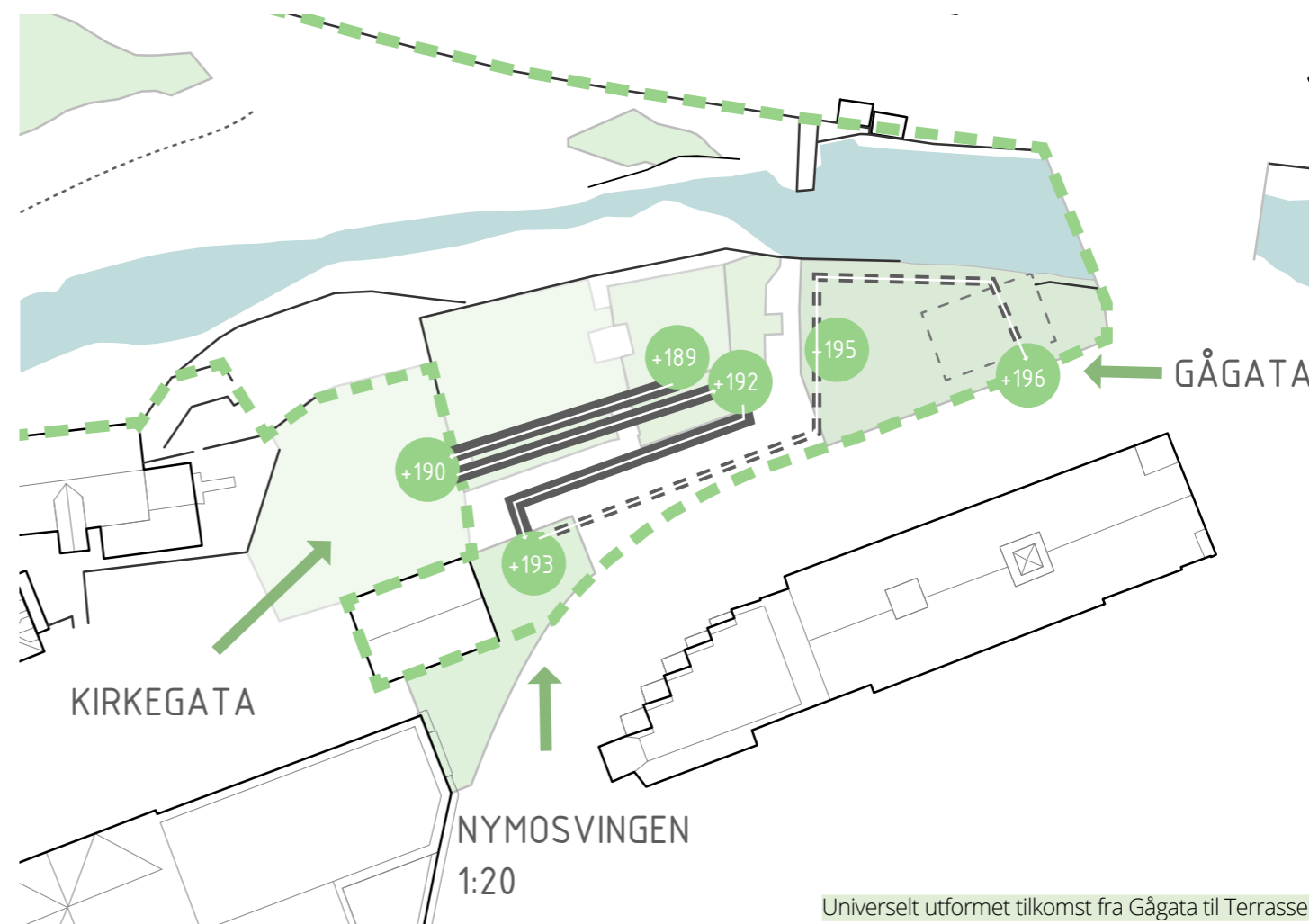
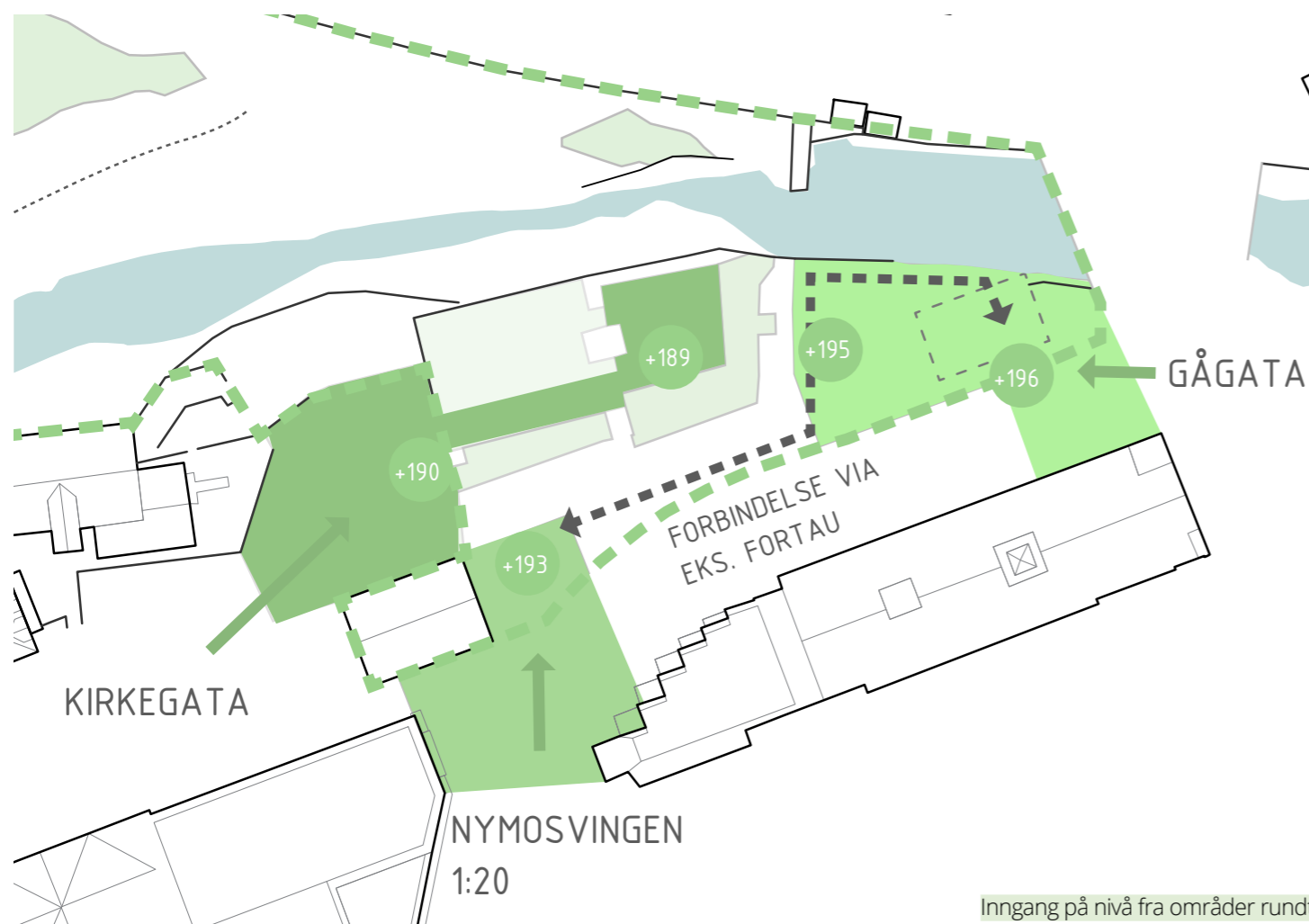
Mange ulike nivåer med store høydeforskjeller

TILGANG TIL TERRASSEN - MANGE NIVÅER

Forbindelsen inn og ut fra Terrassen til bysituasjonen forøvrig er en av de største utfordringene i forhold til universell tilgang til både Terrassen og elverommet.

Det er to strategier for å oppnå forbindelser inn i Terrassen. Enten kan man gå inn fra områdene rundt på de nivåene man ønsker å nå. Man unngår da store inngrep i området, men får da ingen interne, trappefrie forbindelser. Dette er en fin måte å unngå store rampekonstruksjoner men vil føre til omveier for enkelte grupper, spesielt om man skal nå de nedre nivåene fra Storgata.

Et annet alternativ er en rampeforbindelse. Det er identifisert at man kan komme seg fra Gågata og ned til Møllestua innenfor kravene slik terrenget er i dag. Fra Møllestua kan man innarbeide en rampe i nivåene som finnes i Terrassen, og skape en god forbindelse til de ulike nivåene. Dette medfører store inngrep i Terrassen, med lange ramper, og vil være en krevende oppgave. Fordelene er allikevel store om man lykkes i å utforme det på en god måte.

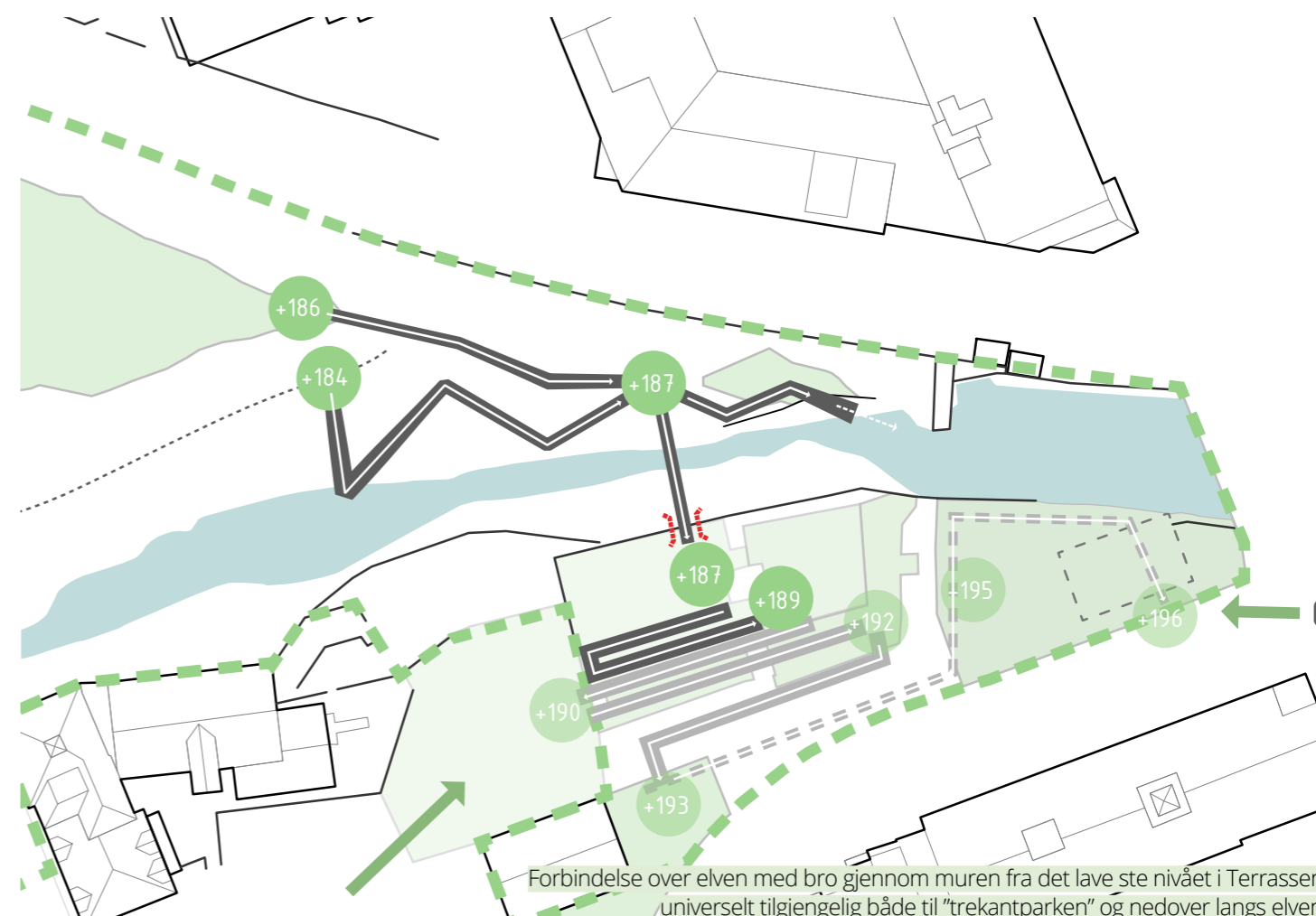
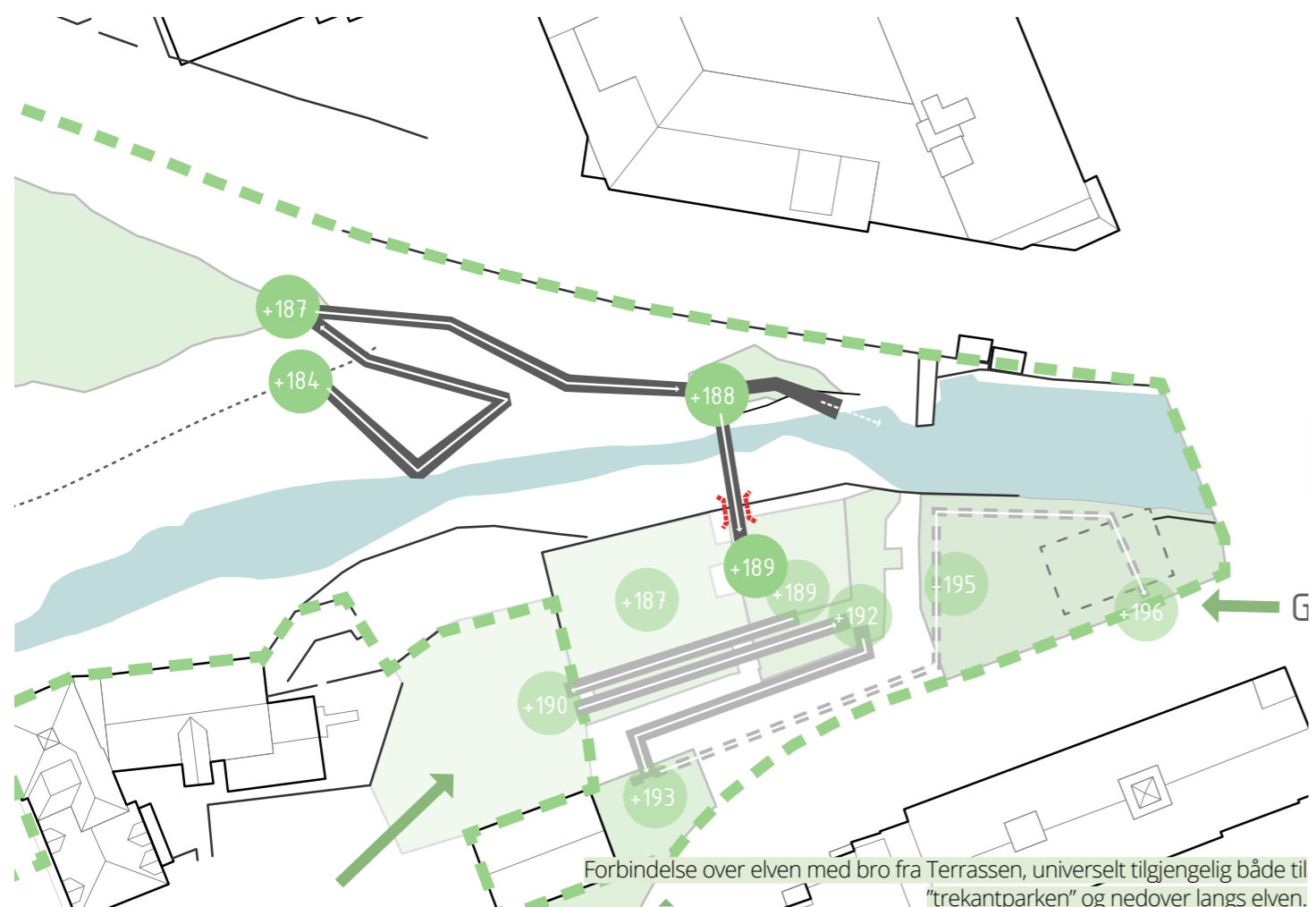
FORBINDELSEN OVER ELVEN

I dag må man gå en lang omvei for å komme fra Terrassen og ned i elverommet. En forbindelse ned og over elven vil gi en helt annen tilgjengelighet og forbindelse til elven fra Terrassen, Gågata og sentrum. På grunn av høydenivåene i elverommet vil det være gode muligheter for en universelt utformet gangveg som både rekker bort til "trekantparken" og til eksisterende gangsti nedover langs elven.

Det har blitt testet to muligheter for en forbindelse over elven som også tar deg ned i elverommet. Ett alternativ er fra det øverste hovednivået som gir en høy bro med flott utsikt over fossen. Et annet er fra det nederste nivået, og gjennom grunnmuren, som vil gi en spennende opplevelse av både grunnmuren og elverommet med fossen.

Stien inn til fossen i dag

Eksisterende gangvei ned mot brua

Forbindelse nedover langs elven som også gir ekstra opplevelser av vannet.

VIDERE NEDOVER

Ned mot broen finnes det i dag en gangsti som er relativt bratt, og ikke har noe kontakt med elven. En ny sti som slynger seg ut i elven kan gi en ny opplevelse av elverommet og vil samtidig kunne gi stigningsforhold som er komfortable for bevegelseshemmede.

Det skaper også en god forbindelse ned til området under broa, som har et stort potensiale for å aktiviseres, forutsatt at det skapes en god forbindelse mot Terrassen og Lilletorget.

Aktiviteter og Multifunksjon

For å skape et suksessfullt byrom som inviterer til bruk og har plass til alle, er det viktig å ha aktiviteter for ulike befolkningsgrupper, og aktivisere parken i forskjellige tidsrom - gjennom døgnet og året.

Så sentralt som dette området er, og med mange ulike potensielle brukergrupper er tilrettelegging for forskjellige aktiviteter og funksjoner et viktig tema.

Forbilder

Topografi utnyttet til lek
Governors Island - The Hills / West 8

Undersiden av en bro som klatrevegg
Burnley Wall, McConchie Reserve, Melbourne

Kino i parken
St.Hanshaugen / Oslo

Serveringssted med gjenbruk av gammelt bygg i forbindelse med vann og naturkvaliteter
Westergasfabriek / Gustafson Porter

Multifunksjonelt idretts- og leke- og oppholdsområde
The East End / Taylor Brammer Landscape Architects

Litteraturfestivalen bidrar til å skape liv og aktivitet i parken
Søndre Park / Lillehammer

AKTIVITETER SOM NEVNES

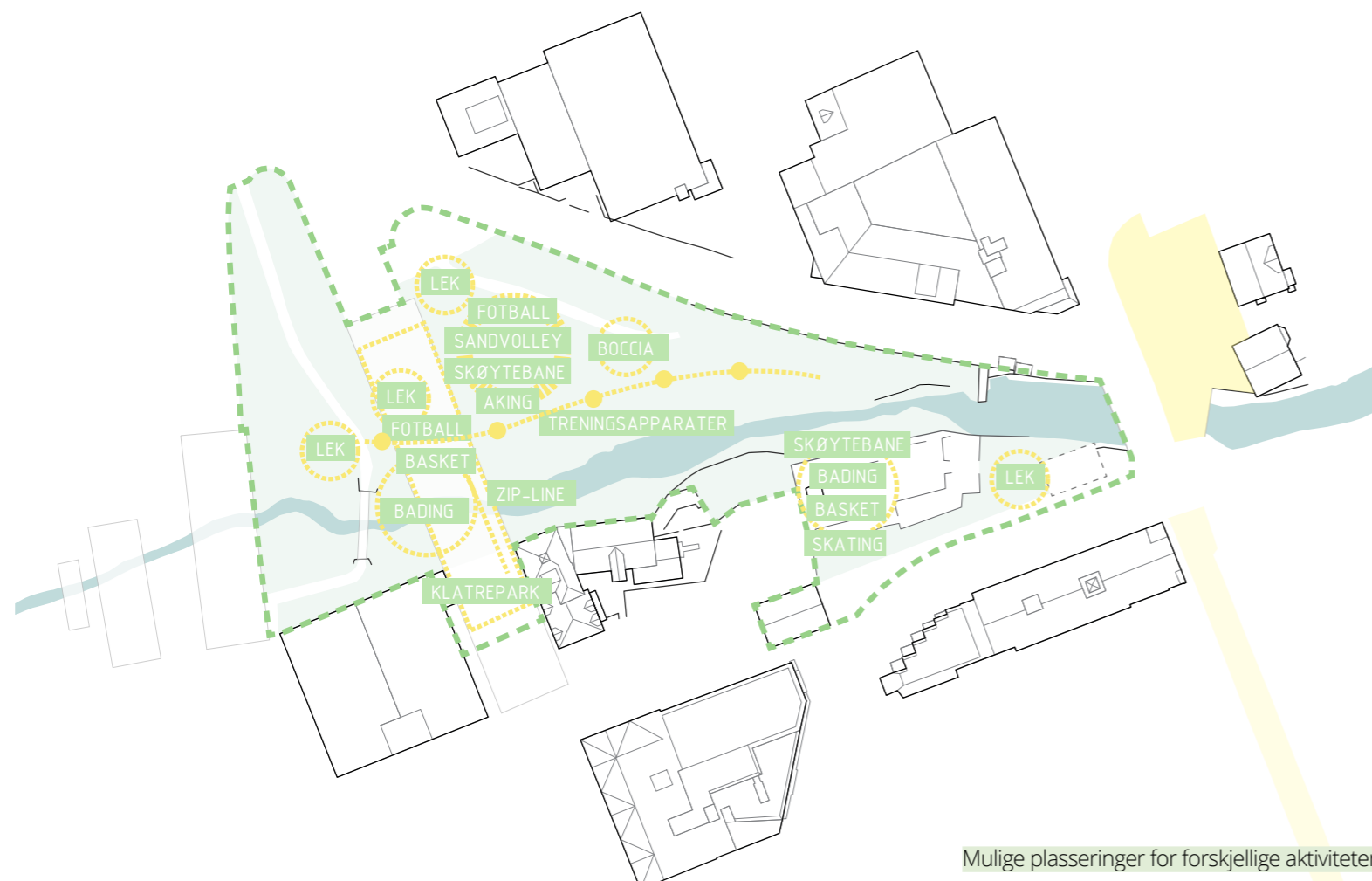
- «Den komplette vinterbyen» - bob, curling, skøytebane m/servicebygg og julemarked
- Zip-line over elven
- Bading
- Skøytebane
- Paintball
- Løpebane
- Fotball
- Volleyball
- Klatrepark
- Lekestativ
- Sandkasse
- Boccia
- Treningsapparater (Tuftepark)

96

AKTIVITETER

Aktivitet er sentralt i Lillehammer. Også i Terrassen og Bruparken ønsker folk innslag av forskjellige aktiviteter. Grunnet de landskapsmessige forholdene og den begrensede plassen er det en utfordring å få plass til mange av de mer arealkrevende aktivitetene. Det finnes allikevel måter å etablere flerfunksjonelle anlegg hvor man kan ha flere ulike aktiviteter i ett område, i en noe mindre skala enn vanlig.

Noen aktiviteter passer godt i dette området. For eksempel er det gode forhold for en klatrepark, spesielt under brua.

Mulige plasseringer for forskjellige aktiviteter

Området under brua har stort potensial, kanskje som en klatrepark?

ARRANGEMENT

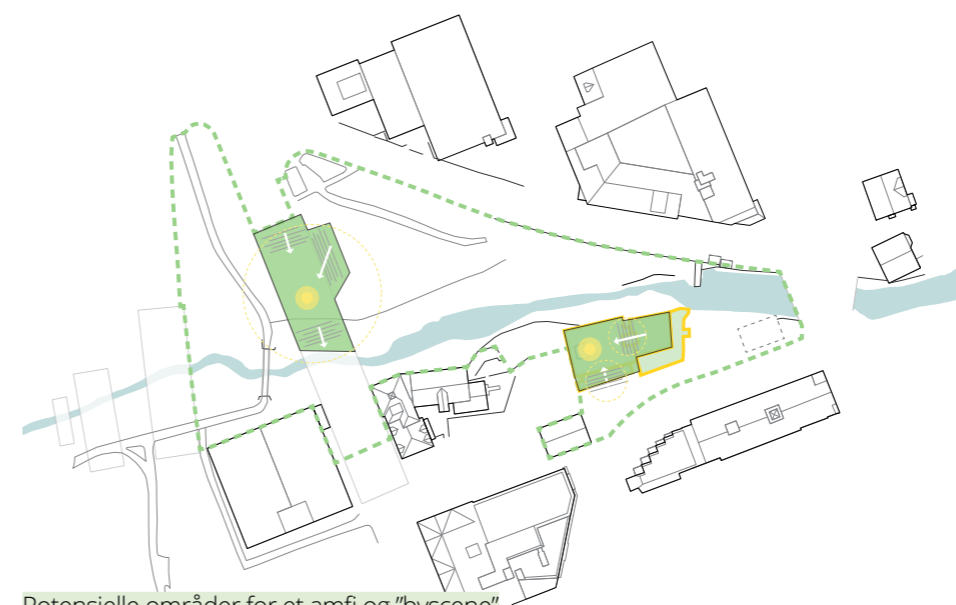
Flater som kan brukes til arrangementer slik de ligger i dag

MULIGHETER FOR ARRANGEMENTER

Lillehammer er en arrangementsby med en lang rekke forskjellige arrangementer gjennom året, både store og små. I dag finnes det få naturlige uteområder hvor hele eller deler av disse kan avholdes. Ved å legge til rette for at Terrassen og Bruparken også kan benyttes til dette kan man utnytte aktiviteten disse arrangementene skaper i større grad for å skape mer liv i prosjektområdet og sentrum.

Nevnte arrangementer:

- Mulighet for arrangement i størrelsesordenen 500-1000 personer (men lite sannsynlig med behov for en permanent stående scene)
Til bruk f.eks. ifm. Litteraturfestivalen, DølaJazz, WorldCup, Birken, Teaterdagene, andre konserter osv.
- Idrettsarrangement
- Julemarked
- Utekino
- Bondens marked
- Mataukfestival
- Lavterskelhappenings for barn

Potensielle områder for et amfi og "byscene"

AMFI/SCENE

To mulige plasseringer av et amfi og scene har pekt seg ut i Terrassen og under Kirkegatebrua. Begge er spennende plasseringer med forskjellige kvaliteter og utfordringer.

Eksempel på hvordan et amfi under brua kan se ut

LEK

Lek er viktig i tette bysituasjoner, og naturnær lek midt i sentrum vil være en utrolig kvalitet for barna og byen. Spesielt er dette viktig i en prosess med fortetting.

For barn på bytur vil det være flott med et område å utfolde seg hvor foreldrene kan slappe av. Men ikke minst for barna som bor i en fortettet bykjerne, ofte i leiligheter uten hage, vil lekemuligheter i dette området være en viktig kvalitet.

I dette området er det flere spennende muligheter for lekeplasser. Skogslek er populært blant barn, og oppfordrer til fantasifull lek i naturlige omgivelser.

De store terrengforskjellene sees gjerne på som en utfordring, men kan også by på et stort potensiale for ulike typer lekeplasser med helt nye kvaliteter.

I tillegg kan man plassere flere mindre lekeplasser rundt i området for å gi de mindre barna flere tilbud, både på forskjellige steder i parken og i nærheten av der foreldrene vil oppholde seg.

Disse kan også kombineres, for å gi et variert og spennende tilbud for barna i området.

KOMMERSIELT TILBUD/ SERVERING

Servering eller annen kommersiell drift har blitt nevnt ofte, både i denne prosessen og tidligere. Servering eller andre tilbud som trekker folk til området eller gjør det mer behagelig å oppholde seg der kan være viktig, men ikke nødvendig. **Det er allerede mange serveringssteder i området, så besøk i en ny park avhenger ikke av et serveringstilbud i parken.** Et serveringssted som kan benytte eksisterende bygningsmasse eller har lite plassbehov (paviljong el.) vurderes allikevel som positivt for å øke funksjonsmangfoldet og aktiviteten i parken.

For et eventuelt kommersielt tilbud kan det være viktig med mulighet og grunnlag for helårsdrift. Dette er viktig for det økonomiske grunnlaget, men også for å dra folk til området i de kaldere periodene av året.

"Food trucks" er et godt supplement til annen kommersiell funksjon som bidrar til å øke tilbudet, attraktiviteten og aktiviteten i området.

Uteservering tilknyttet eksisterende næring i området rundt er også et godt tiltak.

Det er i hovedsak tre plasseringer som skiller seg ut som foretrukne for et serveringstilbud.

En ny paviljong mot Kirkegata kan ha en støyskjermende effekt, samtidig som det aktiviserer denne delen av parken på en god måte, og utnytter de gode solforholdene.

Servering i Møllestua vil være en flott måte å utnytte det gamle bygget og samtidig skape liv og aktivitet i den nedre delen av Terrassen. Ved behov kan Møllestua utvides/bygges på.

En liten paviljong der den gamle baren i Terrassen står ville også vært et flott alternativ for å få noe servering også inne i Terrassen. Konstruksjonen er skadet, og om den kan erstattes av en paviljong med serveringsfunksjon vil det være et flott alternativ. Dette vil antakeligvis kun være et sommertilbud.

I tillegg vil en tillatelse til å **utvide uteservering** fra eksisterende serveringssteder rundt parken bidra til å skape liv og aktivitet også i områdets randssoner. Dette vil kunne ha en positiv effekt for området som helhet.

Alternative forslag til plassering av serveringstilbud

Fasiliteter

En park med et spennende landskap og mange muligheter for aktivitet er like fullt **avhengig av viktige fasiliteter for å oppnå sitt fulle potensiale**, og for at folk skal føle seg komfortable.

Ulike fasiliteter kan også bidra til å øke attraktiviteten i området og tiltrekke flere mennesker og mer aktivitet i seg selv.

Forbilder

Toalett og stellerom
Tête d'Or Park Public Toilets / Jacky Suchail Architecte

Eksempel på moderne kafé med lite plassbehov
Park Hubanove Sady, Nové Mesto, Tsjekia / Light4Space arkitekt

Eksempel på turistinformasjon og historieformidling
Central Goldfields Shire / Australia

Eksempel på turistinformasjon og historieformidling
The Bluff, Ypres, Belgia / Omgeving Landscape Architects

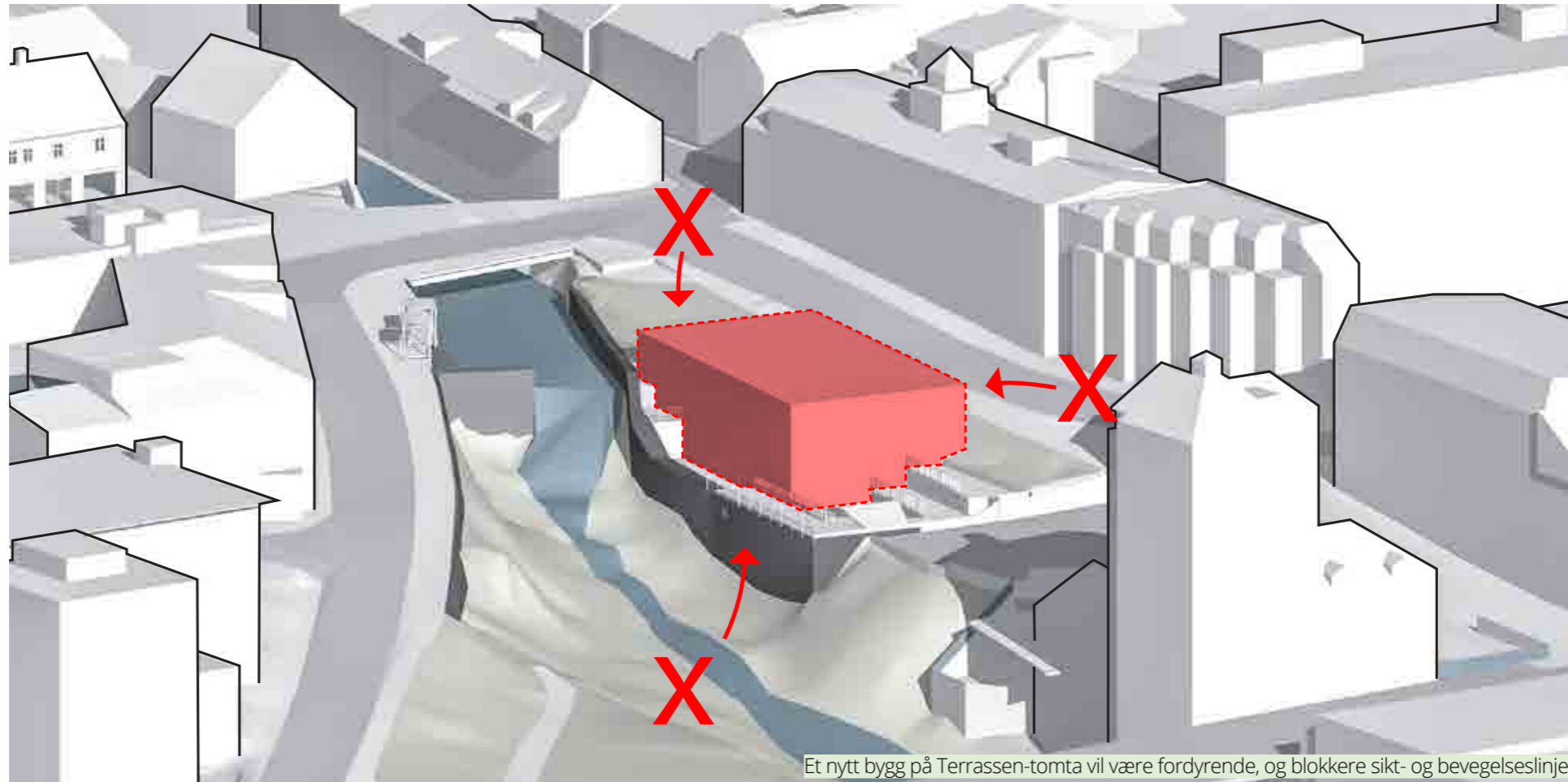
Rolig sted å sitte i skogen
Ika Meditation Spot, Transylvania / Studio Nomad, Batlab architects

Sted å sette seg ned langs stien
Homage to a Duck Decoy, Nederland / MD Landschapsarchitecten

BEBYGDDE FASILITETER

102

Et nytt bygg på Terrassen-tomta vil være fordyrende, og blokkere sikt- og bevegelseslinjer

BYGG

Det er og har vært en gjennomgående diskusjon om hvorvidt et nytt bygg er den beste løsningen i Terrassen, og om dette er nødvendig for å skape mer liv i området. Denne tomte er kanskje en av Lillehammers beste, og et nybygg her ville fått en fantastisk beliggenhet. En kulturscene lik den foreslått av RAM Arkitektur ville antakeligvis vært et positivt tilskudd til byen.

Allikevel oppfattes mulighetene i et åpent byrom som langt større og viktigere. Igjennom brukermedvirkningen har det blitt avdekket et sterkt ønske om at Terrassen og Bruparken skal være et «sted for alle». Natur, fri tilgang og muligheter for aktivitet vurderes som vesentlig viktigere av folk enn en ny bygning. Et åpent, grønt byrom midt i sentrum og en bedre forbindelse til Mesnaelva vurderes som å kunne gi langt mer verdi til byen på sikt.

I tillegg kommer spørsmålet om økonomi frem. Mange har påpekt kommunens anstrengte økonomi, og at de pengene som evt. finnes bør brukes på å gjøre området attraktivt og tilgjengelig.

Spesielt muligheten til å igjen binde sammen Mesnaelva med sentrum, og gi elva den statusen den fortjener er verdt å understreke.

Dette er ett av få steder i sentrum hvor det er mulig å få til en forbindelse mot elvekorridoren, og et nytt bygg på Terrassen vil effektivt blokkere denne mulige forbindelsen mot Gågata.

PAVILJONGER

Mindre paviljonger kan fungere som en god erstatning for et større bygg, uten å kreve like stor plass og like store inngrep. Slike paviljonger er også mer fleksible når det kommer til plassering, spesielt i krevende situasjoner, slik Terrassen og Bruparken er. Disse kan inneholde mange ulike funksjoner, og kan være samlet i en større paviljong eller i flere små. Slike paviljonger er gjerne spennende arkitektoniske elementer, og kan bidra til å løfte inntrykk og opplevelser av et område, i tillegg til å bidra med viktige funksjoner.

Kafé

En kafé kan enkelt fungere i en paviljongsituasjon, og bidra til å spre liv og funksjon i Terrassen eller andre områder lenger ned i parken.

Kunstgalleri

En paviljong kan også huse et lite galleri hvor lokale kunstnere kan stille ut sine verker, og bidra til å inkludere et kulturelt innhold i parken.

Turistinformasjon og historiefremføring

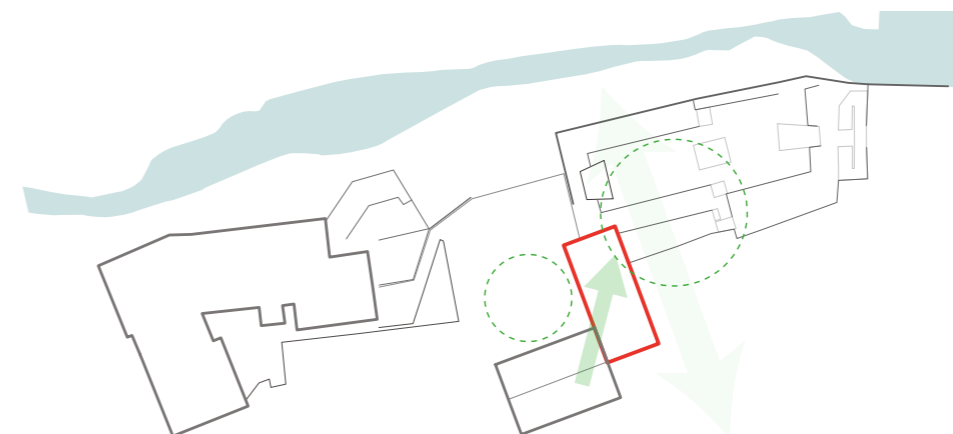
Paviljonger fungerer også utmerket som en slags sentral for turistinformasjon og historiefremføring, både med og uten bemanning. Her kan man finne kart, brosjyrer, informasjon, bilder osv.

Toalett og stellerom

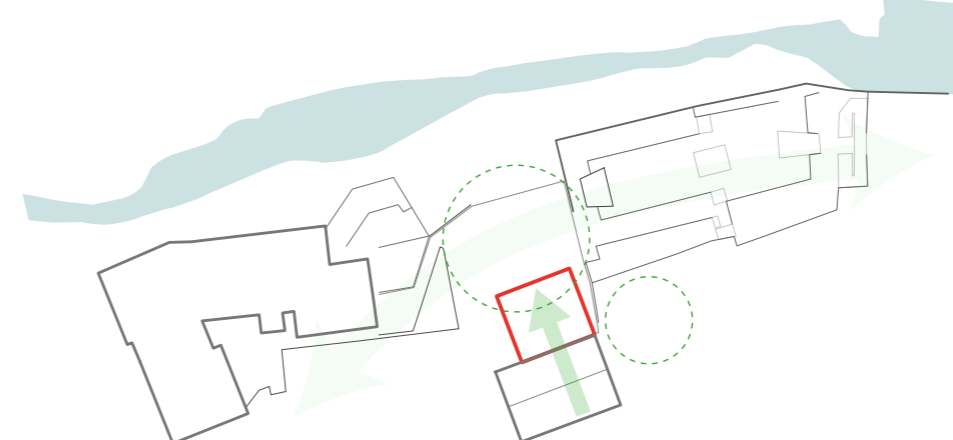
Et offentlig toalett og stellerom er en viktig funksjon i et slikt område og en funksjon som savnes i sentrum. En paviljong er en flott måte å løse dette, samtidig som det kan bli et flott element i byen.

Eksempel på kunstpaviljong
La Biennale di Venezia / Kilde: pinchukfund.org

Alt. A: Utvidelse mot Terrassen

Alt. B: Utvidelse på parkeringsplassen

UTVIDELSE/OPPGRADERING AV MØLLESTUA

Det finnes i tillegg et potensiale for at Møllestua kan fungere for å huse fasiliteter som kafé, toalett, stellerom, turistinformasjon, etc., og dermed bidra til at den blir mer integrert i det nye området.

Om det gamle bygget ikke skal ha tilstrekkelig plass kan man i tillegg se på utvidelser. En utvidelse kan fungere positivt for området, og bidra til mer liv og aktivitet. To alternativer er skissert her.

Alt.A:

Det første medfører en utvidelse inn mot Terrassen, og styrker en slags forplass mot Elvegata/Nymosvingen. Denne skaper en klar akse inn i Terrassen og kan bidra godt til å skape et målpunkt og aktivitet nederst i Terrassen, som kan bidra til å dra folk inn fra Gågata.

Alt.B:

Det andre alternativet er en utvidelse på parkeringsplassen til Mølla hotell. Dette alternativet er utenfor prosjektområdet og krever et samarbeid med hotellet. Dette alternativet er inkludert for å understreke det betydelige potensialet som finnes om man lykkes i å aktivisere parkeringsplassen.

Her kan man skape både en forplass mot Elvegata/Nymosvingen i tilyknytning til det gamle bygget, i tillegg til at man får aktivisert parkeringsplassen, og skaper en forbedret akse fra Terrassen mot Mølla hotell, og skaper en ny plassdannelse mot elverommet. Dette kan forlenge en akse som går helt fra Gågata og ned til hotellet, og skaper en flott sammenheng i området.

SKILTING, VEIFINNING & HISTORIEFORMIDLING

104

Mesna kultursti og skiltingen langs den har vært et flott innslag i elverommet. **Denne idéen bør bygges videre på, utvides og forsterkes.**

Ved hjelp av skilting kan man **fortelle om stedet, historien, og forbindelsene til andre steder i byen.** Dette vil bidra til å skape og forsterke identitet i området ved at flere oppdager historien og får et nytt forhold til det.

I tillegg kan **informere om Mesnaelva i en bredere fortelling om hva den har betydd for byen, viktige steder langs elven og hvordan man kommer seg dit i dag.** Dette vil være med på å gjenoppbygge et forhold til elven og gi muligheten for at flere oppdager dens kvaliteter, både fastboende og turister.

En visuell identitet og skiltplan for en "Mesnaelva miljøpark" vil være et godt tiltak som kan bidra til å løfte elvekorridorens status og binde sammen ulike områder langs elven. Dette kan gjennomføres på lengre sikt, med skilting, møblering, lys og andre tiltak.

Mesna Kultursti - et godt tiltak som bør videreutvikles

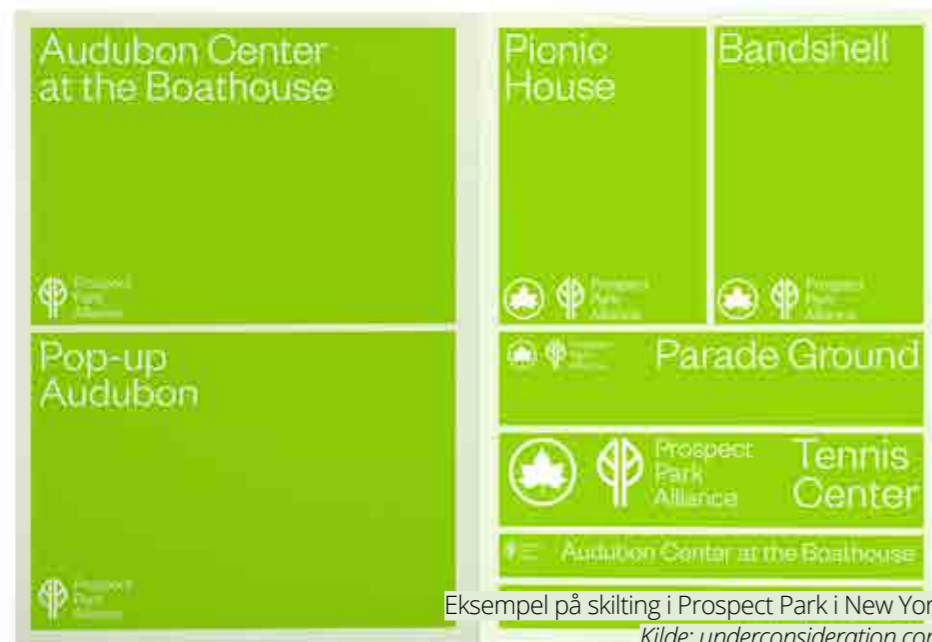

Elegant skilting i Jotunheimen Nasjonalpark
Kilde: snohtta.com

ANDRE FASILITETER

Eksempel på kart over Prospect Park i New York
Kilde: underconsideration.com

Eksempel på skilting i Prospect Park i New York
Kilde: underconsideration.com

Det er også kommet inn ønsker om en rekke andre mulige fasiliteter. Disse er listet opp under. Alle de forskjellige forslagene kan bidra til å gjøre parken mer attraktiv, velfungerende eller mer spennende. Forslag som mulighet for ro, benker og bord, grilling, fine stier, fuglekasser, skjerming for trafikk og støy, lys i trærne osv. er relativt lett gjennomførbare og vil kunne inkluderes uansett hvilken overordnet strategi som velges.

- Mulighet for restitusjon - stille sted
- Mulighet for ro
- Benker og bord
- Grilling
- Spiselig beplantning
- Akvarium
- Fiskedam
- Lys i trærne
- Fine stier
- Fuglekasser og annet for dyr
- «Plantebar» hvor man kan plukke tomater, agurk osv.
- Felles kjøkkenhage for innbyggerne etter modell fra Oslo
- Støyskjerming mot Kirkegata
- Gjerder og hekker for å skjerme små barm mot trafikken
- Fuglefontene
- Statuer
- Isskulpturer

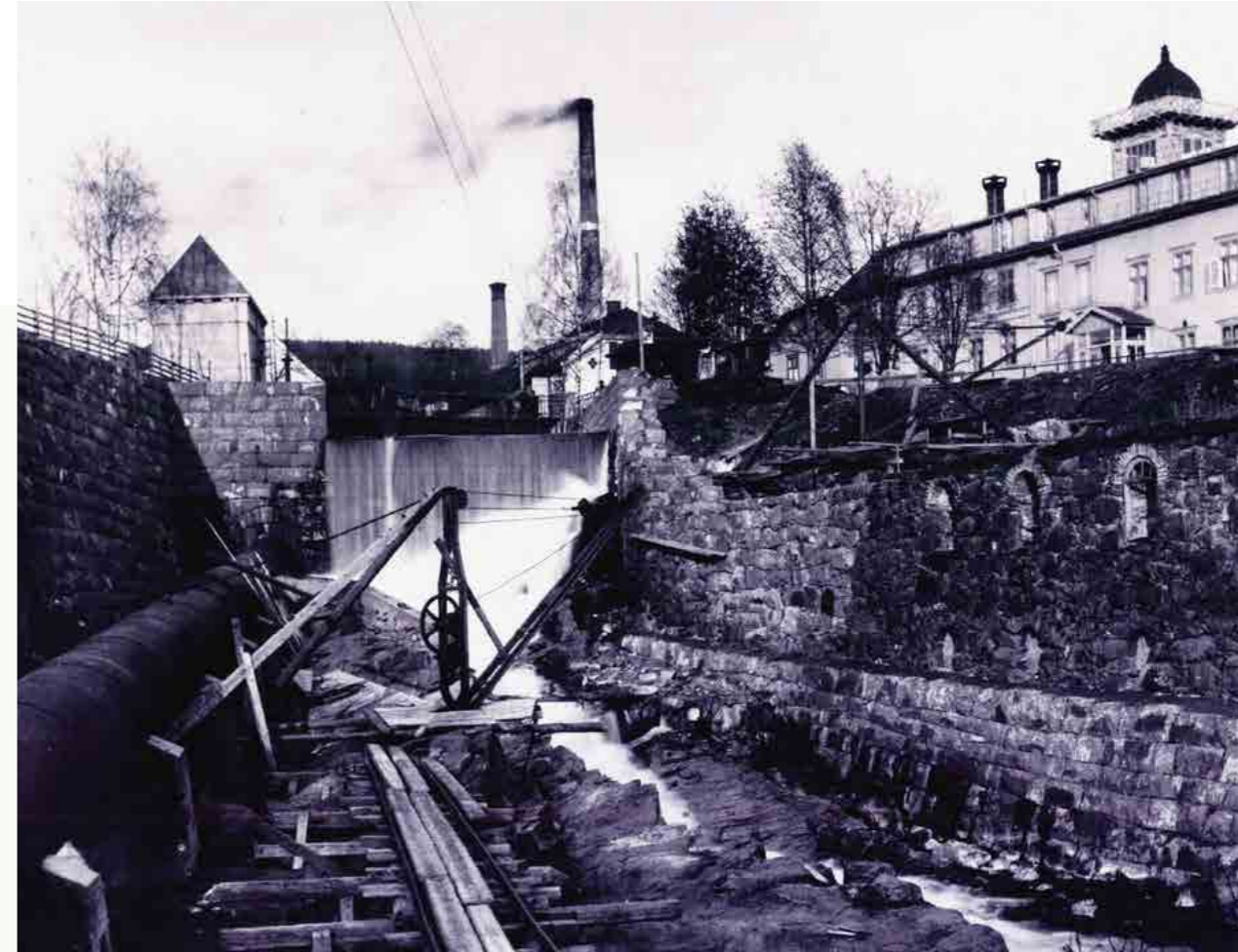
Identitet

Byidentitet og stolthet er stikkord som ofte har blitt nevnt i medvirkningsprosessen. De mener **det unike ved området må ivaretas og utvikles med skånsomhet**. Dette er gjerne et symptom på en oppgitthet over forfallet man har opplevd i Terrassen de siste tjue årene, av det som karakteriseres som byens en gang virkelige perle.

Mesnaelva er viktig når man snakker om identitet, og tilgang til elva er noe av det som er blitt nevnt oftest. I et identitetsperspektiv er ikke bare det å få kontakt med elven essensielt, men det **å gjøre den synlig i bybildet og bygge opp under Lillehammers identitet som elveby blir svært viktig**.

En rekke hensyn er blitt nevnt i forbindelse med bevaring og utvikling av identitet i området.

DEN HISTORISKE IDENTITETEN

DEN MODERNE IDENTITETEN

MESNAELVA

KULTUR

108

ELVA I BYEN

I spørsmålet om byidentitet dukker alltid Mesnaelva opp. Med dette områdets posisjon langs elven og i sentrum er et viktig tema hvordan man kan styrke elva som den viktige identitetsskaperen den har vært gjennom byens historie.

Hvordan man spesifikt både skaper en økt identitetsfølelse rundt elva og måler den er komplisert. Allikevel er det å tilrettelegge for opplevelser og bruk av elva, og gi folk muligheten til å oppdage og bruke den en god start.

Ved å gjøre dette området til et sentralt sted i byen, med Mesnaelva som hovedattraksjon og viktigste element, hever det både statusen og synligheten til elva. Det viser at elven er viktig for byen, og at byen er stolt av elven. Dette gir viktige signaler som lett smitter over og påvirker bevisstheten til innbyggerne, slik man har sett andre steder. Drammen er et godt eksempel på hvordan elva har gått fra å være skitten og uattraktiv til å bli hevet frem som en viktig del av byen og som innbyggerne er blitt glad i.

Det er mye bruk av elva lenger opp i korridoren, men det savnes å kunne bruke den også i de bynære områdene, hvor tilgangen er dårlig i dag. En synlighet i det daglige bybildet gir også helt andre muligheter for innbyggerne til å utvikle et forhold til elven.

NATURPROSESSER

Når det kommer til identitet knyttet til elva er det også et annet element som er viktig. Naturprosesser i vannet er en del av det å være elveby, og hører også sammen med Lillehammers ambisjoner som miljøby.

En synliggjøring av naturprosessene som finnes i området, slik som mikroprosesser i elva, fisk, frysing, tining kan spille opp under identiteten som et litt «vilt» naturområde, og fremheve den «bynaturen» som finnes der. Artsmangfold og viktigheten av å ivareta dyreliv, også i byer, bør vektlegges, og biotoper til for eksempel fossefall og insekter må ivaretas. Fisk er tilbakevendende tema, og tilrettelegging for mer fisk i denne delen av elva kan bidra til å heve områdets status som naturområde.

Det er ingen ting ved måten elva er blitt behandlet på i sentrum som tilsier at den er så sentral i byen som den faktisk er, der den ligger skjult bak gatekjøkken, busstopp, vegetasjon og veier.

KULTURBY

Hvordan fremheve Lillehammer som kulturby i dette området? For eksempel en arrangementsarena kan bidra til å bringe kulturen ut i byrommet, og gi det mer synlighet. Det unike landskapsrommet i dette området kan skape en fantastisk ramme for ulike arrangementer, enten det er film, musikk, teater eller litteratur.

Kunst kan bidra godt i dette området, spesielt i samspill med vannet og historien.

Utendørskonsert på Birkebeineren, ville også vært flott i Terrassen
Kilde: Ruth Barsten / NRK

INDUSTRIEN

HISTORIEFORMIDLING

Historieformidling kan være et av de mest effektive tiltakene for å bygge opp under identiteten i området.

Med elven, Terrassen, møllene og kraftproduksjonen har man en sterk historie og identitet som kan fremheves. Slik vil man kunne forsterke det historiske miljøet rundt elven og bidra til å fortelle om den sentrale funksjonen området har hatt i byen tidligere.

Det historiske miljøet rundt elven er godt tatt vare på ovenfor Mesnabrua, hvor de gamle fabrikkene i Elvegata og industribyggene til Mesna bruk på andre siden av elven har blitt gjenbrukt på en flott måte. Dette strekket vender derimot ryggen mot elven og man har ikke oppnådd kontakt med den på en god måte.

Terrassen, Møllestua og Mølla hotell er også en del av dette miljøet, men området mangler den samme helheten, og har mistet kontakten med både elven og byen forøvrig.

Her har man et stort potensiale, og en veldig god mulighet til å formidle den spennende historien som området har hatt, med blant annet:

- Mesnaelva – Grunnlag for byens eksistens og drivkraft for industrien
- Terrassen – Historien fra mølle til uterestaurant til i dag
- Andre – Andre viktige historiske verdier, for eksempel spor etter vannkraftproduksjon.

Det historiske elvemiljøet er tatt godt vare på på oversiden av Lilletorget

Terrassen, Møllestua og Mølla hotell er også en del av dette miljøet, men området mangler en helhet og har mistet noe av kontakten med både byen og elven

IDRETT

IDRETTSBY

Hvordan fremheve Lillehammer som idrettsby i dette området? Kan man som med kulturlivet også få mer av den idrettsaktiviteten som foregår i byen ut i byrommene vil dette være med på å styrke byens identitet som idrettsby, og bidra til å skape mer liv og aktivitet i byen.

For eksempel kan ulike arrangementer ha åpningsseremonier, medaljeutdelinger eller til og med start eller målgang i området.

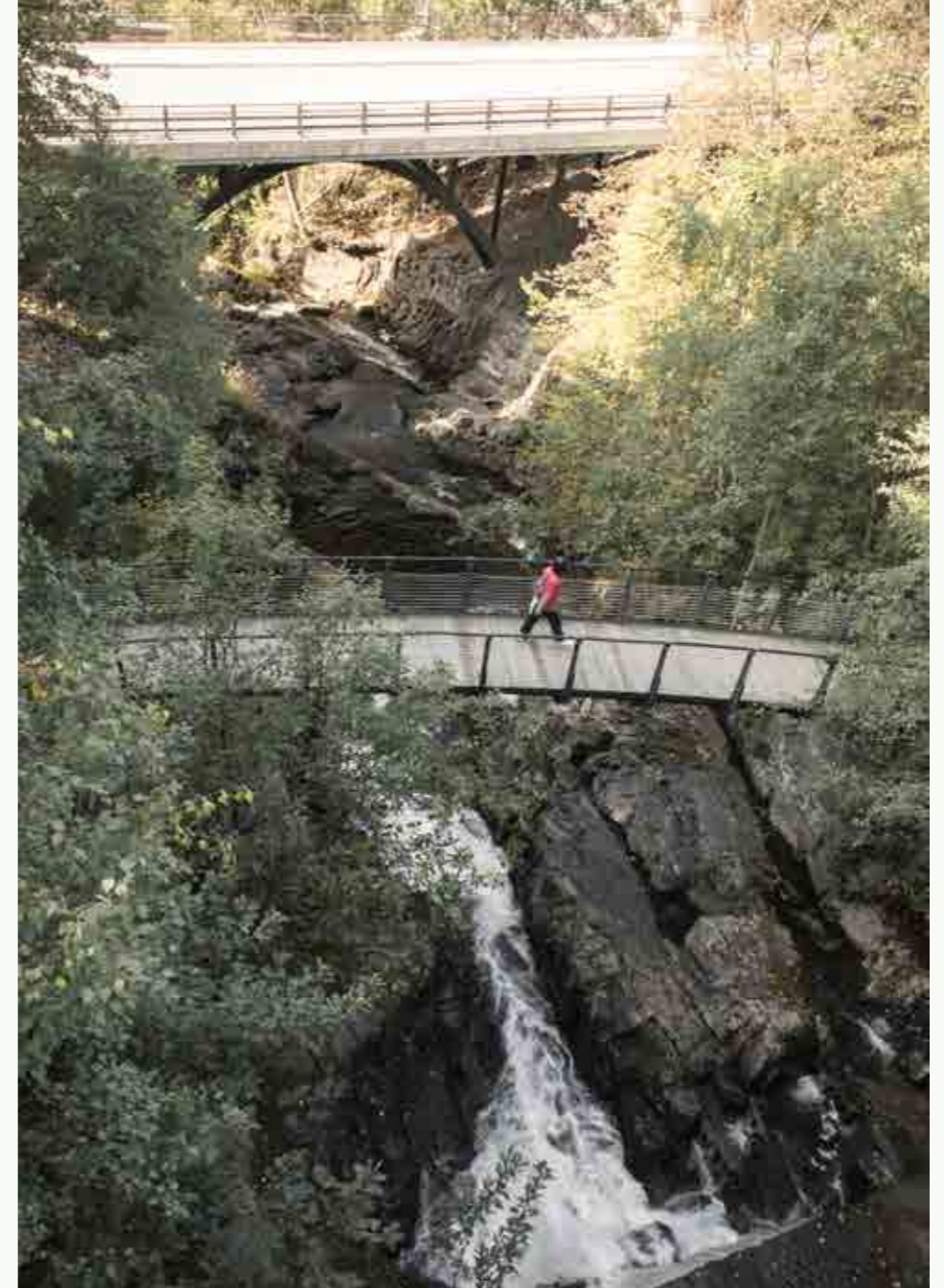
Ungdoms-OL gjorde dette på en veldig vellykket måte. Man har også hatt stor suksess med snowboard og ski på Stortorget, et godt eksempel på arrangementer som fungerer godt i byen.

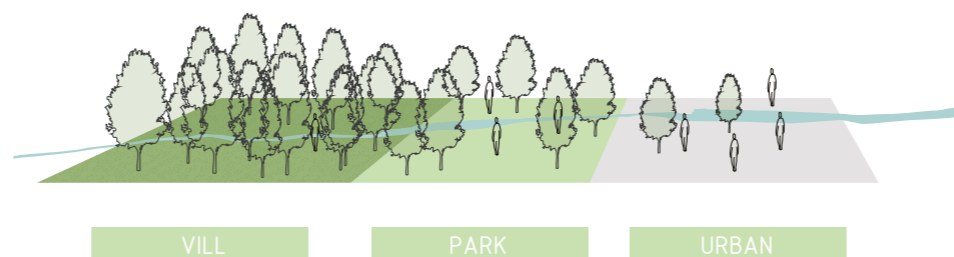
Field Fall Festival på Stortorget
Kilde: Anders Skjærseth / friflyt.no

Bynatur

Muligheten og kvaliteten i å ha et naturområde som strekker seg langt inn i bykjernen er viktig. Folk ønsker at det skal skapes et naturområde som skal være tilgjengelig for alle. I Bruparken og rundt elva spesielt har man et flott og vilt naturområde som med enkelte grep kan gjøres mer attraktivt og tilgjengelig. Opplevelsen av bynatur er flott og viktig, og tilfører sentrumsområdet en helt annen dimensjon.

NATUROPPLEVELSER

Det er ulike muligheter man har for organisering og opplevelser knyttet til natur og det grønne i dette området.

Man kan se for seg tre ulike varianter, en enkel soneinndeling, hvor man går fra urban til park til "vilt". Man kan ha en blanding av forskjellige karakterer spredt rundt for å skape mer variasjon i opplevelsene. Et tredje alternativ er at man har en hovedkarakter, eksempelvis et vilt naturpreg, med mindre innslag av andre karakterer som små overraskelser eller pauser.

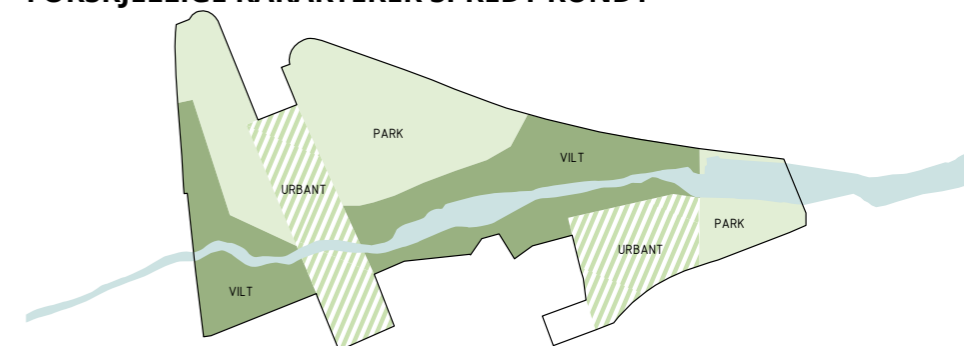
Disse forskjellige typene har ulike fordeler og ulemper, og er tett bundet sammen med hovedstrategien for hele området.

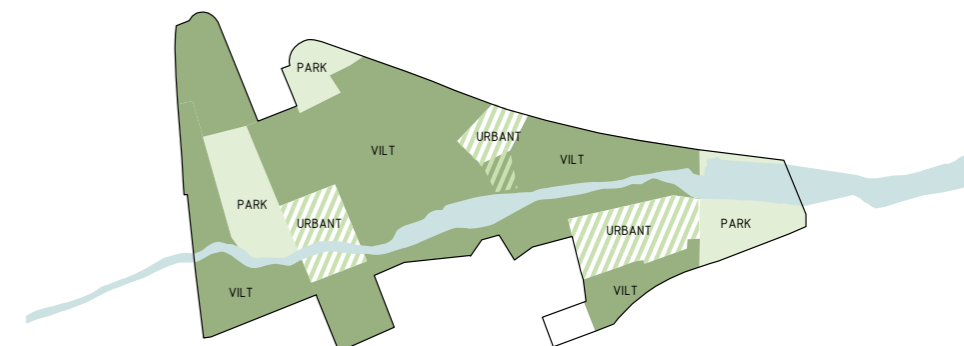
ENKEL SONEINDELING - OVERGANG FRA URBANT TIL PARK TIL VILT

BLANDING - FORSKJELLIGE KARAKTERER SPREDT RUNDT

EN HOVEDKARAKTER - EKSEMPELVIS VILT NATURPREG MED DRYPP AV ULIKE OPPARBEIDELSE PÅ VIKTIGE STEDER

ØKOLOGI

ØKOLOGI I ELVA - MER LIV OG FISK

Liv i elva er viktig når det kommer til økologi. Dette gjelder ikke bare fisk, men også andre dyr og organismer som lever av eller i elva.

Elven renner relativt fort og på fjell gjennom store deler av området, og det er store høydeforskjeller. Dette skaper dårlige forhold for liv, spesielt større dyr som fisk. Terskler, dammer og vannspeil kan bedre situasjonen, og gi bedre forhold for liv i vannet..

TRÆR OG BUSKER FOR FUGLER - FUGLEKASSER

For fugler er situasjonen en annen. Et stort grøntområde som dette er en stor ressurs for fuglelivet i byen. Med en stadig tettere by er derimot også fuglene utfordret. En park som legger til rette for fuglelivet vil være en kvalitet for byen.

BLOMSTERENG/SLÅTTEMARK - BIER

Et annet tiltak for økt økologisk verdi er slåttemark eller blomstereng. I motsetning til "økologiske ørkener" som gressplen, er slåttemark et flott grunnlag for mye liv, og bidrar til å øke det biologiske mangfoldet i området. Spesielt bier nyter godt av slåttemark og blomsterenger. Bier er i dag under sterkt press, og trenger økt tilrettelegging for å kunne opprettholde den viktige pollineringen.

Opprydding og oppgradering

I dag oppleves området som nedslitt og forsømt.

Vedlikehold signaliserer at dette er et sted som er verdt å ta vare på, og verdt å oppholde seg.

Flere viktige tiltak er nevnt i prosessen, som kan gjøre området mer attraktivt og tilgjengelig.

Mange av disse kan gjøres som separate tiltak for gradvis å forbedre situasjonen.

Forbilder

FØR: Elveområde som over lang tid har blitt forstømt
Sanlihe Corridor / Turenscape

Undersiden av en bro trenger ikke å være kjedelig
Ukjent

Hvordan lys kan forandre opplevelser
Dumbo Arts Festival / New York

ETTER: Opprydding og gjenopplivelse av elvekorridoren
Sanlihe Corridor / Turenscape

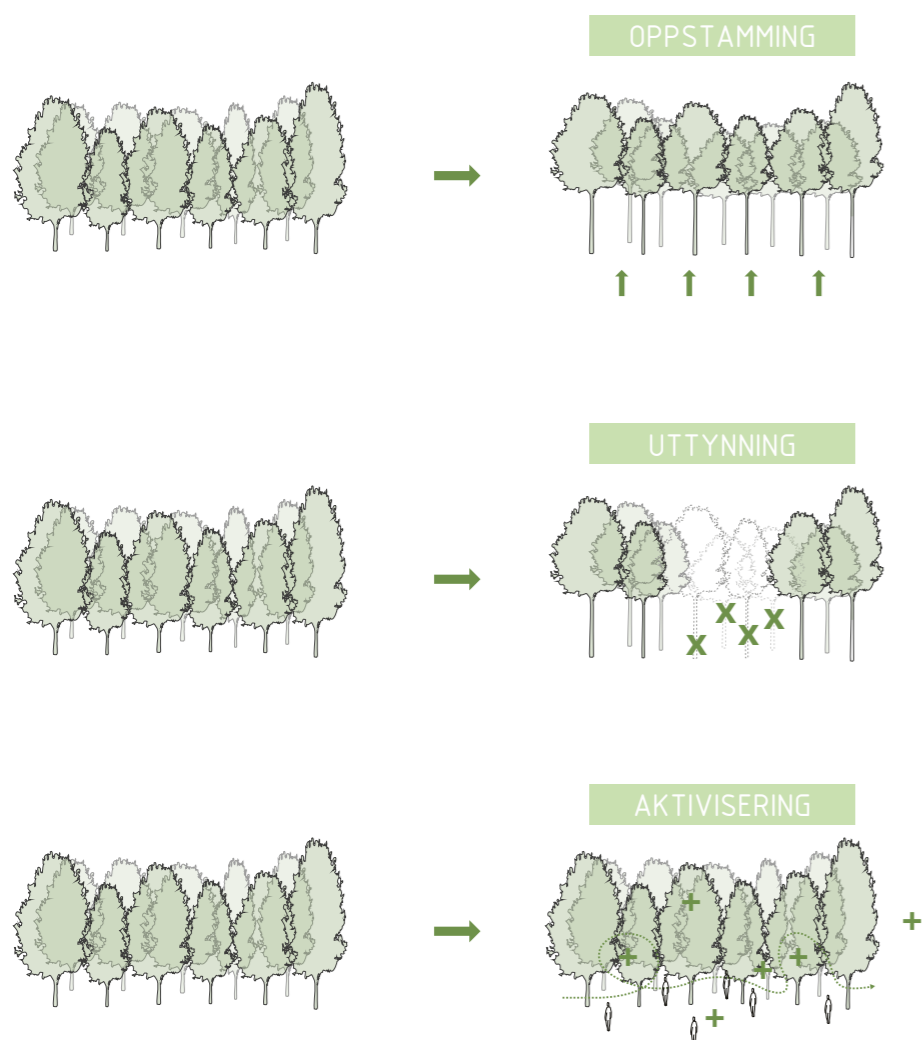
En bro har fått nytt uttrykk med enkle midler
I-5 underpass, Seattle / Sheila Klein

Undersiden av broer kan også brukes til lek og aktivitet
Ghost Train Park, Lima, Peru / Basuramaa

OPPRYDDING

STRATEGIER FOR Å SKAPE MER ÅPENHET

Det har vært viktig for folk å bevare det grønne uttrykket, men allikevel rydde litt slik at det ikke fremstår så overgrodd og rotete som det gjør i dag. Blant annet ønskes det at man klipper og tynner ut trærne slik at man får inn sol og bedre kontakt med resten av området.

Opprydding i busker og overgrodd vegetasjon og etablering av blomstereng for økt attraktivitet på en enkel måte med lavt vedlikehold.

Bedre belysning er nevnt flere ganger, og kan bidra til at folk føler seg tryggere, og utvide bruken gjennom døgnet. Dette er spesielt viktig om vinteren da større deler av dagen er mørk.

Klipping av plen er viktig.

Noen ønsker også å få vekk tagging – evt. kan man fremheve tagging! Grafittkunst er utbredt i Lillehammer med grafittfestival osv. Kanskje kan det brukes positivt i dette området, spesielt under brua, for å gjøre området mer fargerikt og interessant.

God dekning med søppelbøtter er også ønsket for å motvirke forsøpling.

MÅ ÅPNE MOT BYEN RUNDT

Et viktig punkt er å åpne opp mot områdene rundt. Dette gjelder da spesielt i forhold til trærne som mange steder blokkerer og skyggelegger.

Det er flere ulike måter å gjøre dette på. Man kan beholde trærne som er i dag, men stamme de opp, slik at man oppnår større åpenhet på bakkenivå.

Man kan også tynne ut, for å skape utvalgte åpninger i trekkene.

En annen måte å gjøre det på er å skape aktivitet og liv rundt og under trærne, slik at det fremstår som livlig og attraktivt istedenfor stengt og avvisende.

Eksempel på vegetasjon slik den fremstår i dag

Eksempel på blomstereng i skog
Kilde: Nigel Dunnett / Twitter

Tung og tett vegetasjon skaper barrierer

OPPGRADERING

OPPGRADERING AV BRUA

For at området under brua skal oppleves mer positivt og bli et oppholdssted trengs det en oppgradering. Dette kan gjøres på mange måter. I dag er det mørkt, støvete og lite attraktivt under brua.

Allikevel er rommet under brua spennende, og broa danner et tak som gjør at det vil være komfortabelt å oppholde seg her også på regnværsdager.

En oppgradering med for eksempel lys, nye overflater, maling osv., vil kunne gjøre dette området langt mer attraktivt, og være en god ramme rundt et potensielt amfi, eller aktiviteter som lek og klatring.

OPPGRADERING AV TILGANG OG OPPLEVELSE

Selv om området fremstår overgrodd og avstengt i dag kan man løse dette på andre måter enn å rydde i vegetasjonen. I dag er det lite som minner om tilrettelegging for ferdsel og opphold, og man får inntrykk av at naturen har "tatt over". Dette blir gjerne for "vilt" for mange, da vi mennesker foretrekker natur som er litt mer temmet.

Med enkle grep som tilrettelegging for en gangvei og steder å oppholde seg kan den samme grøntkarakteren fremstå flott og attraktiv, gjennom å gi følelsen av at dette er sted å være og ferdes.

Eksempel på oppgradering ved tilførsel av element istedenfor opprydding
Schöneberger Südgelände Park / Group Odious. Kilde: landezine.com

E. Anbefalinger

Det avsluttende kapittelet oppsummerer viktige prinsipper og anbefalinger, og peker ut en retning for det videre arbeidet.

Hovedfunnene er organisert i to deler; *grunnleggende prinsipper og viktige suksesskriterier*.

De grunnleggende prinsippene er de prinsippene for videre utvikling av området som gjennom arbeidet med rapporten har vist seg å være viktigst og ha størst potensial, både basert på analysen og ønskene som er kommet frem gjennom prosessen. Dette er de viktigste kriteriene vi mener bør ligge til grunn i det videre arbeidet med Terrassen og Bruparken. Prinsippene gir en retning for hva slags type område dette bør være, og hvilken funksjon det skal ha i byen.

Suksesskriteriene er mer detaljerte prinsipper for viktige fokusområder i utforminga av området. Disse er basert på de grunnleggende prinsippene, og er en utdypning og spesifisering av viktige elementer som har skilt seg ut i prosessen, og som vi mener må til for å oppnå et godt resultat.

I **del to** av anbefalingene utforsker vi *tre mulige retninger* en utvikling av området kan ta, basert på hovedfunnene. Dette er eksempler på hvordan ulikt fokus kan gi forskjellige resultater basert på samme utgangspunkt. Her kommer vi til slutt med en anbefaling for hvilket scenario som bør ligge som grunnlag for fokus i det videre arbeidet.

I **del tre** kommer en anbefaling for det videre arbeidet som et innspill til hvordan man kan sikre en god prosess fremover. I tillegg listes det opp forslag til strakstiltak som kan gjennomføres om det ønskes å aktivisere området midlertidig i påvente av den videre prosessen. Det anbefales at strakstiltak gjennomføres som en del av den videre prosessen med prosjektet.

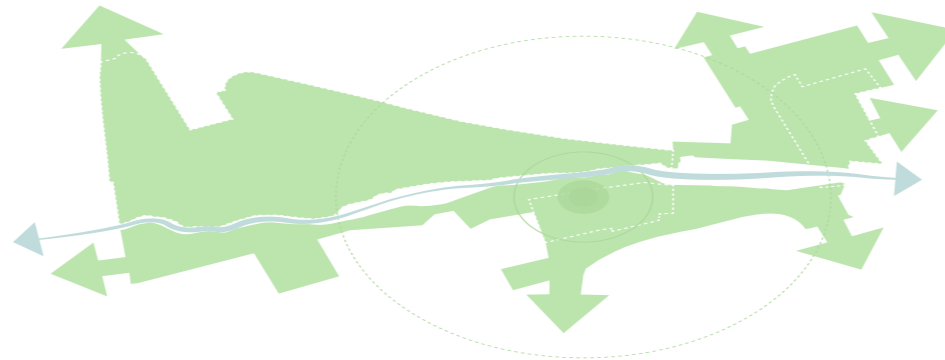
Hovedfunn

GRUNNLEGGENDE PRINSIPPER FOR
OMRÅDETS FUNKSJON I BYEN

Hva skal området være i byen, og hvilken funksjon skal det ha?

DET ANBEFALES AT OMRÅDET UTVIKLES TIL Å BLI

122

EN BYALLMENNING

Området strekker seg inn i hjertet av sentrum og bidrar med naturkvaliteter man ofte ikke finner i bykjerner. Selv om området er lite brukt og fungerer som en barriere i dag, er potensialet stort.

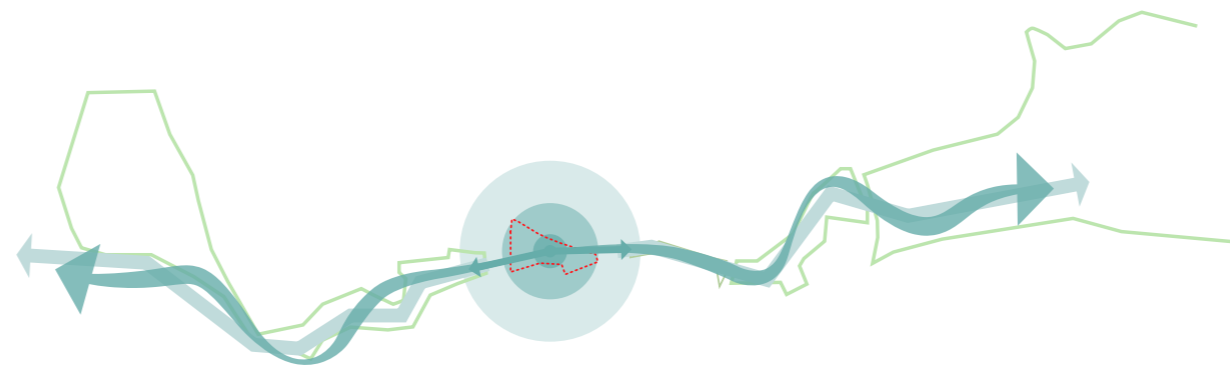
Vår anbefaling er å jobbe for at Terrassen og Bruparken danner grunnlaget for en allmenning som strekker seg langs Mesnaelva fra Lilletorget og Storgata, ned til jernbanen - en blå-grønn kile inn i bykjernen.

Et byrom som strekker seg langs elven fra Mesnasenteret og Elvegata gjennom Lilletorget og videre ned i Terrassen og Bruparken vil virkelig kunne bli byens tyngdepunkt og viktigste offentlige rom. Her vil man kunne få et område med varierte opplevelser fra by og handel til natur, kultur og historie med elva i fokus.

Det anbefales å fokusere på naturkvalitetene i området og utnytte potensialet som et urbant by- og rekreasjonsrom som kan binde sammen ulike deler av sentrum og nye utbyggingsområder.

Som et komplementerende tilbud til Gågatas mer urbane atmosfære kan området bidra til å løfte frem Lillehammers natur- og idrettsidentitet, og danne grunnlaget for en økning i variasjon, attraktivitet og aktivitet i sentrumsområdet. Det bør legges til grunn at området skal være åpent og tilgjengelig for alle, og være et fellesrom for hele byen.

DET ANBEFALES AT OMRÅDET UTVIKLES TIL Å BLI

STARTEN PÅ EN ELVEPARK

Elvekorridoren rundt Mesna også utenfor dette prosjektets grenser er viktig å ta i betraktning. Terrassen og Bruparken kan - og bør - være første steg på veien mot en sammenhengende elvepark fra marka til Mjøsa. Mesnaelva gjennom bykjernen er i dag bortgjemt og lite brukt, men har et stort potensiale og med flotte naturkvaliteter og en viktig kulturhistorisk verdi.

Som en begynnelse i å foredle potensialet som ligger i elvekorridoren bør Terrassen og Bruparken anses som første steg på veien mot en sammenhengende elvepark - fra Marka gjennom sentrum og ned til Mjøsa - en forlengelse av «byallmenningen» i begge retninger for å knyte sammen ikke bare sentrum, men hele byen.

Mesnaelva og den sentrale plasseringa er dette området to største styrker og potensialer. Det blir viktig å fokusere videre utvikling på å styrke sammenhengene langs elva og mot byen for øvrig, slik at området utnytter det fulle potensialet som et strategisk punkt langs elven, midt i sentrum. Her kan man både åpne for nye opplevelser av elven, gjenoppfinne byens forhold til den, og inspirere til videre utforskning av elven andre steder langs korridoren. Herfra kan man gi informasjon og oppfordre til videre oppdagelse av elvekorridoren, slik den fremstår i dag, hva slags kvaliteter man finner, og historien - hva den har betydd for byen og dens utvikling.

VIKTIGE SUKSESSKRITERIER
FOR Å OPPNÅ OMRÅDETS POTENSIALE

Hva må til for at området skal oppnå det potensialet den har som byallmenning og starten på en elvepark, og hvilke ting må man fokusere på?

ELVA

TILGJENGELIGHET

PORTAL TIL
ELVEKORRIDOREN

INTEGRASJON MED
BYEN RUNDT

IKKE BYGG NED

FREMHEV STEDETS
HISTORIE

FORSTERK BYENS
IDENTITET

SKAP AKTIVITET

ELVA

Man må gjøre nødvendige inngrep for å fremheve elven i byen, øke økologiske og estetiske verdier og skape flere bruksmuligheter

Vann i by er et suksesskriterie i seg selv, og Mesnaelva er en unik ressurs for byen. Elva må frem i bybildet, byens liv må knyttes nærmere sammen med elva, og folk må få mulighet til å oppleve den.

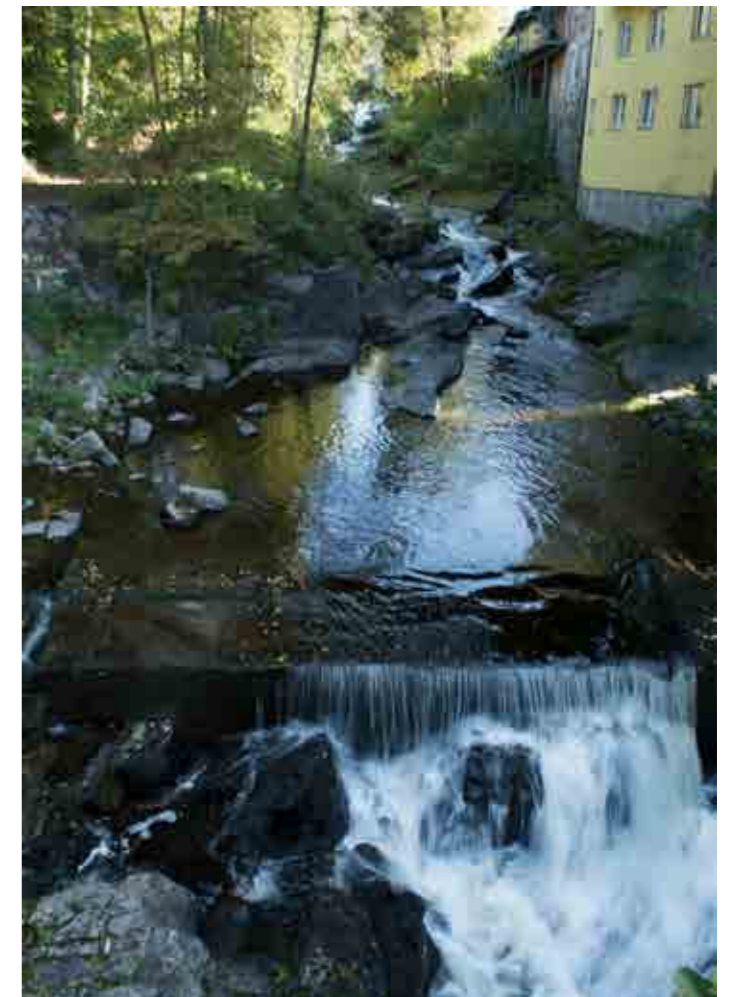
Elva er den største kvaliteten i prosjektområdet, samtidig som den ikke fremstår like flott som den gjorde i glansdagene. Topografien gjør også at den er vanskelig å nå og bruke. Det er altså store potensialer i elven, men også utfordringer.

Dette stiller store krav til hvordan man behandler elven. Det første man må gjøre er å skape bedre fysiske og visuelle forbindelser til elven. Det anbefales at man gjør noen presise inngrep i elven. Disse må være nøye gjennomtenkt for å oppnå størst mulig effekt samtidige som inngrepene ikke må kjennes fremmede eller unaturlige for brukerne.

For å fremheve elven i bybildet anbefales å se på forholdet mellom vannspeilet over fossen og områdene rundt, spesielt overgangene fra Lilletorget, Storgata/Elvegata og Terrassen. Dette har potensiale til å gi nye kvaliteter til Lilletorget/Storgata og samtidig fremheve elven i byen. Et amfi mot vannet kan være et godt tiltak som både åpner opp og gir god tilgjengelighet.

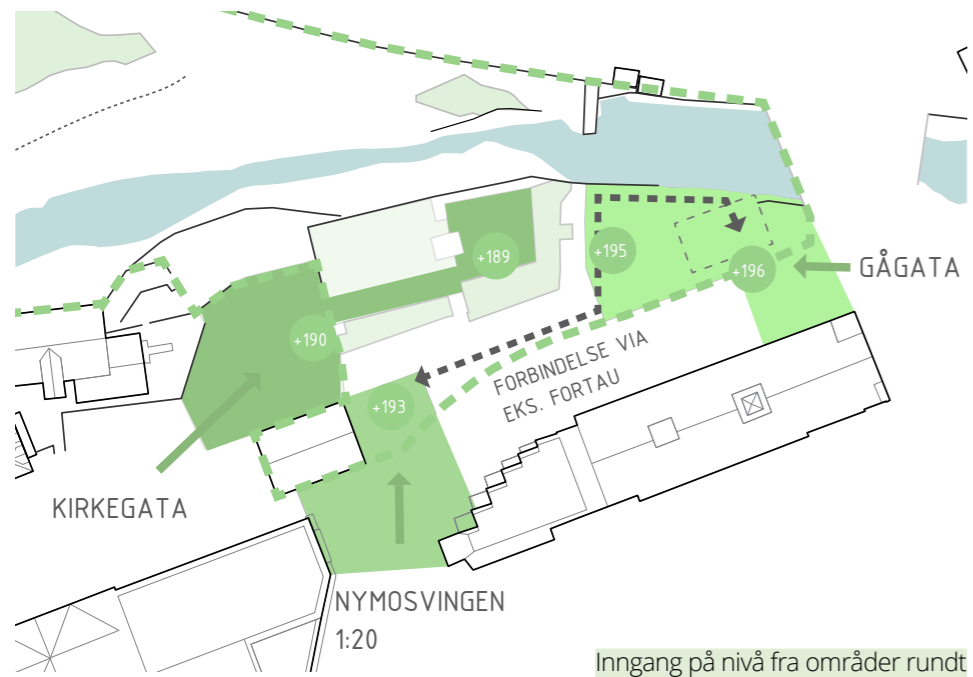
For å øke elvens bruksverdi anser vi området under Kirkegatebrua for å ha stort potensial. Her er det et litt flatere parti av elven og allerede en liten terskel, og det er store muligheter for å utvikle denne delen av elven videre, for eksempel med en økning i vannstanden.

Kommunen bør i tillegg jobbe for høyere minstevannføring i neste konsesjonsrunde for regulering av Mesnavassdraget. En eventuell økning i vannføringen må tas hensyn til i det videre arbeidet med prosjektet.

TILGJENGELIGHET

Tilkomst er grunnleggende for områdets bruk, og en flott utformet gangsti kan bli et strukturerende, multifunksjonelt, identitetsskapende hovedelement som binder området sammen, både internt og mot omgivelsene. OBS! En god tilkomststrategi vil muligens være det mest krevende elementet i prosessen, og blir viktig for resultatet.

Inngang på nivå fra områder rundt

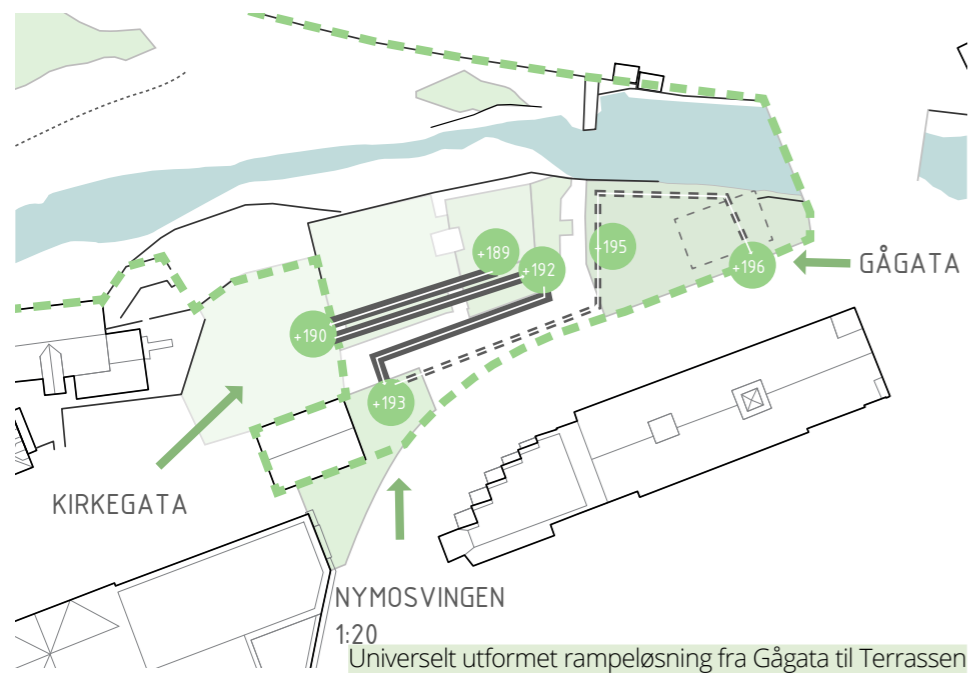
I dag er deler av området avstengt, men også resten av området er lite tilgjengelig. Det er et ønske om bruk og en bevissthet på kvalitetene i området. Viktigheten av å skape bedre forbindelser til og innad i området er opplagt, men også det som er aller viktigst for bruk. Viktigheten av gode forbindelser som er nøye planlagt og som legger til rette for enkel oppdagelse og tilkomst kan derfor ikke understrekes nok.

Forbindelsene mellom Lilletorget og Gågata, Terrassen og resten av området må vektlegges. Tettheten av aktivitet er størst i Gågata, med et stort potensiale i Lilletorget. En god overgang fra denne urbane delen av en fremtidig allmenning og ned i elverommet må sikres, slik at man får en enkel og god tilkomst fra der folk flest oppholder seg.

Universell tilgjengelighet bør ivaretas i størst mulig grad i området, slik at alle byens innbyggere får mulighet til å delta. Dette er svært utfordrende med tomtens topografi. En rampeløsning vil medføre lange rampekonstruksjoner. Et alternativ er at man kommer inn på nivå fra områdene rundt, med omveier for de som ikke kan bevege seg i trapper. Valg av strategi og måten dette utføres på er derfor ekstremt viktig for resultatet.

Sammen med områdets strategiske potensial som starten på en elvepark legger dette grunnlaget for at en gangforbindelse vil være en viktig, og krevende del av opparbeidelsen. Denne bør bli et definerende, strukturerende hovedelement i området. Dette stiller store krav til utførelsen, og den må være nøye gjennomtenkt og av høy kvalitet.

Som et multifunksjonelt element vil den kunne få høy bruksverdi. For eksempel kan utkikkspunkter og oppholdsområder bli en del av denne strukturen som det også er nærliggende å plassere funksjoner som servering, lek, informasjon osv. inntil.

Universelt utformet rampeløsning fra Gågata til Terrassen

IKKE BYGG NED

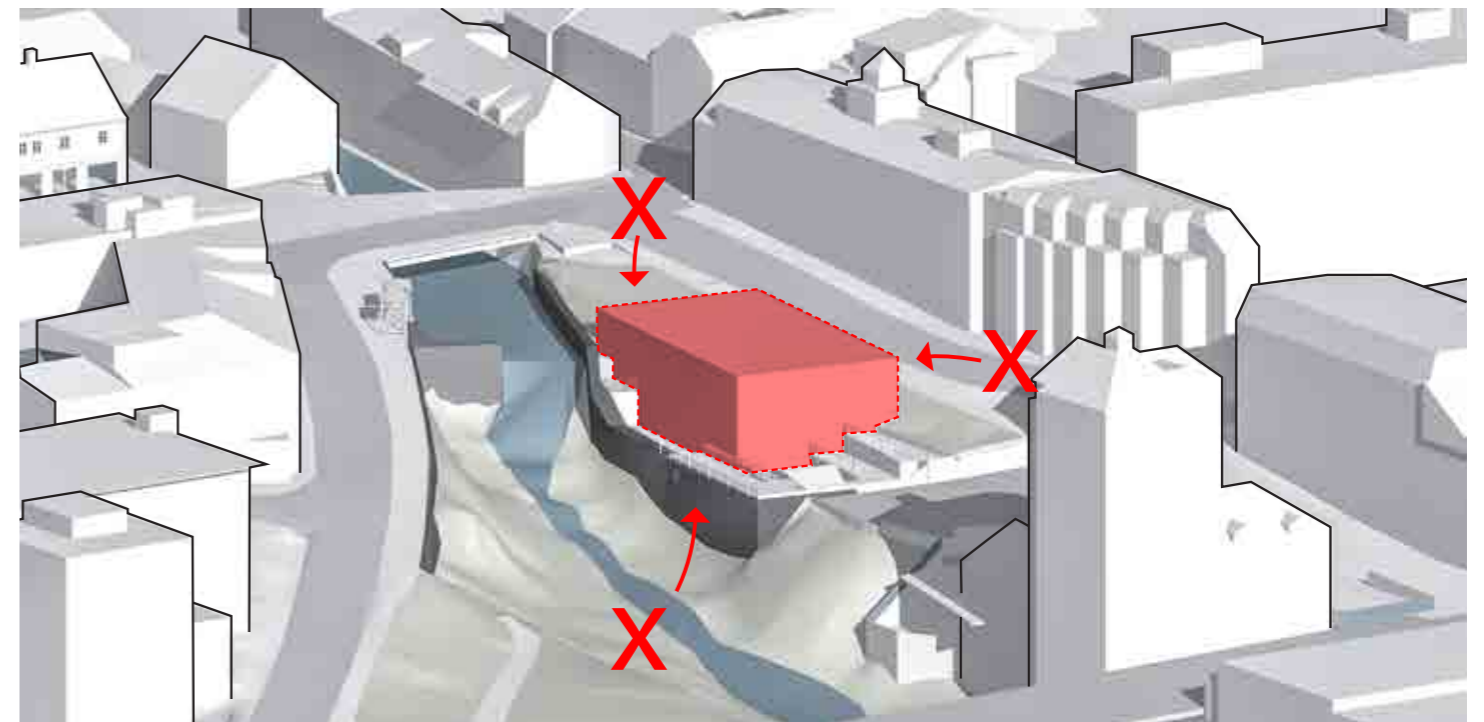
128

Det er viktig å bevare det som finns av åpenhet til området rundt av hensyn til forbindelser, bruk og tilgjengelighet. Nye bygg i prosjektområdet frarådes, og bebyggelse inntil elvekorridoren må ikke forringe tilgjengelighet, siktlinjer og solforhold.

Områdets åpenhet og tilgjengelighet til byen rundt er grunnleggende for dets suksess. I arbeidet med rapporten har vi registrert et sterkt ønske i befolkningen om å bevare dette som et åpent friområde som er tilgjengelig for alle. Det har vært flere planer for utbygging i området, spesielt i Terrassen. Utbygging både i og inntil området reduserer kontakten med byen, gir færre mulige forbindelser og skaper flere barrierer i et område som allerede er preget av blokkerte forbindelser.

Det anbefales derfor at det ikke oppføres nye bygg i Terrassen eller Bruparken. Eventuell bebyggelse bør reduseres til det absolutt nødvendige, og bør kun oppføres i form mindre, lette paviljonger for å huse funksjoner som servering, toalett o.l. Ny bebyggelse inntil elvekorridoren må ta hensyn til målsetningen om en sammenhengende elvepark. Bebyggelse inntil Bruparken og Terrassen må ikke forringe tilgjengelighet, siktlinjer og solforhold.

Gjenbruk av tilliggende bygningsmasse bør være førsteprioritet. For eksempel anbefales det at Møllestua aktiviseres som en del av den fremtidige parken. Det anbefales at man ser på hvordan andre bygg rundt området også kan bidra positivt.

SKAP AKTIVITET

Det må skapes grunnlag for liv og aktivitet gjennom døgnet og året. Et fleksibelt arrangementsområde med amfi og scenemuligheter vil bidra til å øke aktiviteten i området og i sentrum. Kommersielle tilbud som f.eks kafé og servering er også ønskelig.

Eksempel på hvordan et amfi under brua kan se ut

For at området skal få en best mulig utnyttelse og bruk trenger man funksjoner og tilbud som tiltrekker folk.

Et arrangementsområde vil kunne bidra til liv og aktivitet i området, og dra flere folk til sentrum, også utenfor de periodene det vanligvis er mye folk der. Det vil kunne skapes en storstue i byen som kan legge til rette for nye forhold mellom kulturlivet, de forskjellige arrangementene i byen, og det offentlige rommet og flytte noe av den aktiviteten som vanligvis foregår inne, ut i byen. Dette området er ikke det mest praktiske ifht. alt av infrastruktur et arrangement krever. En løsning på de kravene som må oppfylles er viktig i det videre arbeidet.

Et serveringssted, f.eks en kafé vil være et godt tilbud i dette området. Som diskutert tidligere vil et bygg være uheldig for området. Gjenbruk av eksisterende bygg i Møllestua anbefales, med en god integrering mot Terrassen. En paviljong i parken er også et alternativ. En plassering i hjørnet av «Trekantparken» mot Kirkegata/Brubakken vil eksempelvis både bidra til å skape liv lenger ned i parken og skjerme mot trafikken samtidig som du kan få et solrikt serveringsområde på sørsiden.

PORTAL TIL ELVE- KORRIDOREN OG PARKEN

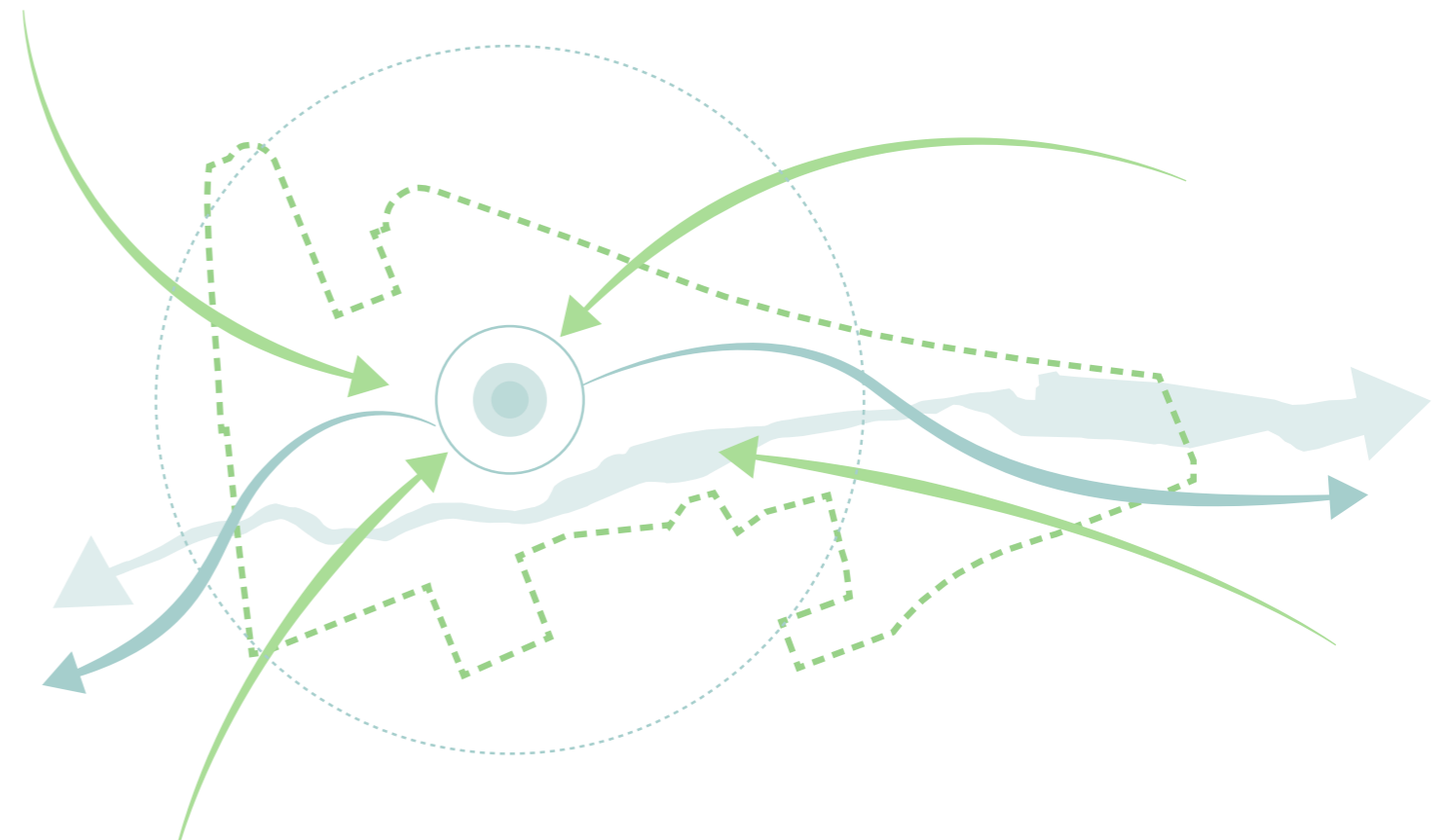
Framhev området som en portal til elvekorridoren og starten på en elvepark, gjennom både forbindelser, informasjon og identitetsskapende elementer.

Terrassen og Bruparken har et stort potensial som første steg i en sammenhengende elvepark langs Mesna. Prosessen for å skape en slik elvepark vil ta lang tid, og en slik parkkorridor vil kanskje aldri bli helt sammenhengende, i hvert fall ikke fysisk. Om dette området skal fungere som et startskudd og en generator for en videre utvikling av en elvepark er det viktig å etablere parken som en idé.

Det bør derfor legges til rette for at Terrassen og Bruparken fungerer som en portal til elvekorridoren og –parken. Dette bør gjøres på flere måter. Først og fremst en fysiske forbindelse gjennom området som forbinder elvekorridoren fra Sorgendal gjennom Terrassen og Bruparken, opp til Lilletorget og videre oppover, vil legge til rette for en sammenheng langs elven gjennom sentrum. Denne sammenfaller godt med og bør være en del av en gangsti som anbefales under punktet «Tilgjengelighet».

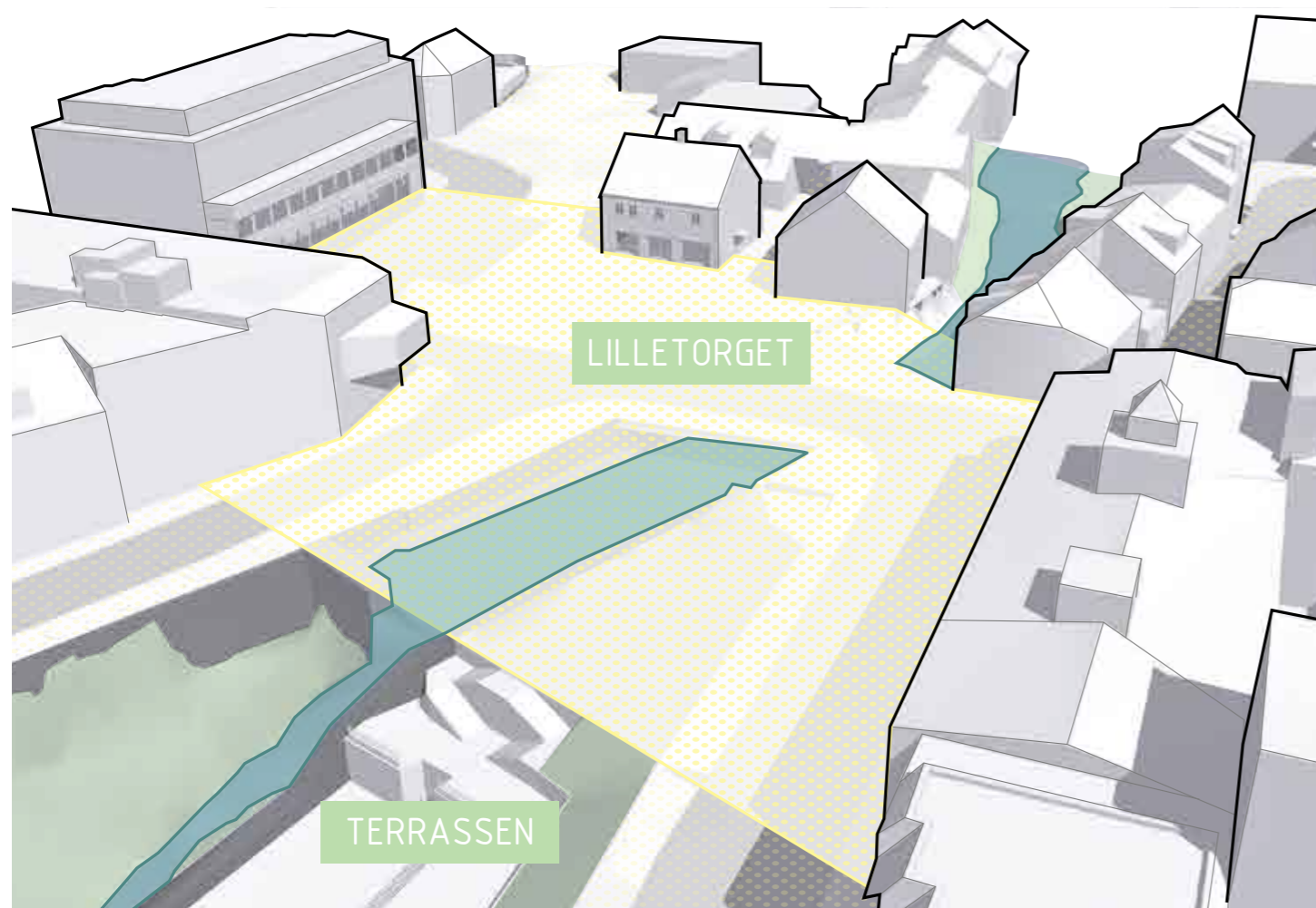
I tillegg har man de visuelle og mentale elementene. Elveparken vil lenge være fragmentert og vanskelig å få øye på. Derfor er det viktig å skape en opplevelse av helhet og informasjon om elveparken gjennom kart, skilting og informasjon. Det kan også ta form som belysning og møbleringselementer som går igjen i hele elveparken.

Det foreslås å se på mulighetene for å utarbeide et konsept og identitet for en elvepark, som kan signalisere at den kommer, hvor den vil være, hva man kan nå i dag, og som kan være grunnlaget for skilting, møblering og informasjon. Dette kan også danne grunnlag for mindre installasjoner langs elven, som første steg på opparbeidelse av andre områder.

INTEGRASJON MED BYEN RUNDT

Skape gode overganger mot omgivelsene. Spesielt Elvegata/Nymosvingen og Brubakken er viktige, og det bør undersøkes hvorvidt de kan innlemmes som en del av parken/byrommet, f.eks gjennom å stenge for gjennomkjøring.

Området er i dag omkranset av enten bilveier, parkeringsplasser og/eller store høydeforskjeller. Dette skaper mange barrierer og få forbindelser til områdene rundt. Selv om området ligger midt i byen er det ingen som bruker det.

For å oppnå målet om en byallmenning som binder sammen og aktiviserer områdene rundt og sentrum for øvrig er det viktig å fokusere på best mulig integrasjon med konteksten. Ved å skape flest mulig forbindelser og sammenhenger inn i parken vil parken og konteksten kunne spille på hverandre og gjøre hverandre sterkere.

Elvegata/Nymosvingen og Brubakken er grensene til prosjektområdet på hver sin langsida. Veger skaper ofte grenser mellom to områder, og med høydeforskjeller i tillegg blir den oppfattede avstanden stor. Det kan derfor ha en stor effekt for integrasjonen og forbindelsen til området rundt om man foretar endringer i disse gatene.

Om man stenger Elvegata for biltrafikk har man allerede utvidet Terrassen-området helt bort til Victoria hotell. Da får man mye mer plass både for å legge til rette for liv og opphold og forbindelser. På sikt kan også hotellets fasade aktiviseres, og bidra positivt inn mot parken.

Tilsvarende situasjon har man rundt Møllstua og Mølla hotell, hvor parkeringsområder kan omprioriteres og bli del av en parkakse som strekker seg fra Gågata ned til Mølla hotell og utnytter det gamle bygningsmiljøet langs elva på en positiv måte.

På andre siden har man Brubakken som brukes lite til kjøring i dag, men sammen med muren ned mot elva skaper den en lang avstand fra parken til fasadene på motsatt side av gaten. Her har man også gode muligheter for å legge bedre til rette for aktivitet, opphold og forbindelser, og utnytte aktiviteten i gata inn mot parken.

FREMHEV STEDETS HISTORIE

132

Området har en viktig del i Lillehammers historie. Både Terrassen og det historiske miljøet langs elven må få en sentral posisjon i det i den nye parken.

Rett der hvor hovedveien krysser Mesnaelva på vei til Trondheim, midt i Lillehammers tradisjonelle industriområde, med elven som ga kraft til det hele, og Terrassens lange historie som byens mest populære utested – det er mye historie i dette området.

Det er viktig å ta vare på historien i området og fremheve det i den nye parken for å videreføre en viktig del av Lillehammers identitet som ikke har fått så mye oppmerksomhet de siste årene, nemlig Lillehammer som elveby. Her er det tradisjonelle industri- og bygningsmiljøet rundt elven viktig, men Terrassen er også et eksempel på en by med et annet forhold til sin elv enn det man ser i dag.

Derfor bør dette være noe som får en sentral plassering i området, for å signalisere forholdet byen har hatt til elven tidligere, og for å gjenoppfinne byen som elveby i fremtiden.

Selve Terrassen er sterkt skadet og dyrt å rehabilitere. Det er også vanskelig å legge til rette for god tilgjengelighet samtidig som Terrassen bevares slik den er. Terrassen bør innarbeides så langt det lar seg gjøre i den nye utformingen av parken, men hensynet til utviklingen av resten av området anbefales å komme først. Tilgjengelighet og bruk bør derfor prioriteres over bevaring/restaurering utover grunnmuren til den gamle mølla.

FORSTERK BYENS IDENTITET

Lillehammer er en kunst- og kultur-, idretts- og friluftsbym. Det er ikke alltid dette vises i bybildet. Det bør legges til rette for at byens mange identiteter kan komme sammen i det offentlige rom, og styrke bylivet gjennom f.eks. kunstutstillinger, musikkforestillinger og idrettsarrangementer.

Ski- og brettshow i Terrassen
Kilde: Erik Børresen / GD

Lillehammer er rik på arrangementer, kulturliv og foreningsliv. Mye av denne aktiviteten foregår innendørs eller utenfor sentrum, og har ikke stor påvirkning på byliv eller dagliglivet til majoriteten av innbyggerne.

Gjennom å utnytte dette området og eventuelle arrangementsfasiliteter, paviljonger o.l. til å flytte noe av denne aktiviteten ut i bybildet vil det kunne bidra til å øke bylivet i sentrum, og skape aktivitet til forskjellige tider av døgnet og året enn det som er vanlig.

For eksempel er det mulig å ha konserter og kunstutstillinger eller deler av idrettsarrangementer i området. Dette har vi allerede sett flere gode eksempler på, som bør videreutvikles. Å legge til rette for dette i det videre arbeidet med området blir derfor viktig, for å skape gode vilkår for disse arrangementene og aktivitetene.

Scenarier

TESTING AV ULIKE RETNINGER

For å belyse de ulike potensialene og mulighetene, og forskjellige måter man kan utvikle parken på, er det blitt utarbeidet tre forskjellige scenarier.

Scenariene er utformet med klare mål og tema, og er ment som et diskusjonsgrunnlag for videre prioriteringer. De fungerer som eksempler på hvilke typer potensiale som ligger i området, og hvordan planer for området vil få vidt forskjellig karakter basert på hva som vil være hovedfokuset i den endelige utformingen.

Hvert av de tre scenariene har et hovedtema og en konfigurasjon relatert til disse.

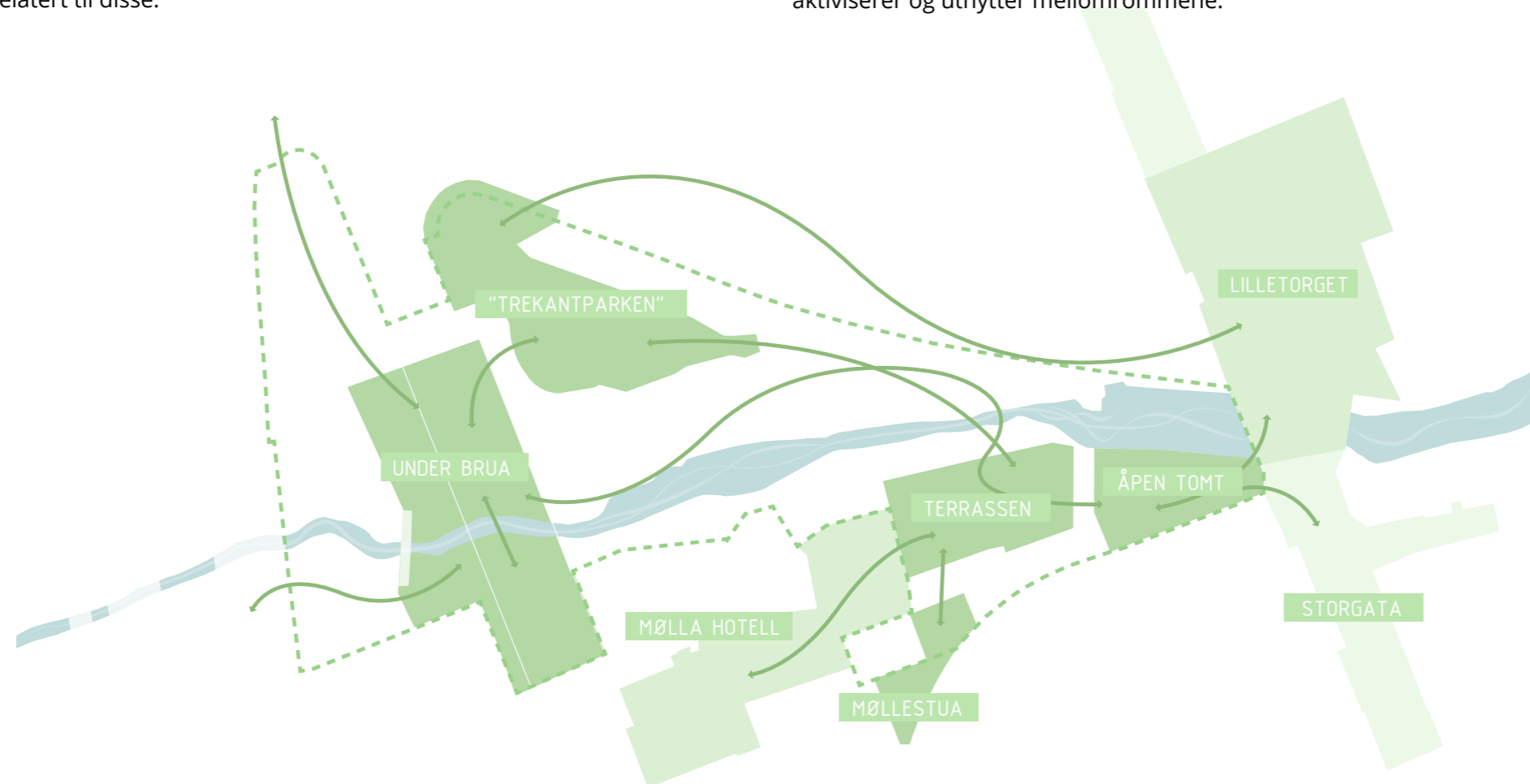
"Elveallmenningen" fokuserer på elven og landskapsopplevelsen, og beholder mye av det som er der i dag, med økt tilgang og tilrettelegging.

"Aktivitetsallmenningen" ser på hvordan man kan skape et aktivitetssentrum i byen, med ulike leke- og idrettsfunksjoner som spiller sammen med og aktiviserer elvekorridoren.

"Sentrumsallmenningen" undersøker hvordan man kan skape et mer integrert byrom med Gågata, Lilletorget og byen rundt. Her skapes det en mer urban park, hvor fokuset er å øke byliv i relasjon til elven.

Scenariene baserer seg på en organisering av området gjennom tre prinsipper - flater, forbindelser og vann.

Man har en rekke eksisterende flater som ikke er forbundet med hverandre. Mesnaelva renner igjennom området litt for seg selv, og er ikke forbundet med mye av det andre som skjer. Forbindelsene er tiltak som binder sammen de forskjellige flatene og elven med hverandre, og aktiviserer og utnytter mellomrommene.

Flater, vann og forbindelser som forståelse av området og problemstillingene som ligger der.

SCENARIO 1: ELVEALLEMNINGEN

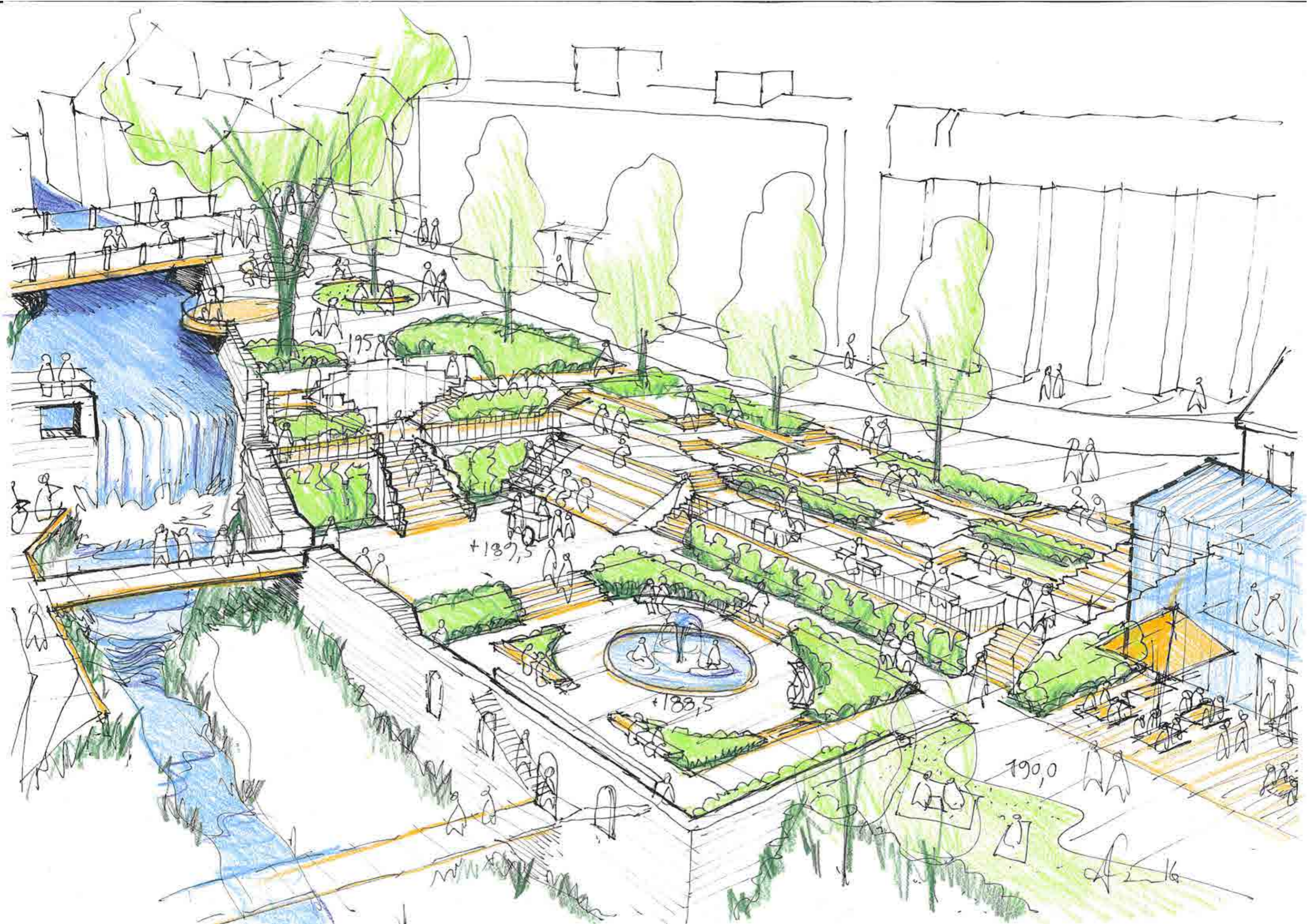

ELVEALLMENNINGEN - FOKUS PÅ ELVEN, NATUROPPLEVELSER OG PUSTEROM I BYEN

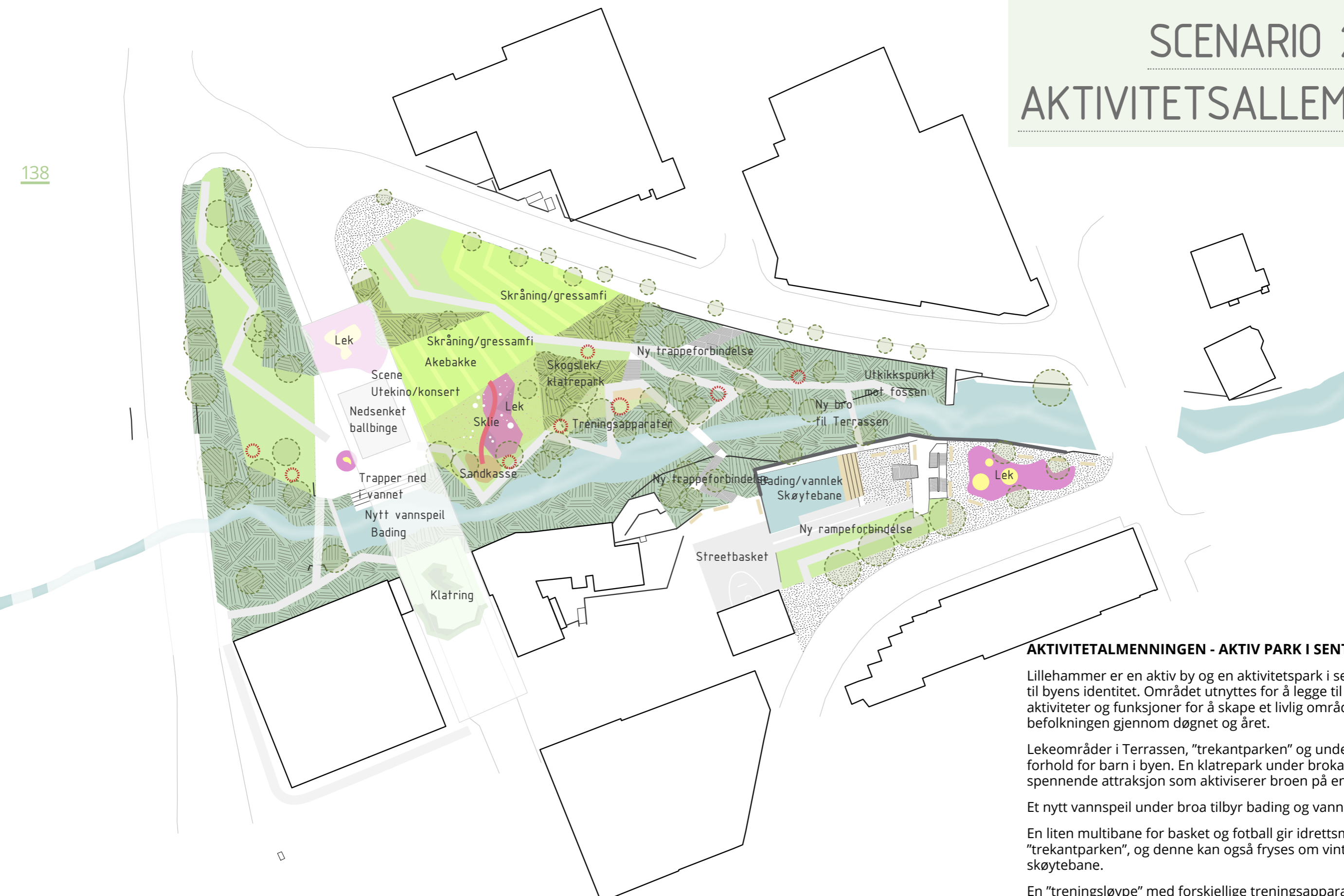
Med inspirasjon fra turistvegprosjektene blir hovedelementet i dette scenarioet en universelt utformet, spennende gangvei som både forbinder de ulike stedene i området med hverandre, og åpner opp for flotte utkikkspunkter og opplevelser av Terrassen, fossen, elven forøvrig og de flotte, grønne kvalitetene som ligger i elvekorridoren.

Her vil området preges av en litt "vill" fremtoning, hvor man fokuserer opparbeidingen på i viktige punkter, slik som Terrassen og området under brua.

Her vil man åpne opp en slags "vill" elvekorridor langt inn i sentrum, og få en sterk kontrast mellom byen og elvekorridoren.

SCENARIO 2: AKTIVITETSALLEMNINGEN

AKTIVITETALMENNINGEN - AKTIV PARK I SENTRUM

Lillehammer er en aktiv by og en aktivitetspark i sentrum vil passe godt til byens identitet. Området utnyttes for å legge til rette for mange ulike aktiviteter og funksjoner for å skape et livlig område med tilbud for hele befolkningen gjennom døgnet og året.

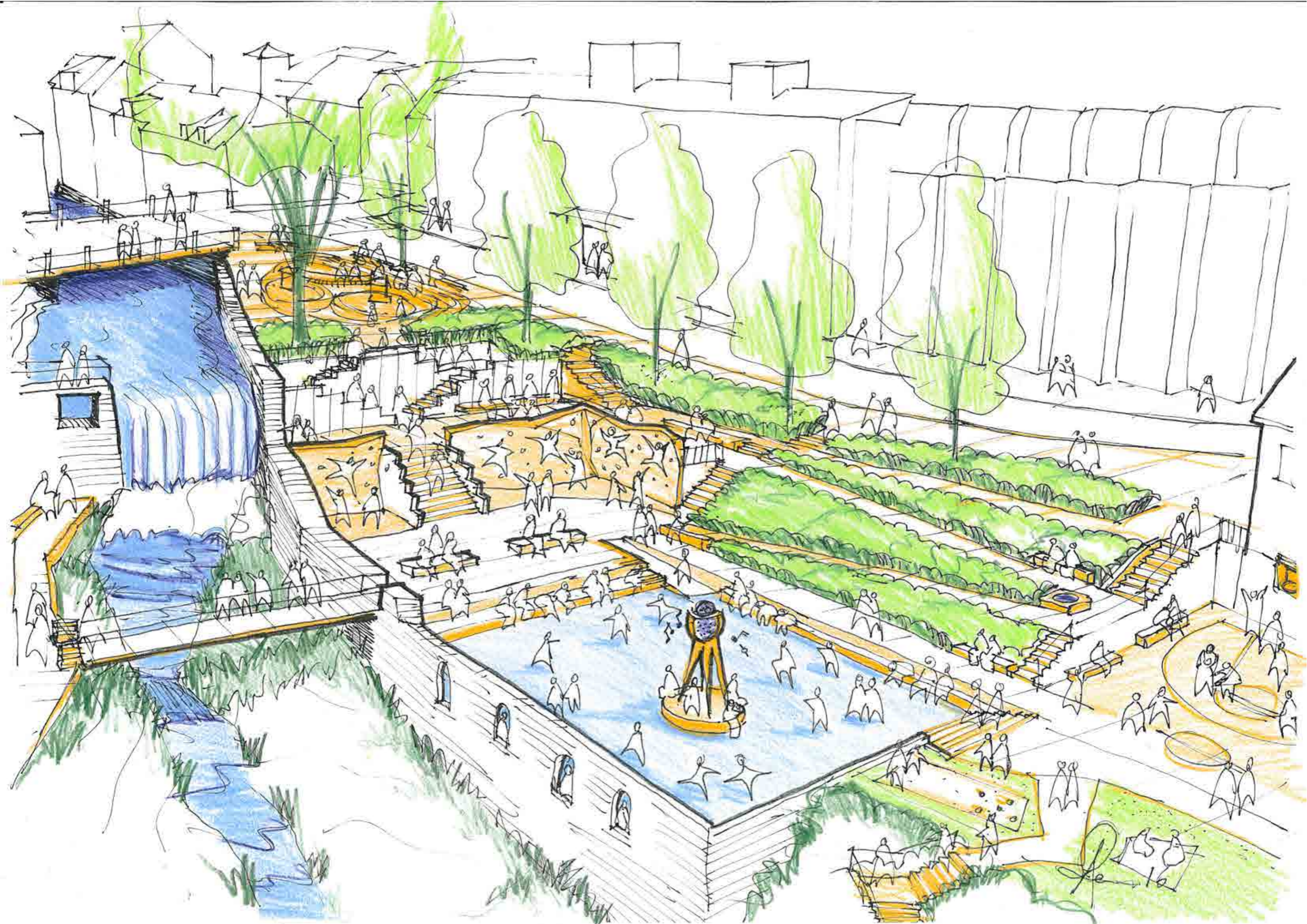
Lekeområder i Terrassen, "trekantparken" og under broa gir gode forhold for barn i byen. En klatrepark under brokarene vil bli en spennende attraksjon som aktiviserer broen på en helt ny måte.

Et nytt vannspeil under broa tilbyr bading og vannlek.

En liten multibane for basket og fotball gir idrettsmuligheter i "trekantparken", og denne kan også frysas om vinteren for å lage en skøytebane.

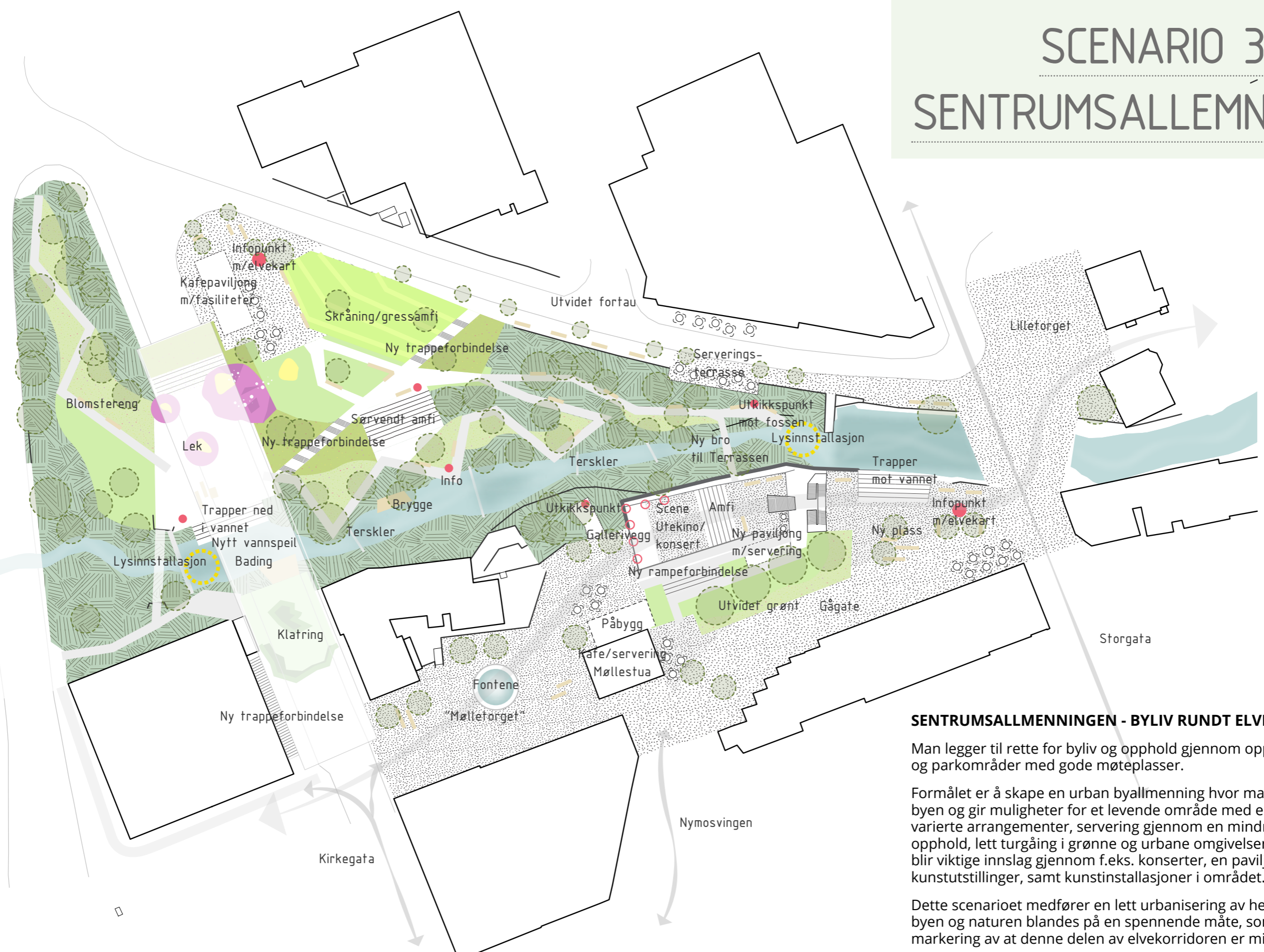
En "treningsløype" med forskjellige treningsapparater ligger spredt rundt i parken og på ulike nivåer, og gir gode muligheter for fysisk utfoldelse også for voksne.

Et parkouranlegg aktiviserer området mellom Kirkegatebrua og Fåberggata og er et godt supplement til klatreparken.

SCENARIO 3: SENTRUMSALLEMNINGEN

140

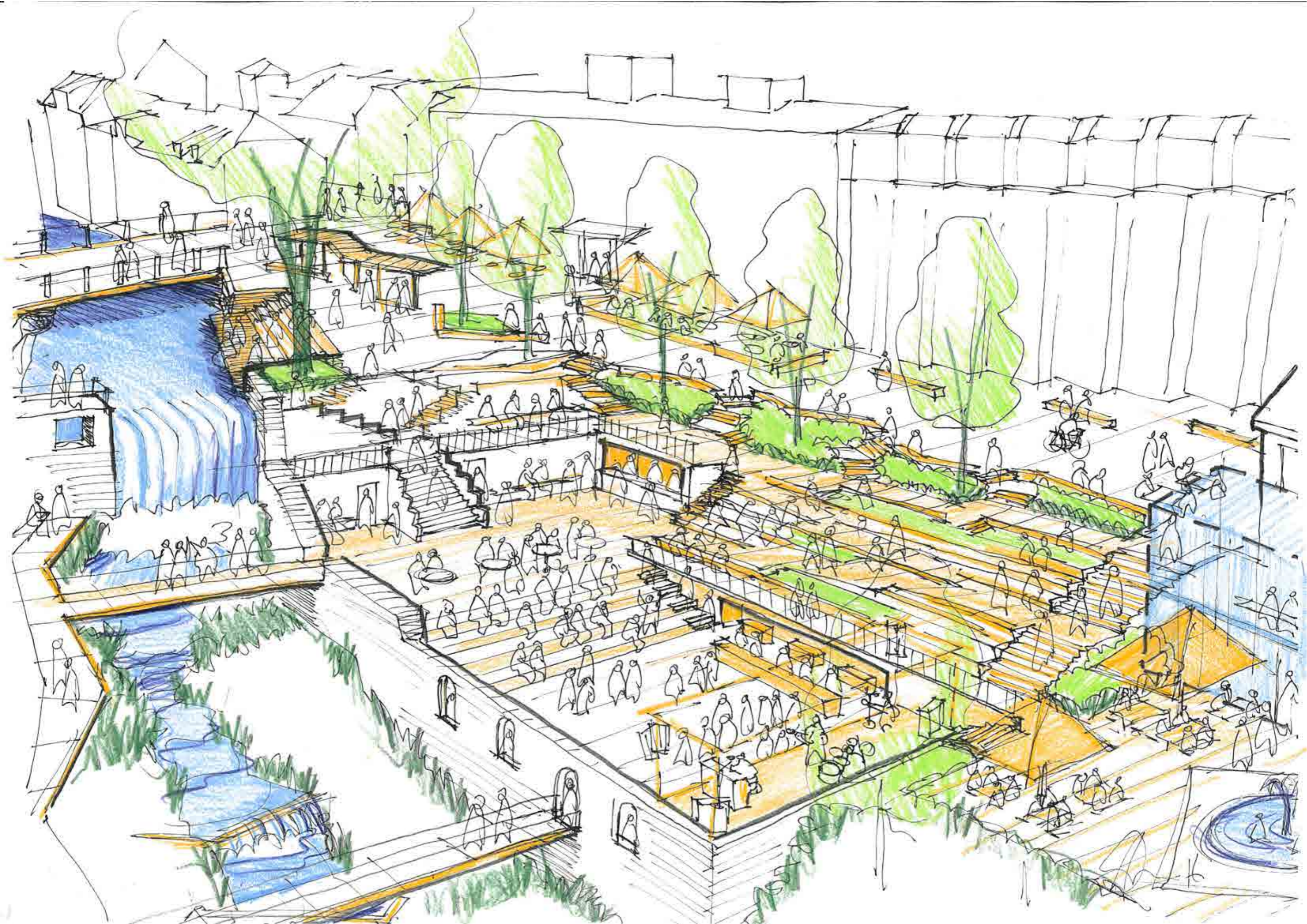
SENTRUMSALLEMNINGEN - BYLIV RUNDT ELVEN I SENTRUM

Man legger til rette for byliv og opphold gjennom opparbeidelse av torg og parkområder med gode møteplasser.

Formålet er å skape en urban byallmenning hvor man fremhever elven i byen og gir muligheter for et levende område med en byscene for varierte arrangementer, servering gjennom en mindre kafépaviljong, opphold, lett turgåing i grønne og urbane omgivelser. Kunst og kultur blir viktige innslag gjennom f.eks. konserter, en paviljong for kunstutstillinger, samt kunstinstallasjoner i området.

Dette scenarioet medfører en lett urbanisering av hele området, hvor byen og naturen blandes på en spennende måte, som en slags markering av at denne delen av elvekorridoren er midt i byen.

De eksisterende serveringsstedene rundt området får lov til å bryte ut av byggene sine med serveringsområder utendørs.

ANBEFALING – SCENARIER

På grunnlag av de funnene som er gjort i brukermedvirkningen, den fysiske analysen og de øvrige innspillene som er kommet til prosjektet, vil vi anbefale at prinsippene bak scenario 3: Sentrumsallmenningen legges til grunn som videre fokus for prosjektet.

Områdets plassering sentralt i byen, tett inntil både Storgata og Lilletorget, elvens posisjon som viktig kulturhistorisk element i utviklingen av byen, og potensialet som finnes for å skape et flott, urbant byrom med unike naturkvaliteter midt i sentrum mener vi taler for dette scenariet. Samtidig som elven integreres i sentrum vil det gi et sårt tiltrengt løft for Lilletorget og skape en destinasjon i den langstrakte Storgata, og potensielt bli en magnet for byliv og urban rekreasjon i sentrum. Om man lykkes vil man også ha muligheten til å binde sammen og aktivisere deler av sentrum som i dag fremstår som lite brukt.

Samtidig kan elementer og prioriteringer fra de øvrige scenariene også bidra til å bygge opp under et aktivt og urbant byrom og være aktuelle å innarbeide i konseptet om dette skal vise seg å være ønsket i den videre prosessen.

Veien videre

NESTE SKRITT I PROSESSEN

NESTE STEG: SKISSEPROSJEKT

Med bakgrunn i denne rapporten anbefaler vi Lillehammer kommune å regulere Terrassen og Bruparken til friområde og videreutvikle prosjektet med et skisse-/forprosjekt som tar utgangspunkt i og baserer seg på de grunnleggende prinsippene og kriteriene som er anbefalt i siste del av denne rapporten. Det anbefales videre at prosjektet legger til grunn prinsippene bak scenariet «sentrumsallmenningen» som fokuserer på å skape et aktivt og pulserende, urbant byrom samtidig som man ivaretar naturkvalitetene på en god måte og gjør det til en ressurs i sentrum.

BRUKERMEDVIRKNING BØR VIDEREFØRES

Vi anbefaler videre at brukermedvirkningen i prosjektet bør fortsette gjennom denne og eventuelt kommende faser for å sikre forankring, eierskap, og engasjement blant brukerne for dette området som er så viktig for sentrumsutviklingen og identiteten i Lillehammer.

MAN BØR SE NÆRMERE PÅ TILLIGGENDE OMRÅDER

I tillegg bør det gjøres en vurdering på om eventuelle områder i tilknytning til Terrassen og Bruparken bør innlemmes i prosjektet, eller om det bør gjennomføres tiltak i områdene rundt som kan bidra positivt inn mot en ny park.

ET SKISSEPROSJEKT VIL GI ET KOSTNADSBILDE

Gjennom et eventuelt forprosjekt vil man kunne få på plass et kostnadsoverslag for et foreslått forslaget. Dette kostnadsoverslaget vil sammen med planforslaget, legges frem til politisk behandling med vedtak av budsjett og bevilgning av midler til prosjektet.

Når bevilgninger og budsjett er på plass kan og bør man sette i gang med et detaljprosjekt som igjen fører til gjennomføring av prosjektet.

MAN BØR STARTE EN PROSESS FOR EN ELVEPARK

Man bør også begynne en prosess med en elvepark langs hele den bynære elvekorridoren. Dette kan gjerne begynne med en oppdatering av Mesna kultursti for å skape en identitet for en ny elvepark langs Mesna.

Dette kan få sitt utspring i Terrassen og Broparken, som kan fungere som et utgangspunkt for videre utforskning av elvekorridoren. Kart, skilting og andre visuelle elementer kan være med å bygge opp under hele korridoren som en sammenhengende elvepark, og vise mulige gangforbindelser, fortelle historien og øke bruken midlertidig, i påvente av andre tiltak og økt opparbeidelse.

STRAKSTILTAK

Strakstiltak er et verktøy i byutvikling som bidra til å løse umiddelbare utfordringer eller aktivisere områder som ikke blir brukt, i påvente av utvikling eller opparbeidelse.

For Terrassen og Bruparken ser vi ikke at det finnes noen raske tiltak som kan løse de store utfordringene som finnes, og gjøre området attraktivt.

Allikevel kan det være positivt å gjøre noe i området. Det er et sterkt engasjement blant Lillehammers innbyggere for Terrassen og Bruparken, og man så bade engasjementet og gleden en opprydding førte til når det ble gjennomført dugnadsarbeid i Terrassen. Området utgjør et sentralt byrom som er identitetsgivende, og det kan være viktig at noe skjer og at brukerne kan ta del og bevitne transformasjonen i området.

Noen enkle strakstiltak kan legge til rette for at området kan tas i bruk allerede før en endelig løsning er på plass.

Slike tiltak kan være;

- økt tilgjengelighet - f.eks gjennom rydding av vegetasjon
- ekstra belysning for å sikre en trygghet og oversikt
- midlertidig sikring av farlige områder
- plassering av benker,
- skjøtsel av parkområder

Det er viktig å understreke at dette kun er en midlertidig forbedring av situasjonen slik den foreligger i dag, og at området krever en mer omfattende oppgradering for å fungere som et by- og parkrom.

SO
—
LA

www.so-la.no
Møllergata 12, 2.et.
0179 Oslo
post@so-la.no

www.hil.no
Gudbrandsdalsvegen 350
2624 Lillehammer
studenttorg@hil.no